

V Bruselu dne 23.5.2022
SWD(2022) 605 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Zpráva o Česku 2022

Průvodní dokument k

doporučení pro DOPORUČENÍ RADY

**k národnímu programu reforem Česka na rok 2022 a stanovisko Rady
ke konvergenčnímu programu Česka z roku 2022**

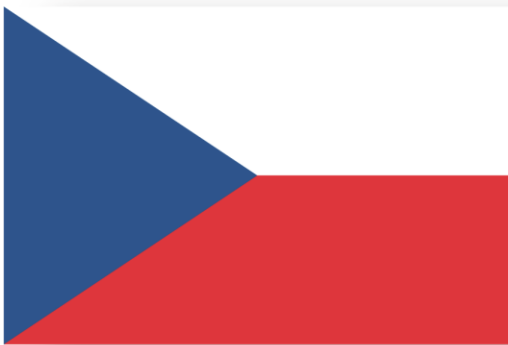
{COM(2022) 605 final} - {SWD(2022) 640 final}

European
Commission

Czechia

2022 Country Report

STRUČNÝ PŘEHLED HOSPODÁŘSTVÍ A ZAMĚSTNANOSTI

Výzvy a příležitosti na cestě k oživení

Před krizí hospodářství Česka rychle rostlo a dohánělo průměr EU. Hlavní hnací silou předkrizového růstu byly dobrá domácí poptávka a zahraniční obchod. Průměrný roční růst HDP ve výši 2,5 % v letech 2010 až 2019 (oproti průměru 1,6 % v EU) zajistil konvergenci země směrem k průměru EU. HDP na obyvatele měřený ve standardech kupní síly se v těchto letech zvýšil z 84 % na 93 % průměru EU. Růst v tomto období podporovala hlubší integrace do globálních dodavatelských řetězců a významný příliv finančních prostředků z EU. Česko proto vstoupilo do pandemie s pevnou ekonomickou základnou a značným prostorem pro politickou podporu.

Česká ekonomika byla pandemií těžce zasažena, postupně se však zotavuje. Pandemie COVID-19 vedla v roce 2020 k náhlému poklesu HDP, protože opatření přijatá s cílem omezit šíření nákazy narušila hospodářskou činnost, důvěra ve všech hospodářských odvětvích poklesla a zahraniční poptávka se snížila. V důsledku toho se reálný HDP v roce 2020 snížil o 5,8 %. Ačkoli se česká ekonomika z recese roku 2020 zotavovala, negativní dopady narušení dodavatelských řetězců vedly k problémům i v roce 2021. I přesto se české hospodářství v roce 2021 odrazilo ode dna s růstem o 3,3 %, a to díky zmírnění omezení souvisejících s pandemií a silné soukromé spotřebě, která byla rovněž výsledkem akumulovaných úspor. Očekává se, že hospodářská činnost v letech 2022 a 2023 opět nabere na dynamice a překoná svou úroveň před pandemií, přičemž prognózy předpovídají růst o 1,9 % v roce 2022 a o 2,7 % v roce 2023.

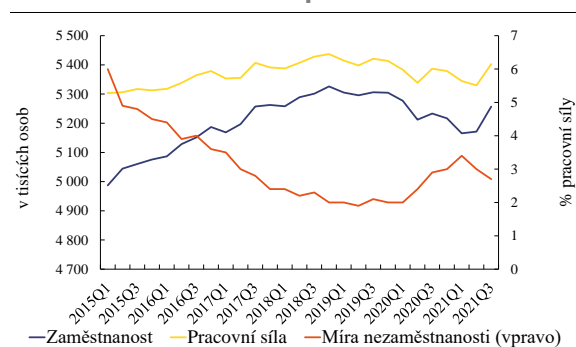
Inflační tlak se zvýšil. Inflace vyjádřená indexem spotřebitelských cen v roce 2021 vzrostla na 3,3 % v důsledku rychle rostoucích cen komodit a výrobních vstupů i nepříznivého vývoje na straně nabídky. Očekává se, že prudký nárůst regulovaných cen energií a s tím související nepřímé vlivy, rychlejší růst cen potravin a zvýšení cen služeb přispějí k tomu, že se inflace v letošním roce ještě dále zvýší. V důsledku extrémních cenových tlaků způsobených ruskou invazí na Ukrajinu, zejména v oblasti komodit, a v menší míře i souvisejícího oslabení kurzu koruny (CZK) je velmi pravděpodobné, že inflace v nadcházejících měsících znatelně, byť přechodně vzroste. Průměrný meziroční nárůst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) tak v roce 2022 dosáhne 11,7 %. Dobře podložená inflační očekávání by měla předejít tomu, aby přechodné cenové tlaky zakořenily, a měla by umožnit zpomalení inflace na 4,5 % v roce 2023.

Výkonnost českého trhu práce zůstala po celou dobu krize silná, zaměstnatelnost a aktivace určitých skupin však nadále představují výzvu. Česko prokázalo vysokou odolnost trhu práce, neboť míry nezaměstnanosti a zaměstnanosti se ke konci roku 2021 blížily předkrizové úrovni a míra nezaměstnanosti patřila k nejnižším v EU. Programy zkrácené pracovní doby „Antivirus I a II“, oba podpořené z Evropského sociálního fondu a evropského nástroje pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE) (viz příloha 3), se při ochraně zaměstnanosti ukázaly jako účinné. Ke konci roku 2021 byl ve většině odvětví (zejména ve výrobním průmyslu a stavebnictví) a regionů pozorován nedostatek zaměstnanců a míra nezaměstnanosti se snížila. Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil a nedostatky v

oblasti dovedností zároveň představují významnou překážku pro šíření inovací ⁽¹⁾.

Výsledky jednotlivých skupin obyvatelstva na trhu práce a v sociální oblasti vykazují rozdíly. Míra nezaměstnanosti by měla klesnout z 2,8 % v roce 2021 na 2,6 % v roce 2023 (graf 1.1). Rozdíly v odměňování a zaměstnanosti žen a mužů však zůstávají vysoké, což je zčásti způsobeno stále omezenou nabídkou předškolního vzdělávání a péče. Dopad rodičovství na zaměstnanost u žen s malými dětmi zůstává jedním z nejvyšších v EU. Zlepšení poměrně neuspokojivých výsledků zranitelných skupin na trhu práce, například Romů a osob s nízkou kvalifikací, by pomohlo podpořit provádění evropského pilíře sociálních práv a dosáhnout hlavního cíle EU v oblasti zaměstnanosti do roku 2030. Podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením je jeden z nejnižších v EU, přestože u konkrétních skupin (např. Romů, žen starších 65 let) a regionů (např. severozápad Čech) zůstává vysoký. Specializovaná podpora z Evropského sociálního fondu (ESF) přispěla ke zvýšení zaměstnanosti a řešení potřeb v oblasti dovedností.

Graf 1.1: Ukazatele trhu práce

Zdroj: Eurostat

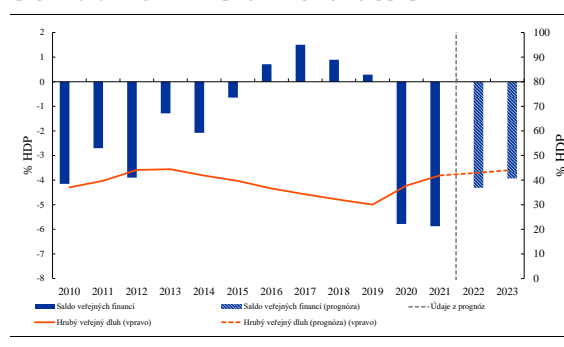
České regiony se potýkají s rozdílnými problémy. Zatímco bohatší regiony trápí cenová nedostupnost bydlení a tlak na příměstské dopravní sítě, nejchudší oblasti čelí problémům vyplývajícím z demografických tlaků, sociálního vyloučení a nedostatečného zaměření na klíčové oblasti, jako je

⁽¹⁾ Viz příloha 9 a dokument „Innovation Diffusion in the Czech Republic“ (Šíření inovací v České republice) (OECD, 2020).

transformace energetiky, inovace a digitalizace (viz příloha 15). Jediným regionem v Česku, který je klasifikován jako silný inovátor, je Praha.

České veřejné finance během pandemie vykázaly silnou reakci, trvalá opatření však ve střednědobém horizontu povedou ke schodku. Před začátkem pandemie, v letech 2016 až 2019, vykazoval český rozpočet mírný přebytek a poměr dluhu k HDP se snížil na 30 % (graf 1.2), což byla jedna z nejnižších hodnot mezi členskými státy EU. Na počátku pandemie přijala vláda opatření na pomoc nejvíce zasaženým odvětvím, k udržení zaměstnanosti a podpoře hospodářského oživení. K postupnému zrušení těchto přechodných podpůrných opatření by podle plánu mělo dojít nejpozději v roce 2022 a povede to ke snížení schodku veřejných financí z 5,9 % v roce 2021 na 4,3 % v roce 2022. Vzhledem k opatřením s trvalým účinkem (např. snížení daně z příjmů fyzických osob) se očekává, že schodek zůstane v roce 2023 na úrovni 3,9 %, tedy nad úroveň vykazovanou před pandemií. Poměr veřejného dluhu k HDP podle prognózy vzroste z 41,9 % v roce 2021 na 44,0 % v roce 2023.

Graf 1.2: Hlavní fiskální ukazatele

Zdroj: Eurostat

Problémy fiskální udržitelnosti se ve střednědobém a dlouhodobém výhledu pravděpodobně ještě prohloubí v důsledku stárnutí populace. Očekává se, že poměr dluhu k HDP bude do roku 2032 nadále růst, jakkoli byla jeho výchozí úroveň z pohledu EU poměrně nízká ⁽²⁾. Očekává se, že tento vývoj dluhu v kombinaci s předpokládaným

⁽²⁾ Fiscal Sustainability Report (Zpráva o fiskální udržitelnosti) 2021.

nárůstem výdajů souvisejících se stárnutím obyvatelstva povede k problémům v oblasti fiskální udržitelnosti (viz příloha 19). Zejména předpokládané zdvojnásobení indexu závislosti starých osob (podle zprávy Evropské komise a Výboru pro hospodářskou politiku o stárnutí obyvatelstva z roku 2021) a zastropení věku odchodu do důchodu v Česku povedou k očekávanému nárůstu celkových nákladů spojených se stárnutím obyvatelstva (zahnujících výdaje na důchody a na zdravotní a dlouhodobou péči) o 6,1 procentního bodu do roku 2070. Tyto výzvy bude nutné řešit, aby se ochránila dlouhodobá udržitelnost veřejných financí.

Výzvy související s náklady práce, zadlužeností a konkurenceschopností se nadále daří omezovat. Růst jednotkových nákladů práce byl vysoký již před pandemií. V roce 2020 ještě zrychlil v důsledku udržování nevyužívané pracovní síly v souvislosti s krizí COVID-19. Očekává se však, že s oživením produktivity se růst jednotkových nákladů práce zpomalí, a to navzdory silnému zvyšování mezd v letech 2021 a 2022. Další zlepšení podnikatelského prostředí, včetně snížení administrativních překážek, řešení otázky opožděných plateb a zlepšení přístupu k rizikovému financování, by mohlo vést k dalšímu zvýšení produktivity (viz příloha 10). Vnější zranitelnost zůstává omezená. Soukromý dluh v roce 2021 vzrostl, zůstává však omezený. Bankovní sektor je dobře kapitalizován a jeho ziskovost je výrazně nad průměrem EU, zatímco podíl úvěrů v selhání tohoto průměru nedosahuje.

Česko do roku 2020 snížilo své čisté emise skleníkových plynů o 40 % ve srovnání s rokem 1990. Vysoká závislost Česka na ruských fosilních palivech vyžaduje urychlené zavádění obnovitelných zdrojů a investice do energetické účinnosti, jakož i diverzifikaci zdrojů dodávek. Bylo by možné více rozvíjet širokou škálu technologií včetně technologií pro solární, větrnou a geotermální energii, obnovitelný vodík a udržitelný biomethan, které by nahradily dovoz zemního plynu, zejména v domácnostech a průmyslu. Česko bude čelit stále větším problémům vyplývajícím z přírodních rizik spojených se změnou klimatu, jako je sucho a nedostatek

vody, což si vyžádá větší úsilí v oblasti lesního a vodního hospodářství.

Ceny nemovitostí soustavně rostou, což vede k možnému nadhodnocení. Růst reálných cen bytových nemovitostí zůstal v roce 2020 vysoký. Míra úspor domácností se v roce 2020 zvýšila, v roce 2021 zůstala vysoká a předpokládá se, že v letech 2021 a 2022 nadále porostou příjmy. Očekává se tudíž, že růst cen bytových nemovitostí bude pokračovat, přičemž dostupné údaje za rok 2021 naznačují zrychlení. Situaci je potřeba sledovat, ale cenový tlak by mohl být zčásti zmírněn očekávaným nárůstem bytové výstavby v letech 2021 a 2022 a růstem úrokových sazeb z úvěrů na bydlení v souvislosti s pokračujícím zpřísněním měnové politiky.

Česko postupuje v plnění cílů udržitelného rozvoje, v některých oblastech však stále zaostává. Česko se zlepšuje v několika ukazatelích environmentální udržitelnosti, ale současný stav stále nedosahuje průměru EU (viz příloha 1). Česko je zejména významně pod průměrem EU, pokud jde o opatření v oblasti klimatu, což svědčí o nedostatečných investicích a reformách. Ty by také Česku umožnily realizovat potenciál zelené transformace v oblasti zaměstnanosti a v sociální oblasti (viz příloha 6). Česko dosáhlo pokroku u všech ukazatelů cílů udržitelného rozvoje týkajících se spravedlnosti, kde v rámci EU vykazuje jedny z nejlepších výsledků. Pokrok v oblasti celoživotního učení a rovnosti žen a mužů však byl velmi omezený, přestože Česko v této oblasti uskutečňuje reformy a strategie (například strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030). V oblastech důstojné práce a hospodářského růstu dosahuje Česko lepších výsledků, než je průměr EU.

Invaze na Ukrajinu ovlivňuje hospodářský výhled a sociální situaci

Ruská invaze na Ukrajinu přináší rizika pro výhled českého hospodářství. Český vývoz do Ruska představuje 1,7 % HDP a dovoz z Ruska 2,5 % HDP, zatímco vývoz na

Ukrajinu a dovoz z Ukrajiny představují přibližně 0,7 % HDP. Obchodní vazby jsou sice malé, ale jsou soustředěny do několika odvětví, zejména do výroby, ve které působí mnoho energeticky náročných podniků využívajících složité dodavatelské řetězce (příkladem lze uvést automobilový průmysl). Narušení dovozu proto představuje značná rizika, zejména v případě energií. Například v roce 2020 pocházely veškerý dovezený plyn, 49 % dovezené ropy a 70 % dovezeného černého uhlí z Ruska ⁽³⁾.

Nedostatky na straně nabídky a vysoké ceny energií mají škodlivé dopady na inflaci a hospodářský růst. Růst cen energií a potravin (na jejichž světovém vývozu se Rusko a Ukrajina podílejí velkou měrou) zvyšuje tlak na inflaci, neboť tyto položky mají v českém spotřebním koši podíl vyšší, než je průměr EU. V listopadu a prosinci 2021 vláda přechodně snížila DPH na energie a posléze přijala opatření s cílem zmírnit nepříznivé důsledky vysoké inflace zvýšením příspěvků pro domácnosti. Vysoká inflace však zatíží reálné mzdy a soukromou spotřebu. Cenové tlaky a zvýšená nejistota mají navíc nepříznivý vliv na investice.

Příliv vysídlených osob z Ukrajiny s sebou nese výzvy i příležitosti. Česko přijalo více než 300 000 uprchlíků z Ukrajiny. Česká vláda na ruskou invazi na Ukrajinu rychle reagovala poskytováním humanitární pomoci a zavedením opatření ve prospěch vysídlených osob, včetně zabezpečení a úhrad lékařské péče, dávek v nezaměstnanosti a výdajů na přeškolení. Vzhledem k tomu, že značnou část těchto osob tvoří děti, ukázalo se jako prioritní zajistit pokračování jejich vzdělávání prostřednictvím přístupu do běžných škol. Česko zavedlo řadu opatření, která mají zajistit přístup k péči o děti a školnímu vyučování, dostupnost těchto opatření je však ohrožena. Na základě aktuálního počtu zaregistrovaných

osob vysídlených z Ukrajiny se očekává, že od září 2022 by mohlo být do českého vzdělávacího systému zapojeno přibližně 125 000 ukrajinských žáků a studentů. Poskytování péče o děti by bez doplňujících opatření mohlo narazit na své hranice. Je nezbytné zřídit systematické mapování dostupnosti běžných systémů péče o děti a vzdělávání, aby byla zajištěna integrace a aby se účinně směřovaly zdroje s cílem zmírnit tlak na určitá území. Krátkodobé až střednědobé začleňování osob prchajících z Ukrajiny bude mít dopad na státní rozpočet a povede ke zvýšenému tlaku na systém sociální a zdravotní péče z důvodu nedostatku personálu. Ve střednědobém až dlouhodobém výhledu by se mohl dopad na rozpočet zmírnit, pokud se lidé vysídlení z Ukrajiny zapojí na trhu práce, což zajistí větší dynamiku v kontextu nedostatku pracovních sil a nedostatku dovedností. Od 21. března mohou osoby, které uprchly z Ukrajiny a zaregistrovaly se, pracovat bez jakýchkoli dalších povolení. Stabilní a dostatečné financování na zajištění péče o děti bude rozhodujícím prvkem, který umožní pracovní zapojení ženám s dětmi, které mezi dospělými uprchlíky z Ukrajiny tvoří většinu. Prudký nárůst migrace má strukturální důsledky pro přehřátý český trh s bydlením, protože rozšiřuje problémy související s cenovou dostupností bydlení a energetickou chudobou.

Zhoršující se makroekonomická situace bude mít důsledky i pro plány na konsolidaci rozpočtu. Vlivy invaze na Ukrajinu, hospodářských sankcí, nedostatku dodávek a vysoké míry inflace pravděpodobně utlumí hospodářský růst a umocní tlak na rozpočtové příjmy. Současně jsou zapotřebí zvýšené výdaje na zvládnutí přílivu uprchlíků z Ukrajiny a na podporu domácností, které jsou nejvíce zasaženy vysokými cenami energií. Konsolidace státního rozpočtu proto stojí před novými výzvami poté, co již rozpočet zaznamenal schodky během pandemie COVID-19.

K urychlenému řešení potřeb v oblasti přijímání a integrace osob, které v důsledku ruské invaze prchají z Ukrajiny, může Česko využívat možností mimořádné flexibility stanovených v rámci nařízení o akci CARE a dodatečného

⁽³⁾ Eurostat (2020), podíl ruského dovozu na celkovém dovozu zemního plynu, ropy a černého uhlí. V případě Česka zahrnuje celkový dovoz obchod uvnitř EU. Ropa nezahrnuje rafinované ropné produkty. Česko je nepřímo závislé na ruském dovozu prostřednictvím obchodu uvnitř EU. Pokud by se vzala v úvahu druhotná závislost na ruském uhlí prostřednictvím dovozu uvnitř EU, dosahovala by závislost Česka na dovozu černého uhlí z Ruska odhadem 70 %.

předběžného financování v rámci iniciativy REACT-EU.

PLÁN PRO OŽIVENÍ A ODOLNOST SE REALIZUJE

Plán Česka pro oživení a odolnost, který přijala Rada dne 8. září 2021, představuje podporu ve formě grantů v celkové výši 7 035 miliard EUR (přibližně 3,2 % HDP v roce 2019) (viz příloha 2). Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost stanoví aktualizaci grantových přidělů, které jsou členským státům k dispozici, s ohledem na souhrnnou změnu reálného HDP v období 2020–2021, což konečný celkový grantový přiděl pro Česko z Nástroje pro oživení a odolnost pravděpodobně zvýší. Česko v současné době aktualizuje svůj plán v souladu s tímto navýšeným přidělem. To mu umožní ambiciózněji řešit některé z jeho přetrvávajících sociálních a ekonomických problémů, zejména problémy uvedené níže.

Očekává se, že reformní a investiční agenda stanovená v plánu pro oživení a odolnost přispěje k řešení řady zranitelných míst českého hospodářství.

Cílem plánu je usnadnit digitální transformaci prostřednictvím komplexního souboru opatření. Ke klíčovým opatřením v oblasti digitalizace patří reforma a digitalizace stavebních povolení, nové osnovy digitálního vzdělávání, moderní vybavení IKT pro školy, předcházení digitální propasti, centra pro digitální inovace, digitální dovednosti a digitalizace podnikání, vysokokapacitní digitální infrastruktura, technologie 5G a digitalizace veřejné správy. Česko se bude rovněž podílet na projektech v oblasti digitalizace zahrnujících více zemí, jako jsou projekty týkající se center pro digitální inovace a mikroelektroniky. Opatření přispějí k digitalizaci hospodářství alepší podnikatelské prostředí tím, že usnadní pokrok směrem k průměru EU, mimo jiné v oblasti pokrytí sítěmi s velmi vysokou kapacitou a digitálních veřejných služeb (viz příloha 8).

Plán Česka pro oživení a odolnost podporuje zelenou transformaci prostřednictvím opatření, jejichž cílem je snížit množství odpadu a zlepšit recyklační infrastrukturu země, podpořit renovace

obytných a veřejných budov a vyměnit zdroje vytápění, zlepšit elektromobilitu ve veřejné dopravě a železniční mobilitu a reformovat lesnictví a správu vodních toků. V případě výzkumu a inovací je i nadále důležité zvýšit účinnost investic prostřednictvím reformních procesů. Vzhledem ke své nadprůměrné energetické a uhlíkové náročnosti (viz příloha 5) bude také Česko muset zvýšit své ambice v oblasti zelené transformace, aby snížilo zranitelnost svého hospodářství ve spojitosti s vysokými cenami uhlíku.

Plán pro oživení a odolnost zahrnuje i další reformy a investice, které mají řešit socioekonomické a regionální rozdíly, a tím podpořit provádění evropského pilíře sociálních práv.

Tato opatření budou investovat do zdravotnické infrastruktury, podporovat preventivní screeningové programy a výzkum, usnadňovat digitalizaci škol a poskytování digitálních dovedností a vzdělávání dospělých. Další opatření podporují účast žen na trhu práce rozšířením kapacity zařízení péče o děti a řeší sociální výzvy modernizací infrastruktury sociální péče a reformou dlouhodobé péče v Česku.

Realizace opatření stanovených v plánu pro oživení a odolnost probíhá.

Nežli Komisi předloží první žádost o platbu, musí Česko splnit osm konkrétních milníků týkajících se řešení nedostatků, které byly zjištěny v českém systému auditu a kontroly. Podání první žádosti Česka o platbu, po uspokojivém splnění dohodnutých milníků a cílů, může uvolnit dalších 928 milionů EUR ve formě grantů. V době zveřejnění tohoto dokumentu Česko podle pravidelných pololetních zpráv, které vyžaduje nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, vykázalo jako splněné celkem třináct milníků a jeden cíl. Tato opatření vedla mimo jiné k nákupu digitálního vybavení a jeho distribuci znevýhodněným žákům, ke zvýšení bezpečnosti na silnicích a železnicích, k zahájení činnosti Evropského střediska pro

sledování digitálních médií pro střední a východní Evropu a k zavedení reform, jako jsou například nové učební osnovy pro digitální gramotnost a reforma soudnictví. Probíhají i závěrečné práce na reformách systému auditu a kontroly.

Další opatření ještě musí být zahájena a je třeba je urychlit. Zejména by měly být pečlivě sledovány a urychleny investice zaměřené na modernizaci a digitalizaci veřejné správy a investice do lesního hospodářství a ochrany proti povodním. V nadcházejícím roce má český plán pro oživení a odolnost přinést řadu výsledků, například testovací zařízení pro digitální inovace, doučování žáků, další opětovně zalesněné plochy, vodní toky a vodní nádrže, lepší služby elektronické veřejné správy, nové a modernizované cyklostezky a železniční infrastrukturu a reformy dlouhodobé péče a systémů auditu a kontroly.

Rámeček 1: **Hlavní výsledky očekávané v rámci plánu pro oživení a odolnost v letech 2022–2023**

- Provedení reform v oblasti auditu a kontroly
- Provedení reform v oblasti dlouhodobé péče
- Investice do železniční infrastruktury a bezpečnosti silničního provozu
- Zahájení činnosti Evropského centra excelence v umělé inteligenci a regulačních pískovišť (sandboxů)
- Investice do opětovného zalesňování a nádrží na drobných vodních tocích

DALŠÍ PRIORITY DO BUDOUCNA

Vedle výzev, kterými se zabývá plán pro oživení a odolnost, čelí Česko i dalším problémům, které nejsou v plánu dostatečně zohledněny. Obnovení dlouhodobé fiskální udržitelnosti veřejných financí by pomohlo řešit problémy spojené se stárnutím obyvatelstva, včetně udržitelnosti důchodů a zdravotní péče. Posílení správní a analytické kapacity veřejné správy a zkvalitnění tvorby politik by zlepšilo čerpání finančních prostředků EU a podpořilo by realizaci veřejných investičních projektů. K posunu země směrem k environmentální udržitelnosti by významně přispělo zejména provádění opatření zaměřených na dekarbonizaci českého hospodářství na základě odstranění mezer v investicích do obnovitelných zdrojů energie a zefektivnění regulačního rámce. Snížení regionálních rozdílů by podnítilo dlouhodobě udržitelný růst podporující začlenění, který by zvýšil hospodářský potenciál méně rozvinutých regionů Česka. Řešení těchto výzev také pomůže dosáhnout dalšího pokroku při plnění příslušných ukazatelů pro cíle udržitelného rozvoje v příslušných souvisejících oblastech a naplnit hlavní cíle EU pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby.

Urychlení zelené transformace a snížení závislosti na ruských fosilních palivech

Česko je vysoce závislé na dovozech fosilních paliv z Ruska. Zemní plyn se v roce 2020 podílel na skladbě zdrojů energie země 17,7 % (průměr EU: 24 %), ale i tak hraje důležitou roli v průmyslu a teplárenství. K řešení této závislosti musí Česko diverzifikovat své zdroje dovozu a využít svou propojenou plynárenskou síť a dostupnou skladovací kapacitu. Veřejná podpora investic do nových zařízení na zemní plyn, jako jsou kotle na

zemní plyn, by měla být přehodnocena. Česko je také na Rusku velmi závislé, pokud jde o dodávky jaderného paliva.

Celkové využívání fosilních paliv v Česku se musí snížit pomocí nových dekarbonizačních opatření. Ta by měla vycházet z balíčku právních předpisů „Fit for 55“ a z vládního cíle ukončit využívání uhlí do roku 2033. Opatření ke zmírnění změny klimatu by také měla zohledňovat aspekty biologické rozmanitosti a ekosystémů.

Česko si potřebuje vytyčit ambicióznější cíle pro zavádění obnovitelných zdrojů energie. Ty by mohly pokrýt velkou část chybějícího zemního plynu prostřednictvím nasazení široké škály technologií, včetně solárních, větrných a geotermálních řešení a řešení založených na obnovitelném vodíku a udržitelném biomethanu, v souladu s příslušnými kritérii udržitelnosti. Česko si pro rok 2030 v oblasti obnovitelných zdrojů energie stanovilo cíl 22 % (oproti současným 17,3 %). Tato skromná úroveň ambicí kontrastuje s nedávno navrženou změnou směrnice o obnovitelných zdrojích energie, která pro Česko předpokládá zvýšení cíle do roku 2030 na 31 %. Plán pro oživení a odolnost sice zahrnuje investice do výstavby fotovoltaických elektráren o výkonu 270 MW v podnicích, ale to představuje jen malý zlomek celkového instalovaného výkonu větrné a solární energie a zdaleka to nestačí k naplnění zvýšených ambicí. Proto jsou nezbytné významné objemy dalších investic do obnovitelných zdrojů energie.

Složitá, zdlouhavá a nákladná správní povolovací řízení pro obnovitelné zdroje energie představují významnou překážku jejich rychlejšího zavádění. Je třeba provést reformy, které budou řešit restriktivní územní plánování, restriktivně nízký limit (20 kW) pro malokapacitní obnovitelné zdroje, složitý proces získávání povolení k výrobě elektřiny a

nedostatečnou transparentnost, pokud jde o dostupnost kapacity sítě. Česko by mělo zefektivnit povolovací postupy pro obnovitelné zdroje (např. zřídít jednotné kontaktní místo) a zvýšit prahové hodnoty pro výjimku ze stavebního povolení a povinné registrace vlastníků zařízení pro obnovitelné zdroje jako podnikatelů a zároveň zjednodušit a zprůhlednit přístup k dostupné kapacitě sítě. Měla by být také zvážena opatření podporující vlastní spotřebu energie z obnovitelných zdrojů, soukromoprávní dohody o nákupu a energetická společenství. Naprosto nezbytné je i urychlení výzkumu a inovací a zlepšení spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem při zavádění čistých technologií⁽⁴⁾. Je také nutné vynaložit další investice do elektrizační soustavy, aby byla přizpůsobena rostoucímu objemu obnovitelných zdrojů a zvýšila se kapacita propojení elektrických sítí⁽⁵⁾.

Česko rovněž potřebuje zvýšit své ambice v oblasti energetické účinnosti a upřednostnit rozsáhlou renovaci budov napojených na dálkové vytápění využívající uhlí⁽⁶⁾ (viz příloha 5). Česko patří k zemím, které nejvíce zaostávají v plnění opatření na úsporu energie požadovaných článkem 7 směrnice o energetické účinnosti, neboť v roce 2018 dosáhlo pouze 68 % požadovaných kumulativních úspor. Do roku 2019 bylo renovováno pouze 25 % rodinných domů a 40 % budov s více bytovými jednotkami⁽⁷⁾. Zatímco v plánu pro oživení a odolnost je na energetickou účinnost vyčleněno 1,4 miliardy EUR, potřebné investice do roku 2030 se celkem odhadují přibližně na 17 miliard EUR⁽⁸⁾. Tyto investice rovněž Česku

(4) Výkonnost v oblasti zelených patentů se v průběhu času snížila, téměř však dosahuje průměru EU (viz příloha 9).

(5) Kapacita propojení činí v Česku 25 %, což je více než 15% cíl EU, ale výrazně méně, než jaká je kapacita sousedních zemí v regionu.

(6) Česko vykazuje ve srovnání s průměrem EU dvojnásobnou energetickou náročnost, v roce 2019 převyšovala jeho energetická náročnost unijní průměr o 3,9 tuny ekvivalentu CO₂ (CO₂e) na obyvatele.

(7) <https://energy.ec.europa.eu/system/files/2021-12/swd-on-national-long-term-renovation-strategies.pdf> (s. 117)

(8) <https://energy.ec.europa.eu/system/files/2021-12/swd-on-national-long-term-renovation-strategies.pdf> (s. 19)

umožní dosáhnout zvýšeného cíle pro rok 2030 v rámci sdílení úsilí, který byl navržen jako součást balíčku „Fit for 55“.

Je třeba usilovněji řešit sociálně-ekonomické dopady postupného odklonu od uhlí. Česko by mělo s Komisí zpracovat na přijetí svého územního plánu spravedlivé transformace, jakož i opatření, která budou podporovat pracovníky ohrožené propouštěním v uhelných regionech, jak je uvedeno v jeho vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu. Uhlé regiony v Česku se potýkají s vyšší mírou nezaměstnanosti, chudoby, zadluženosti a předčasného ukončení školní docházky, než činí celostátní průměr (podle Strategie 2030+ mají být přijata cílená politická opatření). Týká se to zejména Ústeckého a Karlovarského kraje⁽⁹⁾, kde by zánik pracovních míst spojených s uhlím mohl tyto problémy ještě zhoršit, nebude-li existovat účinná strategie transformace.

Měla by být zlepšena udržitelnost dopravního systému, neboť emise z tohoto odvětví rostou. Měl by být podporován přechod na železniční a veřejnou dopravu spolu s investicemi do zvýšení podílu elektrifikovaných železnic. Vzhledem k tomu, že pouze 1,6 % nově registrovaných automobilů v Česku je elektrických, měla by být přijata opatření, která používání elektrických vozidel usnadní, zejména pokud jde o nabíjecí infrastrukturu.

Česko by mělo podporovat nepostradatelné funkce lesního ekosystému prosazováním biologické rozmanitosti, propadů uhlíku a schopnosti zadržovat vodu. Přemnožení kůrovce vyvolané suchem v poslední době přispělo ke zvýšení čistých emisí z využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF) o 329 % kt ekvivalentu CO₂ v roce 2019⁽¹⁰⁾. Ačkoli plán pro oživení a odolnost vyčleňuje na investice do opětovného zalesňování 335 milionů EUR, k dosažení čistého pohlcování uhlíku v rámci LULUCF na úrovních vykazovaných před rokem 2015 je stále

(9) Ústecký kraj a Karlovarský kraj tvoří společně region NUTS 2 Severozápad.

(10) 13 565 kt ekvivalentu CO₂ v roce 2019.

zapotřebí rozsáhlých reforem v oblasti lesního hospodářství. Vzhledem k vysoké míře expozice Česka nepříznivým dopadům změny klimatu, zejména povodním a suchu, je zapotřebí strategická politická podpora pro řešení blížká přírodě. Česko má nejvyšší průměrnou velikost zemědělských podniků v EU, přičemž provozování velkoplošného zemědělství je hlavní příčinou úbytku přírodních stanovišť a nízké míry zadržování vody ⁽¹¹⁾.

Česko má potenciál zintenzivnit své úsilí v oblasti oběhového hospodářství (viz příloha 7). Zatímco oběhové (druhotné) využívání materiálu vykazuje trvalý nárůst a převyšuje průměr EU, který činí 12,8 % (ze 7,6 % v roce 2016 nárůst na 13,4 % v roce 2020), produktivita zdrojů zůstává výrazně pod průměrem EU, který činí 2,09 EUR na kg, neboť v roce 2020 bylo na 1 kg spotřebovaného materiálu vygenerováno 1,19 EUR. Míra skládkování komunálního odpadu se za poslední desetiletí snížila jen mírně a v roce 2020 dosahovala 49,2 %, zatímco průměr EU činil 22,7 %.

Posílení kapacit pro využívání finančních prostředků z EU

Předpokládá se, že v příštím desetiletí bude Česko čerpat finanční prostředky z EU v hodnotě přibližně 30 miliard EUR. To pomůže řešit hlavní výzvy v oblasti rozvoje uvedené v doporučeních pro jednotlivé země určených Česku. Země značně pokročila v přípravě programů soudržnosti na období 2021–2027. V programovém období 2014–2020 Česko dosahuje pokroku při provádění, a to jak v oblasti uzavírání smluv, tak v oblasti vynakládání výdajů, a neočekává se žádná ztráta finančních prostředků.

Z hlediska provádění fondů EU přetrvávají specifické problémy na vnitrostátní i regionální úrovni. Dva největší zdroje

financování (viz příloha 3), a to Nástroj pro oživení a odolnost (7 miliard EUR) a fondy politiky soudržnosti (21,7 miliardy EUR), si vyžádají zvýšenou kapacitu a účinné postupy pro přípravu a úspěšnou realizaci veřejných investičních projektů. V souvislosti se širokopásmovými sítěmi nové generace a energetickou účinností bylo čerpání finančních prostředků v období 2014–2020 nižší, než se očekávalo. Vzhledem k významu souběžné zelené a digitální transformace musí Česko v období 2021–2027 zaměřit své úsilí právě na tyto oblasti. V opačném případě by mohla vzniknout makroekonomická rizika a překážka pro schopnost země úspěšně využít příležitosti, které přináší Zelená dohoda a program Digitální Evropa.

Na úrovni ústředních vládních institucí je třeba věnovat další pozornost několika úrovním správní kapacity. Celkově jsou výkonnost veřejného sektoru a efektivita veřejné správy v Česku pod průměrem EU (viz příloha 11). Země schválila strategii „Klientsky orientovaná veřejná správa 2030“, jejímž cílem je zlepšit kvalitu veřejných služeb, a provádění této strategie pokračuje. Podle mezinárodních ukazatelů vykazuje země horší výsledky, pokud jde o profesionalitu státní správy a kvalitu tvorby politik.

Česko také potřebuje zlepšit svůj cyklus tvorby politik prostřednictvím lepšího strategického plánování a meziresortní koordinace napříč jednotlivými úrovněmi státní správy a mezi nimi. Je třeba posílit konkrétní dovednosti a kompetence, zejména v oblasti zelených a digitálních projektů. To by také pomohlo odstranit překážky, jež brání rozvoji plně funkčního inovačního ekosystému. Strategické plánování by mělo vycházet ze součinnosti mezi místními potřebami a centrálními cíli, jakož i z posílené analytické kapacity správy. Rámec pro zadávání veřejných zakázek je dalším prvkem, který má vliv na včasnou a správnou realizaci veřejných investičních projektů. Postupem času se zlepšil, ještě však vyžaduje další doladění. V některých důležitých ukazatelích výkonnosti, jako je podíl zakázek zadaných jedinému uchazeči, je Česko pod průměrem EU.

⁽¹¹⁾ Zemědělská půda je schopna zadržet pouze 5 miliard m³ ze své celkové retenční kapacity, která činí 8,4 miliardy m³.

Cílené úsilí na regionální úrovni by mohlo zvýšit účinnost plnění fondů EU. Zásadní význam má podpora obcí, měst a regionů s nízkou mírou investičního čerpání, neboť těmto subjektům hrozí další zhoršení sociálně-ekonomické situace v důsledku pandemie COVID 19. Příklad regionu Severozápad, který jako jediný nekonverguje k průměrnému HDP v EU (v roce 2020 byl tento ukazatel nadále nižší než 65 %), ukazuje, že nízká absorpční kapacita přispívá k narůstajícím rozdílům mezi Severozápadem a ostatními regiony. Česká vláda by měla zřídít režim podpory zaměřený na budování správní kapacity a pomáhat realizaci veřejných a soukromých investičních projektů, zejména těch, které usnadňují souběžnou transformaci, a těch, které se uskutečňují v regionech s nejnižší mírou čerpání. Za tím účelem by mohla být regionálním subjektům a územním partnerům poskytována cílená technická pomoc.

Zvyšování cenové dostupnosti bydlení a dostupnosti sociálního bydlení

Cenová dostupnost bydlení v Česku patří v posledních pěti letech k nejnižším v EU ⁽¹²⁾. Pořízení vlastní nemovitosti je pro středněpříjmové skupiny a mladé rodiny stále obtížnější, což podporuje poptávku po nájemních nemovitostech. Z průzkumu OECD věnovaného bydlení vyplynulo, že omezené uvolňování dostupných volných pozemků brzdí v Česku na místní úrovni příležitosti k bytové výstavbě. Obecní fond nájemního bydlení je velmi omezený a neexistují žádné pobídky pro nájemní nebo družstevní bydlení, které by zvýšily nabídku cenově dostupného bydlení. Nízká cenová dostupnost bydlení se projevuje vysokým a zrychlujícím růstem cen bytových nemovitostí ve většině českých regionů, potenciálním nadhodnocením cen nemovitostí, vysokým růstem hypotečních úvěrů a uvolňováním úvěrových standardů (viz příloha 16). Omezený přístup k bydlení spolu s

⁽¹²⁾ Na pořízení standardizovaného bydlení je v Česku potřeba dvanáct ročních platů, což je nejvíce v EU. [Property Index 2021 \(Index cen nemovitostí\), Deloitte.](#)

nedostatečným využíváním příspěvků na bydlení způsobuje na trhu s bydlením značné ekonomické náklady a ztráty efektivity. Poptávku po bydlení může navíc zvýšit i integrace uprchlíků z Ukrajiny, kteří pobývají v Česku.

Cenová dostupnost bydlení je omezená, zejména pro nízkopříjmové skupiny obyvatel, a to z důvodu chybějícího právního rámce, který by stanovil systémovou podporu sociálního bydlení.

Nedostatečné vymezení úloh na celostátní a regionální úrovni brání komplexnímu přístupu k otázce sociálního bydlení, přičemž na úrovni obcí existuje vysoká variabilita fondu sociálního bydlení a rozdílná kritéria způsobilosti ⁽¹³⁾. Podíl sociálního bydlení na celkovém fondu nájemních bytů v Česku činí 0,4 %, což je výrazně pod průměrem EU, který se pohybuje mezi 7 a 8 % ⁽¹⁴⁾. V posledních letech se investice do nového sociálního bydlení spoléhaly především na finanční prostředky z EU. V důsledku toho se počet domácností, jež potřebují bydlení, v současné době odhaduje na 35 000 až 62 000 ⁽¹⁵⁾. Očekává se, že rodin s nízkými příjmy se neúměrně dotkne růst cen energií, který zvýší výdaje na bydlení až na 63 % jejich průměrného rozpočtu ⁽¹⁶⁾. Celkově toto vede k nárůstu nákladů pro veřejné rozpočty a systém zdravotní péče, jakož i širších společenských nákladů v důsledku negativního dopadu na vzdělání a zaměstnanost dotčených rodin ⁽¹⁷⁾.

Je zapotřebí rozsáhlá reforma, která v Česku zajistí odpovídající a cenově dostupné bydlení. Pokud jde o reformní úsilí, nabídku a ceny bydlení může pozitivně ovlivnit

⁽¹³⁾ Peer review na téma „Housing exclusion: the role of legislation?“ (Vyloučení z bydlení: úloha legislativy?), 2020.

⁽¹⁴⁾ Affordable Housing Database (Databáze cenově dostupného bydlení) (OECD).

⁽¹⁵⁾ Zpráva o vyloučení z bydlení 2021 a sociálním bydlení v České republice (Platforma pro sociální bydlení), 2021.

⁽¹⁶⁾ Dopady rostoucích cen energií a návrh reformy příspěvku na bydlení, výzkum PAQ.

⁽¹⁷⁾ Přímé fiskální náklady, včetně výdajů na zdravotní péči, se odhadují na 2,5 miliardy CZK ročně. Širší společenské náklady v důsledku dopadu na vzdělávání a zaměstnanost se odhadují na 11 miliard CZK ročně. Náklady na potřebu bydlení (evropské priority), 2021.

stimulace dostupnosti pozemků vhodných pro bytovou výstavbu na úrovni obcí a rekonstrukce a modernizace stávajících bytových jednotek. Nedávné odhady například ukazují, že reformy obsahující pobídky k pronájmu a soukromé výstavbě bydlení by mohly podnítit využití prázdných obydlí, kterých je v současnosti na venkově 22 % a v městských oblastech 10 %. Pro efektivní výstavbu a zajištění cenově dostupného a kvalitního bydlení, včetně nájemního, by měla zásadní význam účinná koordinace mezi jednotlivými veřejnými subjekty.

Zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí

Fiskální kázeň v době před krizí zajistila potřebnou rezervu pro podporu hospodářství během krize, od té doby se však úroveň veřejného dluhu zvyšuje a strukturální rizika zesilují. Výchozí úroveň veřejného dluhu byla ve srovnání s jinými zeměmi v EU nízká (37,7 % HDP v roce 2020 v Česku oproti průměru EU ve výši 91,8 %). Navzdory dalším ekonomickým tlakům v důsledku ruské invaze na Ukrajinu se v letošním roce očekává zahájení postupné konsolidace veřejných financí, neboť jsou rušena podpůrná opatření související s pandemií COVID-19. V krátkodobém výhledu mohou být k podpoře ekonomiky stále zapotřebí cílená fiskální opatření, očekává se však, že zavedená trvalá expanzivní fiskální opatření včetně snížení daní povedou k vyššímu strukturálnímu schodku ve srovnání se stavem před pandemií. Problémy s udržitelností dluhu budou navíc z dlouhodobého hlediska významnější kvůli stárnutí populace a souvisejícímu růstu výdajů na důchody a na zdravotní a dlouhodobou péči. Očekává se zdvojnásobení indexu závislosti starých osob (poměr počtu osob starších 65 let a počtu osob v produktivním věku 20–64 let), který vzroste z 33 % v roce 2019 až na 59,2% do roku 2060 ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁸⁾ Podle zprávy EK a Výboru pro hospodářskou politiku o stárnutí obyvatelstva z roku 2021.

Z prognóz vyplývá, že výdaje na důchody po roce 2030 značně vzrostou. Zvýšení věku odchodu do důchodu na 65 let (do roku 2030) pomáhá řešit střednědobý tlak na veřejné finance vyplývající ze stárnutí obyvatelstva, ale stále existují problémy, pokud jde o období po roce 2030. Předchozí legislativa počítala se zvyšováním věku odchodu do důchodu i po roce 2030, ale legislativní změna v roce 2017 stanovila maximální věk odchodu do důchodu na 65 let. Byl také zaveden mechanismus pravidelného posuzování důchodového věku. Při posledním posouzení v roce 2019 projednalo Ministerstvo práce a sociálních věcí pro a proti navýšení věku odchodu do důchodu a doporučilo, aby se během tohoto kola posuzování žádné změny důchodového věku neprováděly. Vláda se tímto doporučením řídila, a tudíž nebyla přijata žádná změna právních předpisů. Očekává se proto, že nebude-li v budoucnosti provedena změna, problémy v oblasti fiskální udržitelnosti po roce 2030 zesílí. Podle zprávy o stárnutí obyvatelstva z roku 2021 se očekává, že veřejné výdaje na důchody vzrostou z 8,8 % HDP v roce 2030 na 11,8 % v roce 2060.

Pro zlepšení fiskální udržitelnosti důchodového systému je k dispozici více možností. V posledních letech se projednávalo několik prvků možné důchodové reformy a některé priority byly zdůrazněny ⁽¹⁹⁾. Opatření k řešení fiskální udržitelnosti důchodového systému budou zapotřebí k utlumení rostoucích tlaků na veřejné finance. Tato opatření by mohla zahrnovat: úpravu věku odchodu do důchodu v souladu s nárůstem střední délky života; pobídky k navýšení míry účasti osob starších 60 let (která nedosahuje průměru EU); úpravu indexů valorizace důchodů, která by zohledňovala fiskální udržitelnost důchodového systému, nebo přijetí opatření ke zvýšení nabídky pracovních sil. Tato opatření by mohla například zahrnovat podporu flexibilních/částečných pracovních úvazků pro mladé lidi a starší pracovníky, posilování integrace na trh práce u žen s malými dětmi nebo zranitelných skupin, jako jsou Romové nebo osoby se zdravotními

⁽¹⁹⁾ Viz OECD, Review of Pension System in Czech Republic (Přezkum důchodového systému v České republice) (listopad 2020).

postižením, a usnadňování migrace a integrace uprchlíků.

K lepší udržitelnosti veřejných financí by mohla přispět i další zlepšení daňového systému.

Nově jmenovaná vláda nepředpokládá, že by zrušila snížení daní stanovené právními předpisy v roce 2020 (včetně snížení daně z příjmů fyzických osob), ale lepší nastavení skladby daní a opatření, která by zlepšila dodržování předpisů, by mohla pomoci zlepšit udržitelnost veřejných financí. Při 36 % HDP v roce 2020 jsou české daňové příjmy stále značně pod průměrem EU. Sazby zdanění práce po snížení daně z příjmů fyzických osob klesly, zůstávají však vysoké pro osoby s nízkými příjmy, což spolu s osobními dluhy a vysokou mírou exekucí odrazuje část osob s nízkými příjmy od hledání zaměstnání a podporuje nehlášenou práci. Ke zlepšení udržitelnosti veřejných financí by mohlo přispět zvýšení daní, které jsou méně škodlivé z hlediska hospodářského růstu. K těm patří daně z nemovitostí, které v Česku tvoří 0,2 % HDP oproti průměru EU ve výši 1,2 %, nebo ekologické daně, které v Česku dosahují 1,9 % oproti průměrným 2,2 % v EU. Ke zvýšení daňových příjmů by mohlo přispět i zlepšení v oblasti dodržování daňových předpisů. Výpadky příjmů z DPH se sice v posledních letech snížily, ale dosahují 14,3 %, a stále tak patří k nejvyšším v EU (viz příloha 17).

Intenzivnější provádění strategie „Zdraví 2030“ by mělo v Česku dále posílit odolnost systému zdravotní péče.

Navzdory významnému zlepšení Česko v mnoha oblastech týkajících se zdravotního stavu a výsledků zdravotní péče stále nedosahuje průměru EU (viz příloha 14). Úmrtnost na léčitelné příčiny je vyšší než průměr EU a existují značné regionální rozdíly ve zdravotním stavu, například pokud jde o střední délku života při narození u mužů i žen. Přispívají k tomu především sociálně-ekonomické podmínky, včetně aspektů spojených s nezdravým životním stylem. Podíl výdajů na prevenci na celkových výdajích na zdravotní péči se v období 2016–2019 snížil.

Předpokládaný růst veřejných výdajů na zdravotní péči v souvislosti se

stárnutím obyvatelstva vyvíjí tlak na dlouhodobou fiskální udržitelnost.

Také se očekává, že se stárnutím obyvatelstva porostou potřeby péče spojené s četnými chronickými onemocněními. Mimo rámec plánu pro oživení a odolnost jsou uskutečňovány reformy a investice v oblasti dlouhodobé péče, screeningu a léčby rakoviny a vzdělávání zdravotnických pracovníků, které zlepšují odolnost systému zdravotní péče, ale několik výzev přetrvává. Je nutné aktualizovat systém dlouhodobé péče, neboť Česko patří v rámci OECD k zemím s nejvyšším podílem nemocniční péče v závěru života (63 % v roce 2019 oproti 50 % v OECD). K nákladům spojeným se stárnutím obyvatelstva se podle prognóz ještě přidá zvýšení veřejných výdajů na zdravotní péči o 0,9 procentního bodu HDP do roku 2070.

V systému stále dochází k neefektivnímu využívání ambulantní péče.

Finanční prostředky na ambulantní péči jsou sice vysoké, avšak počet zbytečných hospitalizací v případě některých onemocnění, je vyšší než průměr EU. To poukazuje na nedostatky v prevenci rizikových faktorů a zvládnutí chronických onemocnění a na nedostatečnou integraci zdravotnických služeb. Praktičtí lékaři neplní roli regulátorů pohybu pacienta v systému zdravotní péče („gatekeeping“), navzdory některým iniciativám v tomto směru. Pacienti mohou navštívit odborné lékaře bez doporučení a bez poplatku, čímž se částečně vysvětluje relativně vysoký počet ambulantních konzultací. Nákladově efektivní využívání léčivých přípravků, zdravotnických prostředků a vybavení v nemocnicích a ambulancích není optimální. Rozšířená funkce systému elektronických receptů by mohla časem přinést zvýšení efektivity tím, že umožní optimalizovat postupy předepisování léků. Další rozvoj a realizace hodnocení zdravotnických technologií spolu s centralizovanými postupy zadávání zakázek na farmaceutické produkty a jiné zdravotnické i nezdravotnické zboží může přinést úspory plátcům a zároveň zajistit přístup k vysoce kvalitním produktům ve zdravotnictví.

Odpovídajícímu a účinnému poskytování služeb dlouhodobé péče brání roztržštěná struktura jejich řízení a financování.

existují finanční pobídky k prodlužování nemocniční léčby pacientů, kteří potřebují dlouhodobou péči. Plánovaná transformace lůžek akutní péče na lůžka dlouhodobé péče by měla posílit transparentnost a snížit náklady. Pokud je poskytování služeb domácí péče dostatečné, může zvýšení sazby náhrad za služby domácí péče o 40 % snížit délku pobytů v nemocnici. Strategie deinstitucionalizace, která se v současné době připravuje, bude důležitým nástrojem pro komplexní propojení sociálních a zdravotních služeb a zahrne konkrétní opatření směřující k rozvoji komunitních a rodinných sociálních služeb.

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Plán pro oživení a odolnost Česka obsahuje opatření, která mají řešit řadu strukturálních problémů země prostřednictvím těchto kroků:

- Usnadnění digitální transformace pomocí komplexního souboru opatření včetně digitalizace veřejné správy a podniků, podpory zavádění digitálních technologií (sítí s velmi vysokou kapacitou nebo 5G) nebo rozvoje digitálních dovedností.
- Pobídky pro využívání udržitelných dopravních prostředků, prosazování přechodu na čistší zdroje energie a investování do recyklační infrastruktury, biologické rozmanitosti a reformy lesnictví a správy vodních toků.
- Podpora renovace obytných a veřejných budov a výměny zdrojů vytápění.
- Řešení společenských výzev investicemi do infrastruktury zdravotní a dlouhodobé péče a posílením excelence výzkumu v oboru lékařských věd.
- Řešení problémů na trhu práce prosazováním rozvoje digitálních dovedností a vzdělávání dospělých a rozšířením kapacity zařízení péče o děti s cílem zvýšit zaměstnanost žen s dětmi.
- Posílení protikorupčního rámce Česka, mimo jiné prostřednictvím opatření v oblasti řízení střetů zájmů a zamezení těmto střetům.
- Posílení inovační kapacity domácích podniků a jejich propojení s veřejným výzkumným sektorem, jakož i zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování.

Vedle reforem a investic v rámci plánu pro oživení a odolnost by Česku přineslo prospěch:

- Obnovení dlouhodobé fiskální udržitelnosti veřejných financí na základě řešení problémů udržitelnosti důchodového systému a systému zdravotní péče.
- Posílení kapacity veřejné správy na ústřední a regionální úrovni a zlepšení účinnosti veřejných zakázek, zejména v souvislosti s prováděním plánu pro oživení a odolnost a politiky soudržnosti.
- Diverzifikace dovozu fosilních paliv a omezení využívání zemního plynu dováženého z Ruska. Česko potřebuje zrychlit dekarbonizaci prostřednictvím zvýšených investic do obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti a prostřednictvím zlepšení regulačního a povolovacího rámce a rámce pro přístup k síti, aby mohla být zaváděna nová zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů.
- Zajištění efektivní nabídky sociálního a cenově dostupného bydlení s cílem řešit otázku cenové dostupnosti, chudoby a sociálního vyloučení, jakož i začleňování uprchlíků z Ukrajiny.

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

Průřezové ukazatele pokroku	21
Příloha 1: Cíle udržitelného rozvoje	21
Příloha 2: Plán pro oživení a odolnost – provádění	23
Příloha 3: Další nástroje EU pro oživení a růst	24
Příloha 4: Pokrok v provádění doporučení pro jednotlivé země	27
Environmentální udržitelnost	29
Příloha 5: Zelená dohoda	29
Příloha 6: Zaměstnanost a sociální dopady zelené transformace	33
Produktivita	36
Příloha 7: Účinné využívání zdrojů a produktivita	36
Příloha 8: Digitální transformace	39
Příloha 9: Inovace	41
Příloha 10: Průmysl a jednotný trh	43
Příloha 11: Veřejná správa	46
Spravedlnost	48
Příloha 12: Výzvy v oblasti zaměstnanosti, dovedností a sociální politiky v souvislosti s evropským pilířem sociálních práv	48
Příloha 13: Vzdělávání a dovednosti	50
Příloha 14: Zdraví a systémy zdravotní péče	52
Příloha 15: Hospodářská a sociální výkonnost na regionální úrovni	54
Makroekonomická stabilita	56
Příloha 16: Hlavní události ve finančním sektoru	56
Příloha 17: Daňový systém	58
Příloha 18: Hlavní hospodářské a finanční ukazatele	60
Příloha 19: Analýza udržitelnosti dluhu	61

SEZNAM TABULEK

Tabulka A2.1:	Hlavní prvky českého plánu pro oživení a odolnost	23
Tabulka A4.1:	Souhrnná tabulka doporučení pro Česko z let 2019, 2020 a 2021	28
Tabulka A5.1:	Ukazatele dokládající pokrok v oblasti Zelené dohody EU z makroekonomického hlediska	32
Tabulka A7.1:	Vybrané ukazatele účinného využívání zdrojů	38
Tabulka A8.1:	Hlavní ukazatele indexu digitální ekonomiky a společnosti	40
Tabulka A9.1:	Klíčové ukazatele výzkumu, vývoje a inovací	42

Tabulka A10.1:	Klíčové ukazatele jednotného trhu a průmyslu	44
Tabulka A11.1:	Ukazatele veřejné správy	47
Tabulka A12.1:	Srovnávací přehled sociálních ukazatelů pro Česko	48
Tabulka A13.1:	Cíle na úrovni EU a další kontextové ukazatele v rámci strategického rámce Evropského prostoru vzdělávání	51
Tabulka A14.1:	Hlavní ukazatele zdraví	53
Tabulka A15.1:	Vybrané ukazatele na regionální úrovni – Česko	54
Tabulka A16.1:	Ukazatele finančního zdraví	57
Tabulka A17.1:	Ukazatele zdanění	58
Tabulka A18.1:	Hlavní hospodářské a finanční ukazatele	60
Tabulka A19.1:	Analýza udržitelnosti dluhu pro Česko	61
Tabulka A19.2:	„Teplotní“ mapa rizik pro fiskální udržitelnost v Česku	62

SEZNAM GRAFŮ

Graf A1.1:	Pokrok k cílům udržitelného rozvoje v Česku v posledních pěti letech	22
Graf A2.1:	Podíl finančních prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost přispívajících ke každému pilíři politiky	23
Graf A3.1:	Evropské strategické a investiční fondy 2014–2020 – celkový rozpočet podle fondů	24
Graf A3.2:	Příspěvek politiky soudržnosti k cílům udržitelného rozvoje (v mld. EUR)	25
Graf A4.1:	Pokrok Česka v plnění doporučení z let 2019–2020 (cyklus evropského semestru 2022)	27
Graf A5.1:	Fiskální aspekty zelené transformace Daně a výdaje vládních institucí v oblasti ochrany životního prostředí	29
Graf A5.2:	Téma – Podíl na skladbě zdrojů energie (pevná paliva, ropa, plyn, jádro, obnovitelné zdroje)	30
Graf A5.3:	Téma – Biologická rozmanitost Suchozemské chráněné oblasti a ekologické zemědělství	31
Graf A5.4:	Téma – Mobilita Podíl vozidel s nulovými emisemi (% nových registrací)	31
Graf A6.1:	Energetická chudoba podle příjmového decilu	35
Graf A6.2:	Výzvy spravedlivé zelené transformace	35
Graf A11.1:	Výsledky na jednotném trhu, ukazatel zadávání veřejných zakázek	46
Graf A11.2:	Výsledky v oblasti ukazatelů tvorby politiky založené na důkazech	46
Graf A13.0:	Účast na formální péči o děti	50
Graf A14.1:	Střední délka života při narození, v letech	52
Graf A14.2:	Předpokládaný nárůst veřejných výdajů na zdravotní péči v letech 2019–2070 (referenční scénář pracovní skupiny Komise pro stárnutí obyvatel)	52
Graf A15.1:	Emise CO ₂ z fosilních paliv na obyvatele, 2018	54
Graf A15.2:	Území, která jsou v Česku nejvíce postižena změnou klimatu	55
Graf A15.3:	Inovační výkonnost v Česku	55
Graf A17.1:	Daňové zatížení 2021 (%)	59

Tato příloha hodnotí pokrok Česka v dosahování cílů udržitelného rozvoje na základě čtyř rozměrů konkurenceschopné udržitelnosti. Sedmnáct cílů udržitelného rozvoje a příslušné související ukazatele představují rámec politiky na základě Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030. Cílem je ukončit všechny formy chudoby, bojovat proti nerovnostem, řešit problém změny klimatu a zároveň zajistit, aby nikdo nezůstal opomenut. EU a její členské státy se zavázaly k této historické celosvětové rámcové dohodě a k aktivní úloze při maximalizaci pokroku směrem k cílům udržitelného rozvoje. Níže uvedený graf vychází ze souboru ukazatelů cílů udržitelného rozvoje EU, který byl vytvořen za účelem sledování pokroku v plnění cílů udržitelného rozvoje v kontextu EU.

Česko zlepšilo svou výkonnost v několika ukazatelích environmentální udržitelnosti (cíle č. 7, 9, 12, 13), v některých si vede dokonce velmi dobře (cíle č. 2 a 11), ale u jiných existuje prostor pro zlepšení (cíle č. 6, 15). Česko je zejména významně pod průměrem EU, pokud jde o opatření v oblasti klimatu, což svědčí o nedostatečných investicích a reformách k usnadnění zelené transformace (cíl č. 13 je na hodnotě 78,4 % pod průměrem EU). Česko má také značný nevyužitý potenciál, pokud jde o využívání ekonomických přínosů inovací a čisté energie (cíle č. 7, 9). Například ukazatel pro dostupnou a čistou energii je v Česku na hodnotě 14,3 % pod průměrem EU. Česko se zlepšuje v ukazatelích týkajících se života na souši a pitné vody a kanalizace (cíle č. 6, 15), ale i ty zůstávají pod průměrem EU. Udržitelná města a obce (cíl č. 11) jsou jediným ukazatelem environmentální udržitelnosti, v němž Česko dosahuje pokroku a jeho stav je lepší než průměr EU.

Česko dosahuje velmi dobrých výsledků v několika ukazatelích cílů udržitelného rozvoje týkajících se spravedlnosti (cíle č. 1, 2, 8, 10) a zlepšuje se v dalších (cíle č. 3, 4, 5), přestože nerovnoměrným tempem. Česko dosahuje nejlepších výsledků v EU, pokud jde o některé ukazatele chudoby a nerovnosti (cíle č. 1, 10), což lze přičíst nízkému rozptylu mezd i systému sociálních dávek v zemi. V ukazatelích kvality vzdělávání (cíl č. 4) se Česko zlepšilo jen nepatrně. Přístup k celoživotnímu vzdělávání (už pod průměrem EU) se od roku 2017 neustále zhoršuje a míra předčasného ukončování školní

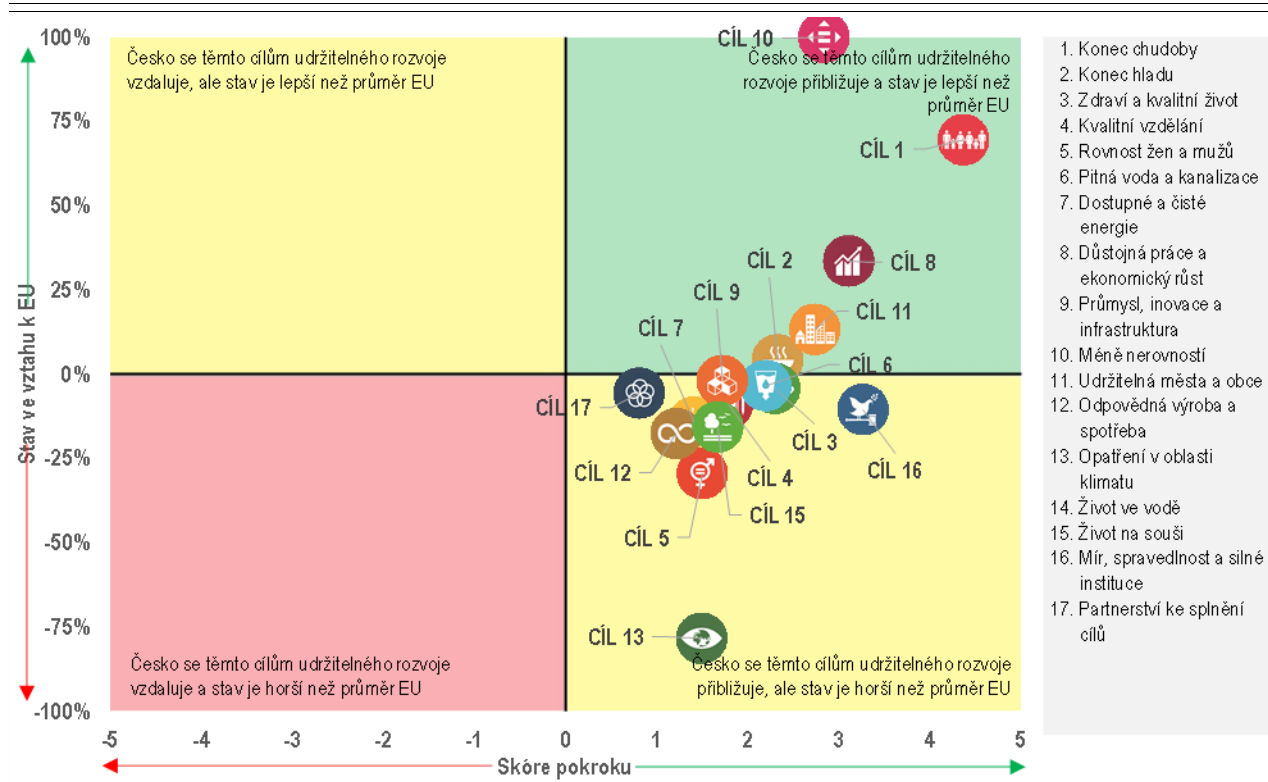
docházky, jakkoli je ve srovnání s ostatními zeměmi v EU stále nízká, se zvyšuje (4,9 % v roce 2011 a 7,5 % v roce 2020). Nejhorší výsledky (29,6 % pod průměrem EU) v kategorii spravedlnosti se týkají rovnosti žen a mužů (cíl č. 5), kde Česko (navzdory jistému zlepšení v posledních letech) zaostává za ostatními zeměmi v EU, pokud jde o rozdíly v odměňování žen a mužů (16,4 % v roce 2020 oproti průměru EU ve výši 13 %), rozdíly v zaměstnanosti, podíl žen ve vedoucích pozicích a dopad rodičovství na zaměstnanost. Plán pro oživení a odolnost zahrnuje opatření k zlepšení digitálních dovedností a zajištění inkluzivnosti na všech úrovních vzdělávání, zejména rozšířením předškolního vzdělávání a podporou znevýhodněných žáků a škol. (Komponenty 3.1, 3.2 a 3.3).

Česko dosahuje velmi dobrých výsledků v některých ukazatelích cílů udržitelného rozvoje týkajících se produktivity (cíl č. 8) a v jiných ukazatelích se zlepšuje (cíle č. 4, 9). Veřejné výdaje na výzkum a vývoj v posledních letech stagnovaly a v roce 2020 dosáhly pouze 0,77 % HDP, což je výrazně pod průměrem EU (2,32 %). Počet nových absolventů přírodovědných a technických oborů na tisíc obyvatel se v posledním desetiletí neustále snižuje a v roce 2019 dosáhl pouze 10,9, zatímco průměr EU činil 16,3. Dosažené terciární vzdělání, které je klíčovým prvkem zlepšení kvality lidského kapitálu a přechodu ke společnosti založené na znalostech, se v letech 2015 až 2020 zlepšilo z 31 % na 33 %, a zůstává tak značně pod průměrem EU ve výši 40,5 %. Podíl domácností s vysokokapacitním síťovým připojením v roce 2019 činil 33 %, což je jedna z nejnižších měr pokrytí v EU, jež je výrazně pod průměrem EU, který činí 59,3 %. Alespoň základní digitální dovednosti však v roce 2021 mělo 60 % dospělých, což je nad průměrem EU, který činil 54 %. Očekává se, že investice do digitální infrastruktury a reformy vzdělávání uvedené v plánu pro oživení a odolnost tyto zdroje dlouhodobé produktivity posílí.

Česko dosahuje velmi dobrých výsledků v ukazateli důstojné práce a hospodářského růstu (cíl č. 8) a zlepšuje se v ukazateli míru, spravedlnosti a silných institucí (cíl č. 16). Reálný HDP na obyvatele v Česku vzrostl a v roce 2020 dosáhl v reálném vyjádření 17 340 EUR (nárůst z 16 290 EUR v roce 2015), je však stále značně pod průměrem EU, který v roce 2020 činil

26 380 EUR, přičemž konvergence zpomaluje i při srovnatelné paritě kupní síly. V letech 2010 až 2019 HDP na obyvatele přepočtený pomocí parity kupní síly v porovnání s průměrem EU vzrostl z 84 % na 93 %. Dokonce i během pandemie zůstala

Graf A1.1: **Pokrok k cílům udržitelného rozvoje v Česku v posledních pěti letech**

Podrobné soubory údajů k jednotlivým cílům udržitelného rozvoje viz výroční zpráva ESTAT „Sustainable development in the European Union“ (Udržitelný rozvoj v Evropské unii), <https://ec.europa.eu/eurostat/product?code=KS-09-22-019>; Rozsáhlé individualizované údaje o krátkodobém pokroku členských států jsou k dispozici zde: [Hlavní zjištění - Ukazatele udržitelného rozvoje - Eurostat \(europa.eu\)](#)

Zdroj: Eurostat, poslední aktualizace z 28. dubna 2022. Údaje se převážně vztahují k letům 2015–2020 a 2016–2021.

nízká nezaměstnanost, která v roce 2020 dosáhla 2,60 % v porovnání s průměrem 4,6 % v letech 2013 až 2018.

Nástroj pro oživení a odolnost je ústředním prvkem úsilí EU o podporu oživení po pandemii COVID-19, urychlení souběžné transformace a posílení odolnosti vůči budoucím šokům.

Česko předložilo svůj plán pro oživení a odolnost dne 2. června 2021. Kladné posouzení ze strany Komise ze dne 19. července a schválení Radou dne 8. září otevřelo cestu k vyplacení grantů v hodnotě 7,035 miliardy EUR v rámci Nástroje pro oživení a odolnost na období 2021–2026. Dohoda o financování byla podepsána 22. září 2021. Tabulka A2.1 uvádí hlavní prvky plánu.

Tabulka A2.1: **Hlavní prvky českého plánu pro oživení a odolnost**

Celkové přidělené prostředky	7 miliard EUR v grantech (3,1 % HDP 2019)
Investice a reformy	85 investic a 37 reforem
Celkový počet milníků a cílů	244
Odhadovaný makroekonomický dopad (1)	Zvýšení HDP o 1,2 % do 2026 (0,3 % vedlejší účinky)
Vyplacené předběžné financování	915 milionů EUR (září 2021)
První splátka	Česko dosud nepodalo první žádost o platbu.

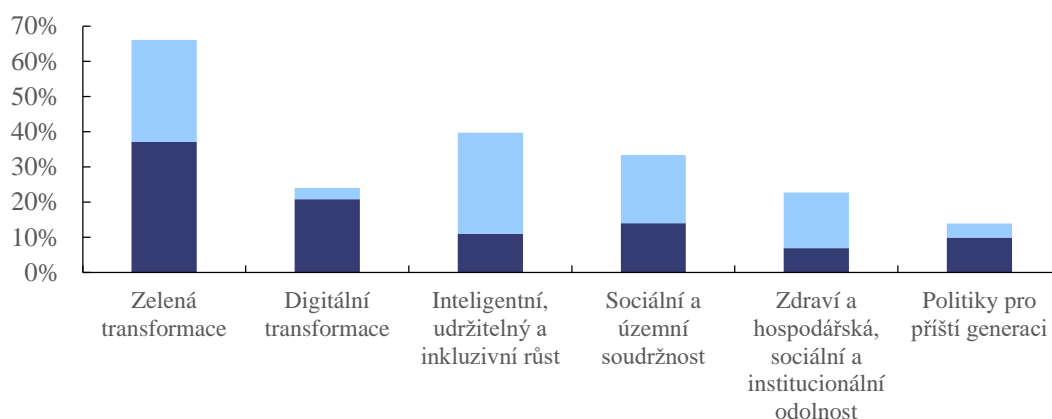
(1) Viz Pfeiffer P., Varga J. a in 't Veld J. (2021), „Quantifying Spillovers of NGEU investment“ (Kvantifikace přelévání investic nástroje NGEU), European Economy Discussion Papers, č. 144 a Afman a kol. (2021), „An overview of the economics of the Recovery and Resilience Facility“ (Přehled ekonomiky Nástroje pro oživení a odolnost), Quarterly Report on the Euro Area (QREA), sv. 20, č. 3 s. 7–16.

Zdroj: Evropská komise, 2022.

Následující graf uvádí podíl prostředků přispívajících ke každému ze šesti pilířů politiky Nástroje pro oživení a odolnost.

Pokrok Česka při provádění jeho plánu je zveřejněn ve srovnávacím přehledu oživení a odolnosti. Srovnávací přehled rovněž nabízí transparentní pohled na pokrok při provádění Nástroje pro oživení a odolnost jako celku.

Graf A2.1: **Podíl finančních prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost přispívajících ke každému pilíři politiky**

(1) Každé opatření přispívá ke dvěma oblastem politiky v rámci šesti pilířů, celkový příspěvek ke všem pilířům zobrazeným v tomto grafu proto činí 200 % českého plánu pro oživení a odolnost. Dolní část představuje částku primárního pilíře, horní část částku sekundárního pilíře.

Zdroj: Srovnávací přehled Nástroje pro oživení a odolnost https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/country_overview.html

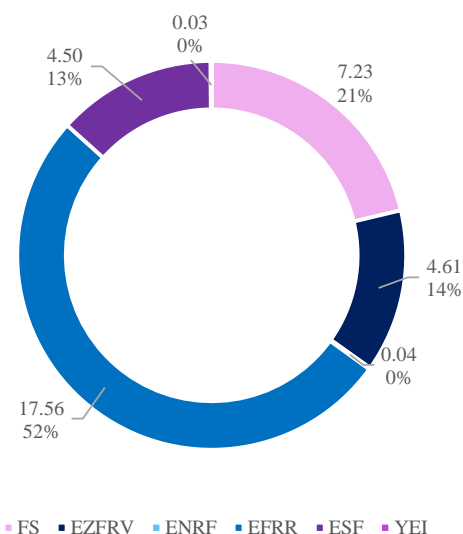
Rozpočet EU ve výši přesahující 1,2 bilionu EUR na období 2021–2027 představuje investiční páku, která má pomoci realizovat priority EU. Doplnuje jej částka v přibližné výši 800 miliard EUR v rámci nástroje NextGenerationEU a jeho největšího nástroje, Nástroje pro oživení a odolnost, a ve výsledku tak existuje významný potenciál pro podporu oživení a udržitelného růstu.

V období 2021–2027 fondy politiky soudržnosti EU⁽²⁰⁾ podpoří v Česku cíle dlouhodobého rozvoje investicemi v hodnotě 23,41 miliardy EUR⁽²¹⁾ včetně 1 641,5 milionu EUR z Fondu pro spravedlivou transformaci, který má zmírnit sociálně-ekonomické dopady zelené transformace v nejvíce zranitelných regionech. Dohody o partnerství a programy v rámci fondů politiky soudržnosti na období 2021–2027 jsou připraveny tak, aby zohledňovaly doporučení pro zemi na období 2019–2020 a investiční pokyny poskytované v kontextu evropského semestru a zajišťovaly synergie a doplňkovost s ostatním financováním z EU. Česko bude kromě toho využívat podporu ve výši 5,6 miliardy EUR na období 2023–2027 v rámci společné zemědělské politiky, která napomáhá sociální, environmentální a hospodářské udržitelnosti a inovacím v zemědělství a ve venkovských oblastech, přispívá k Zelené dohodě pro Evropu a zajišťuje dlouhodobé zabezpečení potravin.

⁽²⁰⁾ Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond+ (ESF+), Fond soudržnosti (FS), Fond pro spravedlivou transformaci (FST), Interreg.

⁽²¹⁾ Běžné ceny, zdroj: [Veřejně přístupná data o politice soudržnosti](#)

Graf A3.1: Evropské strategické a investiční fondy 2014–2020 – celkový rozpočet podle fondů

mld. EUR v běžných cenách, % z celkové částky

Údaje za EZFRV a REACT-EU se vztahují k období 2014–2022.

Zdroj: Evropská komise, veřejně přístupná data o politice soudržnosti

V letech 2014–2020 je pro Česko v rámci evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) vyčleněno 25,46 mld. eur⁽²²⁾ z rozpočtu EU. Celkové investice včetně vnitrostátního financování činí 33,97 miliardy EUR (graf 3.1), což představuje přibližně 2,53 % HDP v období 2014–2020 a 48,79 % veřejných investic⁽²³⁾. Do 31. prosince 2021 bylo na konkrétní projekty přiděleno 109 % celkové částky a 68 % prostředků bylo vynaloženo, čímž zůstává 10,83 miliardy EUR k vynaložení do konce roku 2023⁽²⁴⁾. V rámci jedenácti cílů jsou z hlediska politiky soudržnosti v Česku nejvýznamnější výzkum a inovace, nízkouhlíkové hospodářství, ochrana životního prostředí a účinné využívání zdrojů a síťová infrastruktura v dopravě a energetice (celkem 19 miliard). Do konce roku 2020 podpořily investice v rámci politiky soudržnosti 10 989 podniků, 10 676

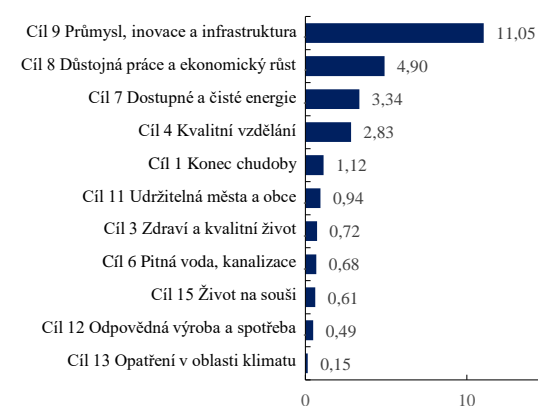
⁽²²⁾ ESI fondy zahrnují fondy politiky soudržnosti (EFRR, ESF+, FS, Interreg), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Podle „pravidla N+3“ musí být prostředky přidělené na období 2014–2020 vynaloženy nejpozději do roku 2023 (u EZFRV do roku 2025). Zdroj údajů: [Veřejně přístupná data o politice soudržnosti](#), uzávěrka 31.12.2021 pro EFRR, ESF+, FS, Interreg; uzávěrka 31.12.2020 pro EZFRV a ENRF.

⁽²³⁾ Veřejné investice tvoří tvorba hrubého fixního kapitálu plus kapitálové transfery, sektor vládních institucí.

⁽²⁴⁾ Včetně REACT-EU. Údaje o ESI fondech na adrese <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/CZ>.

přímých pracovních míst, 735 km rekonstruovaných silnic. Významné místo mezi jedenácti cíli pro financování v rámci politiky soudržnosti v Česku zaujímá odborná příprava a vzdělávání, sociální začlenění a udržitelná a kvalitní zaměstnanost (celkem 7,17 miliardy EUR). Evropský sociální fond se v období 2014–2020 zaměřil na zaměstnanost, účast žen na trhu práce, sociální začleňování a vzdělávání.

Graf A3.2: **Příspěvek politiky soudržnosti k cílům udržitelného rozvoje (v mld. EUR)**

Zdroj: Evropská komise, GŘ REGIO

Fondy politiky soudržnosti již významně přispívají k plnění cílů stanovených v rámci cílů udržitelného rozvoje. V Česku fondy politiky soudržnosti podporují jedenáct ze sedmnácti cílů udržitelného rozvoje a k dosahování těchto cílů přispívá až 95 % výdajů.

Iniciativa REACT-EU (pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy) v rámci nástroje NextGenerationEU poskytla Česku k přidělům v rámci politiky soudržnosti na období 2014–2020 dodatečné finanční prostředky ve výši 836,3 milionu EUR, aby bylo zajištěno vyvážené oživení, podpořila se konvergence a byla poskytnuta nepostradatelná podpora regionům v návaznosti na dopady koronavirové pandemie. Iniciativa REACT-EU poskytla v Česku podporu k posílení primární zdravotní péče, vybavení integrovaných záchranných systémů, prosazování energetické účinnosti v sociální infrastruktuře a k snížení hmotné deprivace prostřednictvím přímých dodávek potravin.

Investiční iniciativa pro reakci na koronavirus⁽²⁵⁾ zajistila Česku prvotní mimořádnou podporu EU v souvislosti s pandemií COVID-19. Zavedla mimořádnou flexibilitu, která Česku umožnila přerozdělit zdroje za účelem podpory podniků (275 milionů). To zahrnovalo přesun prostředků do provozního kapitálu MSP a podporu digitalizace veřejné správy (digitalizace územního plánování a stavebních řízení). Česko využilo i dočasného 100% unijního financování opatření přijatých v rámci politiky soudržnosti, a to v částce přibližně 64 milionů EUR v roce 2021 prostřednictvím 100% spolufinancování.

Česko získalo podporu z evropského nástroje pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE) k financování režimů zkrácené pracovní doby a podobných opatření. Rada v rámci nástroje SURE v září 2020 poskytla Česku finanční pomoc do maximální výše 2,0 miliardy EUR, která byla vyplacena do 30. března 2021. Odhaduje se, že nástroj SURE podpořil v roce 2020 přibližně 30 % zaměstnanců a 20 % podniků po dobu nejméně jednoho měsíce, a to především ve výrobě, velkoobchodu a maloobchodu a v odvětví ubytovacích a stravovacích služeb. Odhaduje se, že díky nižším úrokovým sazbám nástroje SURE ušetřilo Česko celkem 0,04 miliardy EUR na platbách úroků.

Prostřednictvím nástroje technické podpory Komise poskytuje individualizované odborné poradenství, aby Česko podpořila při navrhování a realizaci reforem na podporu růstu, včetně provádění jeho plánu pro oživení a odolnost. Od roku 2016 získalo Česko pomoc prostřednictvím 58 projektů technické podpory. Cílem projektů realizovaných v roce 2021 bylo například zlepšit digitální infrastrukturu, zřídit funkci národního koordinátora pro inteligentní mobilitu a umožnit jeho činnost. Komise rovněž pomáhala Česku při provádění konkrétních reforem a investic v jeho plánu pro oživení a odolnost, například při zlepšování celkových rámců pro monitorování, koordinaci a provádění tohoto plánu a při uplatňování zásady „významně nepoškozovat“. V roce 2022 budou zahájeny nové projekty, které podpoří celkové systémy auditu a

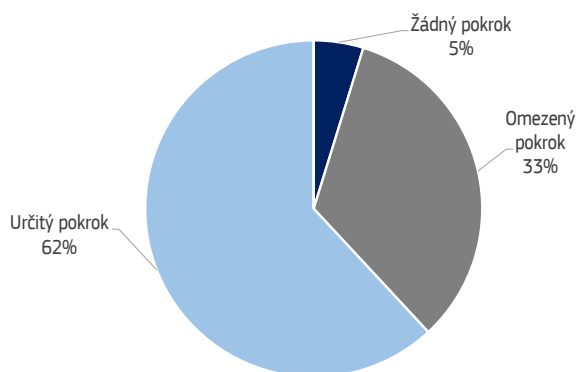
⁽²⁵⁾ Přerozdělení zdrojů ESI fondů podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/460 ze dne 30. března 2020 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/558 ze dne 23. dubna 2020.

kontroly plánu pro oživení a odolnost, komunikační strategii tohoto plánu a zavádění digitální transformace.

Česko využívá i další programy EU. K těm patří Nástroj pro propojení Evropy, který přidělil finanční prostředky EU ve výši 1,1 miliardy EUR na konkrétní projekty týkající se strategických dopravních sítí, a program Horizont 2020, který přidělil finanční prostředky EU ve výši 501,6 milionu EUR.

Komise posoudila doporučení⁽²⁶⁾, která byla Česku v rámci evropského semestru vydána v období 2019–2021. Toto posouzení zohledňuje politická opatření, která Česko dosud přijalo⁽²⁷⁾, jakož i závazky stanovené v plánu pro oživení a odolnost⁽²⁸⁾. V této rané fázi provádění plánu pro oživení a odolnost lze konstatovat, že u celkem 62 % doporučení pro zemi, která se v letech 2019 a 2020 zaměřovala na strukturální problémy, byl vykázan „určitý pokrok“, u 33 % „omezený pokrok“ a u 5 % „žádný pokrok“ (viz graf A4.1). Značný další pokrok při řešení strukturálních doporučení se očekává v nadcházejících letech s tím, jak bude provádění plánu pro oživení a odolnost postupovat.

Graf A4.1: Pokrok Česka v plnění doporučení z let 2019–2020 (cyklus evropského semestru 2022)

Zdroj: Evropská komise

⁽²⁶⁾ Doporučení pro jednotlivé země 2021: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32021H0729%2822%29&qid=1627675454457>

Doporučení pro jednotlivé země 2020: https://eur-lex.europa.eu/search.html?textScope=ti&lang=en&scope=EURL&qid=1526385017799&type=quick&AU_CODED=CONCIL&DD_YEAR=2020&andText0=recommendation&DD_MONTH=07

Doporučení pro jednotlivé země 2019: https://eur-lex.europa.eu/search.html?textScope=ti&lang=en&scope=EURL&qid=1526385017799&type=quick&AU_CODED=CONCIL&DD_YEAR=2019&andText0=recommendation&DD_MONTH=07

⁽²⁷⁾ Včetně politických opatření uvedených v národním programu reforem a ve zprávách v rámci Nástroje pro oživení a odolnost (pololetní zprávy o pokroku při plnění milníků a cílů a na základě posouzení žádostí o platby).

⁽²⁸⁾ Členské státy byly vyzvány, aby ve svých plánech pro oživení a odolnost účinně řešily všechna příslušná doporučení pro jednotlivé země, která vydala Rada v letech 2019 a 2020, nebo jejich významnou část. Zde uvedené posouzení doporučení pro zemi zohledňuje míru provedení opatření obsažených v plánu pro oživení a odolnost a opatření realizovaných mimo rámec plánu pro oživení a odolnost v době posouzení. Opatření stanovená v příloze přijatého prováděcího rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost, která dosud nejsou přijata ani provedena, ale jsou považována za věrohodně oznámená v souladu s metodikou pro posuzování doporučení pro jednotlivé země, opravňují k hodnocení „omezený pokrok“. Jakmile budou provedena, mohou tato opatření vést k hodnocení „určitý/výrazný pokrok“ nebo „provedení v plném rozsahu“, podle jejich relevance.

Tabulka A4.1: Souhrnná tabulka doporučení pro Česko z let 2019, 2020 a 2021

Česko	Hodnocení v květnu 2022*	Doporučení zahrnuta v plánu pro oživení a odolnost (POO) do 2026
Doporučení č. 1, 2019	Omezený pokrok	
<i>Zlepšit dlouhodobou fiskální udržitelnost důchodového systému a systému zdravotní péče.</i>	Žádný pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2021, 2023, 2024 a 2025
<i>Přijmout projednávaná protikorupční opatření.</i>	Omezený pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2021, 2023, 2024 a 2026
Doporučení č. 2, 2019	Určitý pokrok	
<i>Podporovat zaměstnávání žen s malými dětmi, mimo jiné zlepšením přístupu k cenově dostupné péči o děti, a zaměstnávání znevýhodněných skupin.</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2022, 2023, 2024 a 2025
<i>Zvýšit kvalitu a inkluzivnost systémů vzdělávání a odborné přípravy, mimo jiné podporou technických a digitálních dovedností a podporou učitelského povolání.</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2020, 2022 a 2025
Doporučení č. 3, 2019	Určitý pokrok	
<i>Zaměřit se v rámci investiční hospodářské politiky na dopravu, a zejména její udržitelnost,</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2022 a 2025
<i>na digitální infrastrukturu</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2021, 2022, 2025
<i>a na přechod na nízkouhlíkové hospodářství a transformaci energetiky včetně zvýšení energetické účinnosti, a to s ohledem na regionální rozdíly.</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2021, 2022, 2024 a 2026
<i>Snížit administrativní zátěž pro investice</i>	Omezený pokrok	Příslušná opatření POO prováděna od 2021 a plánována od 2023 a 2026
<i>a v oblasti zadávání veřejných zakázek podporovat soutěž více založenou na kritériích kvality.</i>	Určitý pokrok	
<i>Odstranit překážky bránící rozvoji plně funkčního inovačního ekosystému.</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2022 a 2025
Doporučení č. 1, 2020	Určitý pokrok	
<i>V souladu s obecnou únikovou doložkou přijmout veškerá nutná opatření k účinnému řešení pandemie, k udržení ekonomiky a k podpoře následného oživení. Pokud to hospodářské podmínky dovozí, provádět fiskální politiky zaměřené na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic a na zajištění udržitelnosti dluhu a současně zvýšit investice.</i>	Již není relevantní	Není relevantní
<i>Zajistit odolnost systému zdravotní péče, posílit dostupnost zdravotnických pracovníků, primární péči a integraci péče a zavést služby elektronického zdravotnictví.</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2021, 2022 a 2024
Doporučení č. 2, 2020	Určitý pokrok	
<i>Podporovat zaměstnanost aktivními politikami na trhu práce,</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2022 a 2025
<i>poskytováním dovedností (včetně digitálních dovedností) a přístupem k digitálnímu učení.</i>	Omezený pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2020, 2021, 2024 a 2025
Doporučení č. 3, 2020	Omezený pokrok	
<i>Podpořit malé a střední podniky větším využíváním finančních nástrojů k zajištění podpory likvidity,</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2022
<i>snížením administrativní zátěže a zlepšením elektronické veřejné správy.</i>	Omezený pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2021, 2022 a 2023
<i>Předsunout veřejné investiční projekty ve vyšší fázi připravenosti a</i>	Určitý pokrok	
<i>podpořit soukromé investice, aby se napomohlo hospodářskému oživení.</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2023
<i>Zaměřit investice na ekologickou a digitální transformaci, zejména na vysokokapacitní digitální infrastrukturu a technologie,</i>	Omezený pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2021, 2022 a 2025
<i>na čistou a účinnou výrobu a využívání energie</i>	Určitý pokrok	Příslušná opatření plánována od 2021, 2022, 2024 a 2026
<i>a na udržitelnou dopravní infrastrukturu, a to mimo jiné v uhelných regionech.</i>	Omezený pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2022 a 2025
<i>Zajistit inovativním podnikům přístup k financování a zlepšit spolupráci veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a vývoje.</i>	Omezený pokrok	Příslušná opatření POO plánována od 2022 a 2025
Doporučení č. 1, 2021	Určitý pokrok	
<i>V roce 2022 zachovat podpůrné nastavení fiskální politiky, včetně impulsu dodaného Nástrojem pro oživení a odolnost, a zachovat investice financované z vnitrostátních zdrojů.</i>	Určitý pokrok	Není relevantní
<i>Pokud to hospodářské podmínky dovozí, provádět fiskální politiku zaměřenou na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic a zajištění fiskální udržitelnosti ve střednědobém horizontu.</i>	Určitý pokrok	Není relevantní
<i>Zároveň posilovat investice s cílem podpořit růstový potenciál. Věnovat zvláštní pozornost skladbě veřejných financí na příjmové i výdajové straně rozpočtu a kvalitě rozpočtových opatření, aby se zajistilo udržitelné a inkluzivní oživení. Upřednostňovat udržitelné investice podporující růst, zejména investice podporující zelenou a digitální transformaci.</i>	Výrazný pokrok	Není relevantní
<i>Upřednostňovat fiskální strukturální reformy, které pomohou zajistit financování priorit veřejné politiky a přispějí k dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, mimo jiné posílením, kde je to relevantní, zdravotnických systémů a systémů sociální ochrany tak, aby se vztahovaly na všechny a byly přiměřené a udržitelné.</i>	Žádný pokrok	Není relevantní

* Viz poznámka pod čarou 28.

Zdroj: Evropská komise

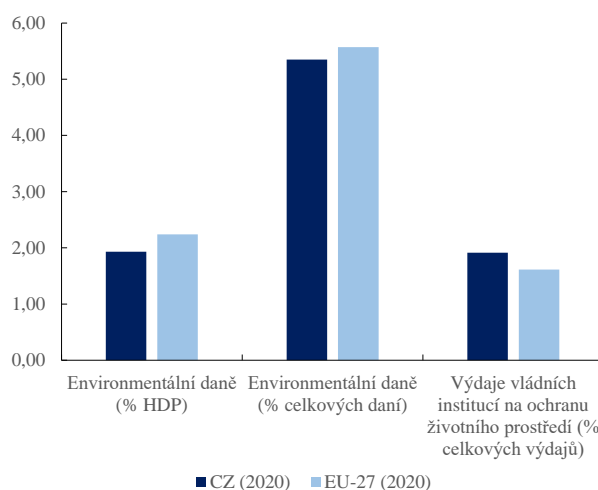
Zelená dohoda pro Evropu má transformovat EU ve spravedlivou a prosperující společnost s moderním a konkurenceschopným hospodářstvím účinně využívajícím zdroje, kde se v roce 2050 nebudou produkovat žádné emise skleníkových plynů a hospodářský růst bude oddělen od využívání zdrojů. Tato příloha nabízí přehled nejvýznamnějšího a ekonomicky relevantního vývoje v Česku podle jednotlivých základních složek Zelené dohody pro Evropu. Je třeba ji posuzovat spolu s přílohou 6 o zaměstnanosti a sociálních dopadech zelené transformace a přílohou 7 o aspektech Zelené dohody týkajících se oběhového hospodářství.

V posledních desetiletích dosáhlo Česko při budování základu pro nízkouhlíkové hospodářství značného pokroku. Energetická a uhlíková náročnost země je však stále vyšší než průměr EU. To znamená, že stále existují významné možnosti, jak zvýšit odolnost a udržitelnost hospodářství Česka. V letech 1990 až 2020 se emise skleníkových plynů v celém hospodářství (s výjimkou emisí z využívání půdy) snížily o 40 % a podle prognóz v příštích letech výrazně poklesnou. Výroba zboží a služeb v Česku je nicméně stále velmi uhlíkově a energeticky náročná. Propad pohlcování emisí související s využíváním půdy, změnami ve využívání půdy a lesnictvím v Česku se od roku 2018 výrazně snížil, ale nepředpokládá se, že lesy do roku 2026 pohltnou více emisí, než kolik jich vypouštějí. Emise Česka, na které se nevztahuje systém EU pro obchodování s emisemi⁽²⁹⁾, v roce 2020 dodržely cíl spočívající v omezení nárůstu na 9 % oproti roku 2005. Emise se snížily ve většině odvětví, v silniční dopravě se však zvýšily a v zemědělství se nezměnily. Ve svém národním plánu v oblasti energetiky a klimatu hodlá Česko dosáhnout snížení emisí v souladu se svým současným cílem podle nařízení o sdílení úsilí pro rok 2030, kterým je snížení o 14 %. Navrhovaný nový cíl podle nařízení o sdílení úsilí pro Česko je -26 %. Ve svém plánu pro oživení a odolnost Česko vyčleňuje na cíle v oblasti klimatu 42 % plánu a nastiňuje reformy a investice za účelem pokroku při přechodu na udržitelnější,

nízkouhlíkové hospodářství odolné vůči změně klimatu⁽³⁰⁾.

Pokud jde o fiskální ukazatele, Česko dosahuje výsledků pod průměrem EU. Příjmy z ekologických daní v poměru k celkovým daním i k HDP již několik let klesají, a zejména v oblasti znečištění, zdrojů a dopravy jsou velmi nízké⁽³¹⁾. Podíl výdajů na ochranu životního prostředí na celkových výdajích vládních institucí se rovněž snižuje, zůstává však nad průměrem EU. Česká vláda vykazuje nízkou až střední expozici nepojištěným škodám způsobeným klimatickými změnami, nicméně pojistné krytí přírodních požárů je obzvláště nízké.

Graf A5.1: Fiskální aspekty zelené transformace
Daně a výdaje vládních institucí v oblasti ochrany životního prostředí

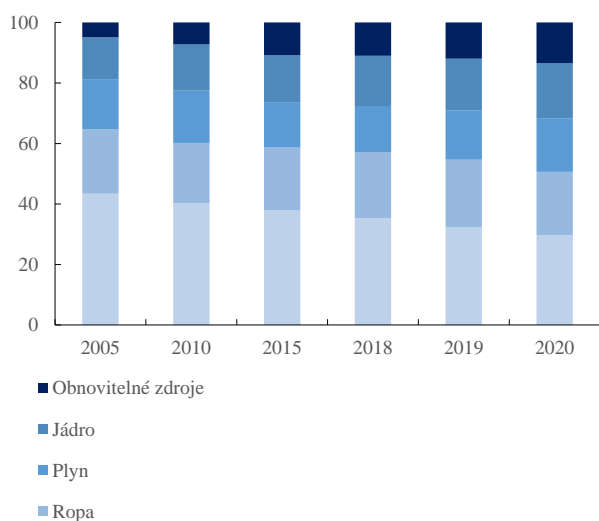
Zdroj: Eurostat

⁽²⁹⁾ Budovy, doprava, zemědělství, odpady a drobný průmysl.

⁽³⁰⁾ Podíl přidělených finančních prostředků přispívajících k cílům v oblasti klimatu je vypočten na základě přílohy VI nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

⁽³¹⁾ Více informací o daňovém systému naleznete v příloze 17.

Graf A5.2: **Téma – Podíl na skladbě zdrojů energie (pevná paliva, ropa, plyn, jádro, obnovitelné zdroje)**

(1) Skladba zdrojů je založena na hrubé domácí spotřebě a nezahrnuje teplo a elektřinu. Podíl obnovitelných zdrojů energie zahrnuje biopaliva a neobnovitelný odpad.

Zdroj: Eurostat.

Česko má s 29,6 % druhý nejvyšší podíl uhlí ve skladbě zdrojů energie v EU.

Uhlí je tak v Česku nejdůležitějším energetickým zdrojem a dominantním zdrojem pro výrobu elektřiny, dálkové vytápění a průmysl. Energetická náročnost v Česku patří k nejvyšším v EU, což je dáno spíše nízkou přidanou hodnotou na jednotku spotřebované energie nežli vysokou mírou industrializace. V českém průmyslu se ve skutečnosti spotřebuje jen o 1,7 p. b. více energie (27,3 %) než v průmyslu EU (25,6 %). Má-li být Česko v souladu s cíli balíčku „Fit for 55“, bude zapotřebí dále upravit hodnoty směrem nahoru, pokud jde o cíle v oblasti obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti. Například v oblasti výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů došlo od roku 2013 jen k zanedbatelnému pokroku. Významné překážky pro zavádění obnovitelných zdrojů energie vyplývají ze správních povolovacích řízení, zejména v souvislosti s povolováním staveb a zón, které je považováno za příliš složité a zdlouhavé. Podle údajů z roku 2020 mělo Česko ve své skladbě zdrojů energie 18,2 % jaderné energie a tento podíl vláda hodlá navýšit. Zemní plyn představoval 17,7 % skladby zdrojů energie v Česku a byl ze 100 % dovezen z Ruska. Pokud má Česko do roku 2033 upustit od uhlí, jak se očekává, bude čelit obzvláště velké výzvě při nahrazování uhlí obnovitelnými alternativami v odvětví dálkového vytápění. Předpokládá se, že dále bude využívána biomasa (v energetice,

dopravě, teplárenství), což vyžaduje, aby byly investice do bioenergie prováděny v souladu se zásadou „významně nepoškozovat“.

Z hlediska biologické rozmanitosti a zdraví ekosystémů existuje prostor pro zlepšení.

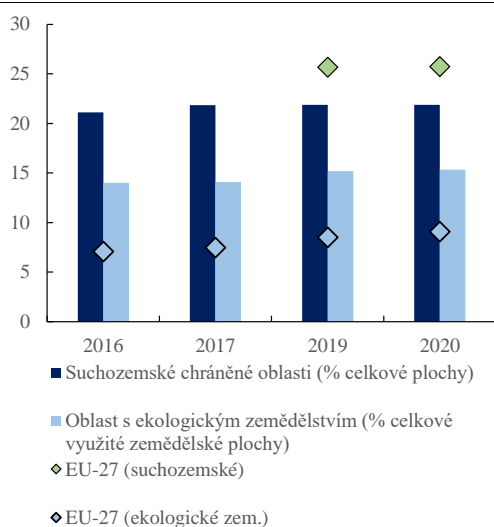
Pokud jde o stav z hlediska ochrany u druhů a stanovišť v síti Natura 2000, které jsou chráněny podle směrnice o stanovištích a směrnice o ochraně ptáků, podíl stanovišť a druhů v dobrém stavu z hlediska ochrany se mezi dvěma sledovanými obdobími (2007–2012 a 2013–2018) mírně zvýšil. Podíl stanovišť, u nichž je stav z hlediska ochrany považován za nepříznivý, se však zvýšil a podíl druhů, jejichž stav zůstal nezměněn, se snížil. Česko má více ekologicky obdělávané půdy, než činí průměr EU. Ačkoli podíl zemědělského odvětví na celkových emisích skleníkových plynů zůstal stabilní (a výrazně pod průměrem EU), čistá produkce emisí v zemědělství od počátku druhého desetiletí 21. století roste. Důvodem je nárůst emisí jiných než CO₂ z chovu hospodářských zvířat (střevní fermentace) a ze zemědělské půdy v kombinaci s dramatickým poklesem pohlcování CO₂ lesy v sektoru využívání půdy, změně ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF). Důležitým cílem českého odvětví zemědělství je i nadále snížení emisí amoniaku ze zemědělství. Ukazatelem, který měří změnu využívání půdy, významný tlak na přírodu a biologickou rozmanitost a environmentální tlak na obyvatele městských oblastí, může být zábor půdy v čistém vyjádření. Přestože se zábor půdy v čistém vyjádření v letech 2006–2012 a 2012–2018 snížil téměř na polovinu, zůstává vyšší než průměr EU. Česko se zatím nezavázalo stanovit si cíle v oblasti neutrality z hlediska znehodnocování půdy podle Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci. Musí proto v rámci vnitrostátního plánu pro oživení a odolnost urychleně provést reformu s cílem vytvořit vícegenerační lesy, aby vytvořilo lesy odolné vůči změně klimatu.

Bude také zapotřebí dalších investic pro zlepšení stavu vody ve zbývajících vodních útvech ve všech povodích v Česku.

Přestože bylo při dosahování cílů vodní politiky EU stanovených v rámcové směrnici o vodě dosaženo určitého pokroku, není jisté, zda je tento pokrok dostačující ke splnění závazků do roku 2021, tj. aby všechny vodní útvary vykazovaly dobrý stav vod. Z hlediska indexu spotřeby vody má Česko jedno z nejnižších skóre v EU, a to 19,53 %, což je jen o málo méně než 20 %, tedy hodnota obecně považovaná za ukazatel

nedostatku vody. Zajištění dobré kvality povrchových a podzemních vod má zásadní význam pro zvýšení odolnosti vůči rostoucímu počtu povodní a období sucha. Proto je důležité, aby byla dostatečně využívána a rozšířena opatření plánu pro oživení a odolnost zaměřená na zvládnutí sucha, která souvisejí s reformou, jež má zajistit systémové zvýšení zadržování vody v krajině.

Graf A5.3: **Téma – Biologická rozmanitost**
Suchozemské chráněné oblasti a ekologické zemědělství

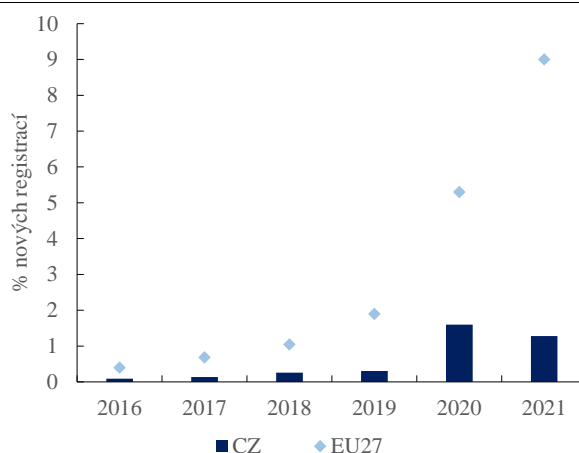

(1) Pro pevninské chráněné oblasti údaje za rok 2018 a údaje pro průměr EU (2016, 2017) chybí.

Zdroj: EEA (suchozemské chráněné oblasti) a Eurostat (ekologické zemědělství).

Graf A5.4: **Téma – Mobilita**

Podíl vozidel s nulovými emisemi (% nových registrací)

(1) Mezi vozidla s nulovými emisemi (osobní automobily) patří elektrická vozidla na baterie a palivové články (BEV, FCEV).

Zdroj: Evropské středisko pro sledování alternativních paliv.

Kvalita ovzduší v Česku je i nadále důvodem ke znepokojení.

Počet let života ztracených v důsledku jemných částic (PM_{2,5}) zůstává od roku 2015 stabilní a je vyšší než průměr EU. Počet let života ztracených v důsledku koncentrací oxidu dusičitého se však od roku 2015 výrazně snižuje a je výrazně pod průměrem EU, a to i přes pokračující růst HDP. Podle posledních prognóz předložených podle čl. 10 odst. 20 směrnice o národních emisních stropcích pro některé látky znečišťující ovzduší Česko předpokládá, že splní své závazky ke snížení emisí pro všechny látky znečišťující ovzduší, na které se směrnice vztahuje, pro období 2020–2029 a období po roce 2030. Za rok 2020 byly zaznamenány hodnoty překračující meze stanovené směrnicí o kvalitě vnějšího ovzduší pro částice (PM₁₀) ve dvou zónách kvality ovzduší. Kromě toho nebyly v několika zónách kvality ovzduší splněny cílové hodnoty koncentrace ozonu.

Z hlediska udržitelné mobility je v Česku prostor pro zlepšení.

Rozvoj trhu silniční mobility s nulovými emisemi je v Česku dosud velmi skromný, zdá se však, že v posledních dvou letech nabírá na tempu. Pouze třetina české železniční sítě je elektrifikována.

Tabulka A5.1: Ukazatele dokládající pokrok v oblasti Zelené dohody EU z makroekonomického hlediska

						Cíl			„Fit for 55“			
						2030	Rozdíl		Cíl			
			2005	2019	2020	2030	WEM	WAM	2030	WEM	WAM	
Pokrok při naplňování politických cílů	Cíl snížení emisí skleníkových plynů mimo systém ETS ⁽¹⁾	MTCO2 eq; %; pb. ⁽²⁾	65,0	-2%	4%	-14%	6	22	-26%	-6	10	
									Vnitrostátní příspěvek k cíli EU pro rok 2030			
			2005	2016	2017	2018	2019	2020				
	Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie ⁽¹⁾	%	7%	15%	15%	15%	16%	17%	22%			
	Energetická účinnost: spotřeba primární energie ⁽¹⁾	Mtoe	42,5	39,7	40,4	40,5	39,8	37,5	41,4			
Energetická účinnost: konečná spotřeba energie ⁽¹⁾	Mtoe	26,1	24,8	25,5	25,3	25,3	24,5	23,7				
			ČESKO						EU			
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
Finanční a fiskální ukazatele	Environmentální daně (% HDP)	% HDP	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	1,9	2,4	2,4	2,2	
	Environmentální daně (% celkového zdanění)	% zdanění ⁽³⁾	6,0	6,0	5,7	5,4	5,7	5,4	6,0	5,9	5,6	
	Vládní výdaje na ochranu životního prostředí	% celkových výdajů	2,65	1,88	2,06	2,10	2,03	1,91	1,66	1,70	1,61	
	Investice do ochrany životního prostředí	% HDP ⁽⁴⁾	1,13	0,64	0,71	0,76	-	-	0,42	0,38	0,41	
	Dotace na fosilní paliva	EUR2020mld.	1,03	1,13	1,40	1,10	1,41	-	56,87	55,70	-	
	Nedostatky v ochraně klimatu ⁽⁵⁾	skóre 1–4	1,9 ze 4 (mírný nárůst oproti historické úrovni 1,8). Jedná se o kategorii s nízkým/středním rizikem (4 je vysoké riziko).									
Klima	Čisté emise skleníkových plynů	1990 = 100	65	65	66	65	62	60	79	76	69	
	Intenzita emisí skleníkových plynů v hospodářství	kg/10 EUR	0,68	0,68	0,64	0,62	0,57	0,59	0,32	0,31	0,30	
	Energetická náročnost hospodářství	kgoe/10 EUR	0,24	0,24	0,23	0,23	0,22	0,22	0,12	0,11	0,11	
Energie	Konečná spotřeba energie (FEC)	2015=100	100,0	102,6	105,4	104,7	104,4	101,2	103,5	102,9	94,6	
	FEC v odvětví obytných budov	2015=100	100,0	104,7	106,4	104,0	102,9	105,6	101,9	101,3	101,3	
	FEC v odvětví stavebnictví	2015=100	100,0	103,8	106,8	105,1	107,2	100,3	102,4	100,1	94,4	
Znečištění	Intenzita emisí prekurzorů smogu (na HDP) ⁽⁴⁾	tuna/10 EUR ⁽⁶⁾	1,69	1,47	1,36	1,25	1,14	-	0,99	0,93	-	
	Počet let ztrát na životech způsobených znečištěním ovzduší částicemi PM2,5	na 100 000 obyv.	1001	957	1074	1186	892	-	863	762	-	
	Roky života ztracené v důsledku znečištění ovzduší NO2	na 100 000 obyv.	49	24	28	32	19	-	120	99	-	
	Dusičnany v podzemních vodách	mg NO3/litr	18,2	18,7	18,3	18,0	17,7	-	21,7	20,7	-	
Biologická rozmanitost	Suchozemské chráněné oblasti	% z celkové hodnoty	-	21,1	21,9	-	21,9	21,9	-	25,7	25,7	
	Chráněné mořské oblasti	% z celkové hodnoty	-	-	-	-	-	-	-	10,7	-	
	Ekologické zemědělství	% celkové využívané zemědělské plochy	13,7	14,0	14,1	14,8	15,2	15,3	8,0	8,5	9,1	
			2000–2006			2006–2012		2012–2018		00–06	06–12	12–18
	Čistý zábor půdy	na 10 000 km ²	4,0			2,6		1,7		13,0	11,0	5,0
Mobilita	Intenzita emisí skleníkových plynů v dopravě (na HPH) ⁽⁷⁾	kg/10 EUR	0,98	1,04	0,97	0,89	0,89	1,01	0,89	0,87	0,83	
	Podíl vozidel s nulovými emisemi ⁽⁸⁾	% u nových registrací	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	1,6	1,0	1,9	5,4	
	Počet plug-in elektrických vozidel na dobíjecí stanici		11	9	10	10	12	12	8	8	12	
	Podíl elektrifikovaných železnic	%	34,0	34,0	34,2	34,2	34,2	-	55,6	56,0	-	
	Přetížení dopravy (průměrný počet hodin strávených v přetížené silniční dopravě za rok reprezentativním řidičem dojíždějícím do práce)		23,4	23,0	23,4	22,8	23,3	-	28,9	28,8	-	
Digitální technologie	Podíl inteligentních měřičů na celkový počet měřících bodů ⁽⁹⁾ – elektřina	% z celkové hodnoty	2018	0,0	35,8							
	Podíl inteligentních měřičů na celkový počet měřících bodů ⁽⁹⁾ – plyn	% z celkové hodnoty	2018	0,0	13,1							
	IKT používané pro environmentální udržitelnost ⁽¹⁰⁾	%	2021	55,8	65,9							

(1) Cíl emisí skleníkových plynů mimo systém obchodování s emisemi do roku 2030 vychází z nařízení o „sdílení úsilí“. Cíle „Fit for 55“ vycházejí z návrhu Komise zvýšit do roku 2030 ambice EU v oblasti klimatu. Cíle v oblasti obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti a vnitrostátní příspěvky podle nařízení o správě (nařízení (EU) 2018/1999). (2) Vzdálenost od cíle je rozdíl mezi cílem členských států pro rok 2030 podle nařízení o „sdílení úsilí“ a předpokládanými emisemi, se stávajícími opatřeními (WEM) a s dodatečnými opatřeními (WAM), jako procentní podíl emisí v základním roce 2005. (3) Procento celkových příjmů z daní a sociálních příspěvků (kromě imputovaných sociálních příspěvků). Příjmy ze systému ETS jsou zahrnuty do příjmů z environmentálních daní (v roce 2017 představovaly 1,5 % celkových příjmů z ekologických daní na úrovni EU). (4) Náklady na tvorbu hrubého fixního kapitálu, které mají být použity při poskytování služeb na ochranu životního prostředí (tj. snižování znečištění a prevence znečištění), pokrývající všechny sektory, tj. vládní instituce, průmysl a specializované poskytovatele. (5) Ukazatel rozdílů v ochraně klimatu je součástí evropské strategie pro přizpůsobení se změně klimatu (únor 2021) a je definován jako podíl nepojištěných hospodářských ztrát způsobených katastrofami souvisejícími s klimatem. (6) Oxidy síry (ekvivalent SO₂), amoniak, částice < 10µm, oxidy dusíku v celkovém hospodářství (rozdělené podle HDP). (7) Doprava a skladování (NACE oddíl H). (8) Mezi vozidla s nulovými emisemi patří bateriová elektrická vozidla (BEV) a elektrická vozidla s palivovými články (FCEV). (9) Zpráva Evropské komise (2019) „Srovnávání zavádění inteligentních měřících systémů v EU–28“. (10) Evropská komise (2021). Index DESI se každý rok u všech zemí za předchozí roky opětovně přepočítává, aby se zohlednily veškeré možné změny ve výběru ukazatelů a opravy podkladových údajů. Skóre a pořadí zemí se tedy může ve srovnání s předchozími vydáními lišit.

Zdroj: Eurostat, JRC, Evropská komise, EEA, EAFO.

Zelená transformace zahrnuje nejen zlepšení environmentální udržitelnosti, ale i významný sociální rozměr. Opatření v této oblasti zahrnují příležitost pro udržitelný růst a tvorbu pracovních míst, je však třeba také zajistit, aby nikdo nezůstal opomenut a aby z transformace měly ve společnosti prospěch všechny skupiny. Česká zelená transformace může využít silného trhu práce a podpůrného rámce politiky, energeticky náročná odvětví jsou však velmi významná a největší dopady pravděpodobně pocítí skupiny obyvatel s nižšími příjmy.

Plán pro oživení a odolnost Česka stanoví několik opatření na podporu zelené transformace. Investice do multimodální dopravy, cyklostezek a bezbariérových cest pro pěší zmírní dopad dopravy na životní prostředí, podpoří veřejné zdraví a budou propagovat aktivní mobilitu, zejména ve městech. Další investice do rekonstruovaných zařízení sociální péče pomohou dosáhnout nejvyšších standardů energetické účinnosti. Předpokládají se i opatření, která zvýší počet elektromobilů pro ekologičtější poskytování sociálních služeb. V součinnosti s Nástrojem pro oživení a odolnost pomůže Evropský sociální fond plus (ESF+) uvolnit potenciál pro „zelená pracovní místa“ v Česku a Fond pro spravedlivou transformaci (1,64 miliardy EUR; v běžných cenách) pomůže zmírnit sociální dopady transformace ve třech českých regionech (viz příloha 3). Český integrovaný vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu ze dne 22. ledna 2020 částečně řeší dopady restrukturalizace uhelných regionů na obyvatelstvo. Dokument analyzuje dopady na energetickou chudobu, dovednosti a do jisté míry i na distribuci příjmů a nastiňuje přístup k řešení energetické chudoby. Stále však chybí konkrétní opatření k řešení energetické chudoby a posouzení dopadu plánovaných opatření transformace na příjmy domácností.

Hospodářství mírně snížilo svou uhlíkovou stopu, ale energeticky náročná odvětví jsou nadále velmi významná. Intenzita emisí skleníkových plynů v české ekonomice se v letech 2015 až 2020 mírně snížila (v hrubé přidané hodnotě), je však více než dvojnásobná než průměr EU. Uhlíková stopa na pracovníka je při 18,18 tuny emisí skleníkových plynů jedna z nejvyšších v EU (průměr EU činí 13,61) (viz obrázek 1). Utlumované činnosti, jako těžba černého a hnědého uhlí, stále probíhají⁽³²⁾. Český energeticky náročný průmysl,

který zahrnuje činnosti v oblasti kovů, chemických látek, nekovových nerostů a výroby automobilů⁽³³⁾, poskytuje pracovní místa pro 6,76 % celkové pracovní síly, což je jeden z nejvyšších podílů mezi členskými státy EU. Konkrétně automobilový průmysl v České republice je z hlediska podílu na zaměstnanosti největší v EU. Odhaduje se, že 22 000 pracovních míst v energetice a uhelném průmyslu může hrozit zánik⁽³⁴⁾. V této souvislosti je obzvláště důležité prohlubování dovedností a změny kvalifikace (viz příloha 15)⁽³⁵⁾. Odvětví environmentálních výrobků a služeb poskytuje pracovní místa 2,3 % pracovní síly, zatímco průměr EU činí 2,2 %. Soustavný nárůst míry volných pracovních míst (5,1 % ve 3. čtvrtletí 2021 oproti 2,4 % v EU) upozorňuje na nutnost pečlivě sledovat nedostatek pracovních sil, zejména v odvětvích spojených s přechodem ke klimatické neutralitě, jako je stavebnictví (které vykazuje míru volných pracovních míst ve výši 11,6 %) (Eurofound, 2021).

Pokud jde o sociální rozměr zelené transformace, zajištění přístupu k základním dopravním a energetickým službám se v Česku jeví jako určitá výzva. Ve venkovských oblastech je ohrožen chudobou poměrně nízký a stabilní podíl obyvatelstva (9,2 % oproti průměru EU, který činí 18,7 %)⁽³⁶⁾. Podíl obyvatel, kteří nejsou schopni své domovy dostatečně vytápět, v roce 2020 činil 2,2 %, což je jedna z nejnižších hodnot v EU, výrazně pod průměrem EU (8,2 %). Nejvíce jsou postiženy domácnosti s nejnižšími příjmy (viz obrázek 2). Průměrná uhlíková stopa 10 % největších producentů emisí je přibližně 5,1krát vyšší než průměrná uhlíková stopa 50 % nejmenších producentů emisí, což zhruba odpovídá průměru EU, kde se jedná o 5,3násobek.

⁽³³⁾ Evropský semestr 2020: Overview of Investment Guidance on the Just Transition Fund 2021–2027 per Member State (Annex D) (Přehled investičních pokynů k Fondu pro spravedlivou transformaci 2021–2027, podle členských států (příloha D)).

⁽³⁴⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC112593>

⁽³⁵⁾ V současné době neexistuje jednotná unijní definice zelených pracovních míst. Účty odvětví environmentálních výrobků a služeb vykazují pouze hospodářské odvětví, které vytváří environmentální produkty, tj. výrobky a služby vyráběné pro účely ochrany životního prostředí nebo hospodaření se zdroji.

⁽³⁶⁾ Jako zástupný ukazatel potenciálních výzev v oblasti dopravy v souvislosti se zelenou transformací (viz COM(2021) 568 final).

⁽³²⁾ SWD(2021) 275 final.

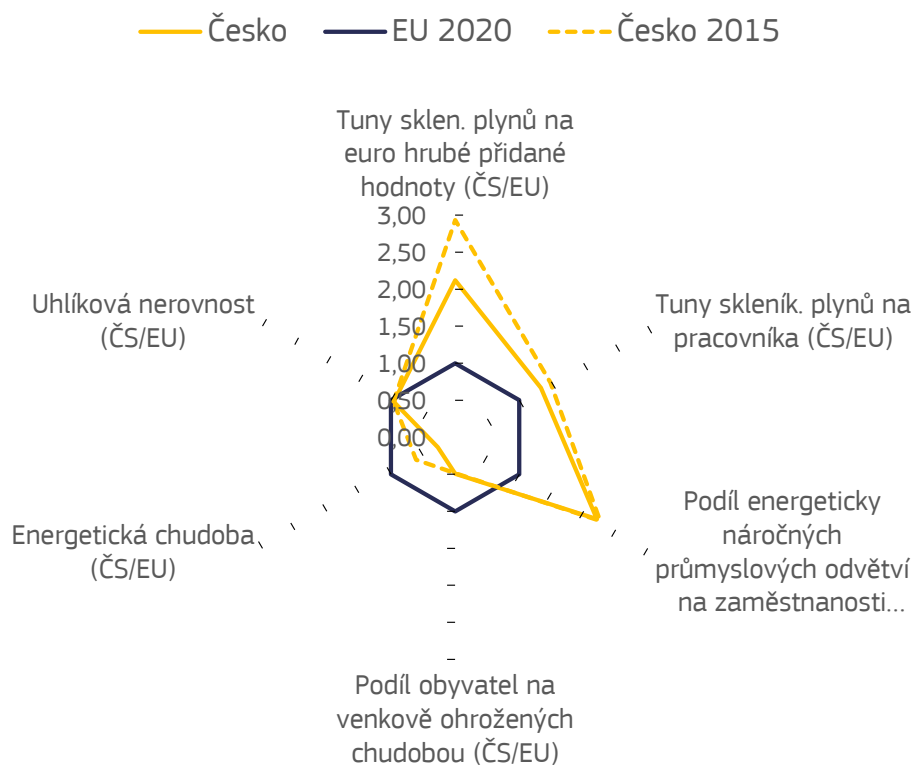
Daňové systémy jsou klíčem k zajištění spravedlivého přechodu ke klimatické neutralitě ⁽³⁷⁾. Příjmy Česka z celkových environmentálních daní zůstaly od roku 2015 (2,05 % HDP) do roku 2019 (2,04 %) stabilní a v roce 2020 se mírně snížily na 1,93 % (oproti průměru v EU ve výši 2,24 %). Daňové zatížení práce pro osoby s nízkými příjmy ⁽³⁸⁾ se v roce 2019 zvýšilo z 37,0 % na 39,4 %. V roce 2021 činilo 35,1 % oproti průměrné hodnotě 31,9 % v EU (viz příloha 17). Přerozdělovací opatření doprovázející environmentální zdanění mohou podpořit disponibilní příjem domácností v nejnižších segmentech distribuce příjmů a zabránit nárůstu nerovnosti ⁽³⁹⁾.

⁽³⁷⁾ COM(2021) 801 final.

⁽³⁸⁾ Daňové zatížení svobodné osoby při 50 % průměrné mzdy v zemi (databáze daní a dávek, Evropská komise/OECD).

⁽³⁹⁾ SWD(2021) 641 final, část 3/3, distribuční vlivy revize zdanění energie, podle modelů GEM-E3 a Euromod Společného výzkumného střediska Evropské komise.

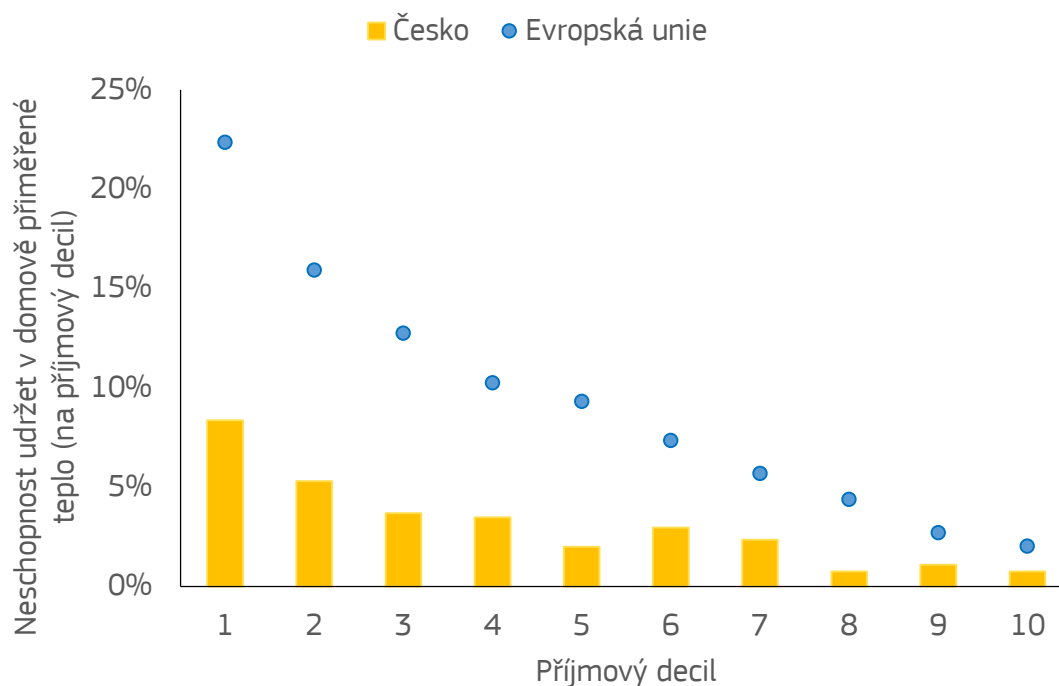
Graf A6.1: **Výzvy spravedlivé zelené transformace**

Číselné údaje uvádějí výsledky normalizovaných ukazatelů s faktory v poměru k průměru EU-27. Průměrné emise uhlíkové nerovnosti na obyvatele, 10 % oproti dolním 50 % (2019)

Zdroj: Eurostat, Světová databáze nerovností.

Graf A6.2: **Energetická chudoba podle příjmového decilu**

HH050: Schopnost udržet doma přiměřené teplo

HY020: Disponibilní příjem domácnosti celkem

Zdroj: Průzkum Eurostatu EU-SILC (2020)

Účinné využívání zdrojů je klíčem k zajištění konkurenceschopnosti a otevřené strategické autonomie při minimalizaci dopadu na životní prostředí. Zelená transformace představuje pro evropský průmysl zásadní příležitost, neboť vytváří trhy pro čisté technologie a výrobky. Bude mít dopad na celé hodnotové řetězce v odvětvích, jako je energetika a doprava, stavebnictví a renovace, potravinářství a elektronika, a pomůže vytvořit udržitelná, lokální a dobře placená pracovní místa v celé Evropě.

Přestože využívání oběhových druhotných materiálů v posledním desetiletí trvale roste, Česko stále potřebuje ambiciózní opatření pokrývající celý životní cyklus výrobků, aby se do roku 2030 unijí míra využití oběhového materiálu na úrovni EU zdvojnásobila. Míra využití oběhového materiálu v roce 2020 činila 13,4 %, což je více než průměr EU, který dosahuje 12,8 %. Součástí českého plánu pro oživení a odolnost jsou opatření k podpoře přechodu na oběhové hospodářství (předcházet vzniku odpadů, navýšit recyklační infrastrukturu a omezit plýtvání druhotnými surovinami, jakož i zvýšit obsah recyklovaných materiálů ve výrobcích a zajistit surovinovou bezpečnost Česka). Plánují se také investice na podporu řešení v oblasti hospodaření se zdroji v podnicích. Komponenta 2.7 „Cirkulární ekonomika, recyklace a průmyslová voda“ v plánu pro oživení a odolnost obsahuje investice na podporu řešení pro hospodaření se zdroji v podnicích, zejména investice do inovativních technologií umožňujících nové nebo vyšší využití druhotných surovin jako náhrady primárních zdrojů, investice do inovativních technologií ke snížení materiálové náročnosti výroby a náhrady primárních vstupních surovin druhotnými a optimalizace materiálového ekodesignu výrobků za účelem usnadnění recyklace a opětovného použití.

Produktivita zdrojů vyjadřuje, jak účinně hospodářství využívá materiální zdroje k produkci bohatství. Zlepšení produktivity zdrojů může pomoci minimalizovat negativní dopady na životní prostředí a snížit závislost na nestabilních trzích se surovinami. S 1.16 PPS (standard kupní síly) generovanými na 1 kg spotřebovaného materiálu v roce 2020 je produktivita zdrojů v Česku stále pod průměrem EU, který činí 2,23 PPS na kg, jakkoli od roku 2014 produktivita stále narůstá. Proměnná „Materiálová náročnost“

ukazuje, kolik dalších kilogramů spotřeby materiálu by bylo spojeno se zvýšením HDP při současných mírách produktivity zdrojů. Česko dosahuje o něco lepších výsledků, než je průměr EU, a od roku 2015 se zlepšuje.

Hospodářský růst v České republice zatím není oddělen od produkce odpadů. Míra recyklace komunálního odpadu v České republice v roce 2020 činila 33,8 %, což je výrazně pod průměrem EU, který činí 48 %, a daleko pod cíli EU pro rok 2020, resp. 2025, které činí 50 % a 55 %. Tato nízká hodnota dokládá nízkou průměrnou úroveň nakládání s odpady v Česku. Dosažení cíle EU pro rok 2035, kterým je snížit skládkování na maximálních 10 % komunálního odpadu, je zjevně velkou výzvou. Problematický může být i cíl sběru 90 % plastových lahví do roku 2029. Česko zatím nezavedlo systém vratných nápojových obalů na jedno použití.

Další opatření mohou Česku pomoci zlepšit jeho postavení v oblasti environmentálních technologií, zejména pokud jde o udržitelný design výrobků, výrobní procesy účinně využívající zdroje, digitální řešení, průmyslovou symbiózu, repase v klíčových hodnotových řetězcích, alternativy k neudržitelné těžbě surovin a nové oběhové podnikatelské modely. Existuje také prostor pro přesun opětovně použitelných a recyklovatelných odpadů ze skládek, a to i za pomoci ekonomických nástrojů, a doplnění dalších zařízení pro tříděný sběr, aby bylo zajištěno splnění cílů v oblasti recyklace po roce 2020, zejména pokud jde o plasty. Úspěšný přechod na oběhové hospodářství vyžaduje sociální a technologické inovace, neboť jeho plného potenciálu lze dosáhnout pouze tehdy, bude-li realizován ve všech hodnotových řetězcích. Ekologické inovace jsou proto důležitým faktorem, který napomáhá oběhovému hospodářství. Ve srovnávacím přehledu výsledků v oblasti ekologických inovací za rok 2021 se země umístila mezi zeměmi EU na 13. místě s celkovým skóre 111 bodů. Pokud jde o složky indexu ekologických inovací za rok 2021, v případě „vstupů ekologických inovací“, „výstupů ekologických inovací“ a „výsledků v oblasti účinného využívání zdrojů“ Česko nedosahuje průměru EU. Nicméně v oblasti „sociálně-ekonomických výstupů“ je Česko mírně nad průměrem EU a u „činností v oblasti ekologických inovací“ dosahuje velmi dobrých výsledků, neboť je

zemí s největším počtem organizací s certifikací podle normy ISO 14001.

Tabulka A7.1: Vybrané ukazatele účinného využívání zdrojů

Klíčové ukazatele – Česká republika								
PODOBĚST POLITIKY	2015	2016	2017	2018	2019	2020	EU-27	Minulý rok EU-27
Oběhovost								
Produktivita zdrojů (standard kupní síly (PPS) na kilogram)	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9	2,2	2020
Intenzita materiálu (kg/EUR)	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	2020
Míra využití oběhového materiálu (%)	6,9	7,5	9,1	10,5	11,3	13,4	12,8	2020
Materiálová stopa (tuny/obyvatel)	18	17	18	18	18	–	15	2019
Odpad								
Produkce odpadu (kg/obyvatel, celkový odpad)	–	2402	–	3560	–	–	5234	2018
Skládkování (% celkového zpracovaného odpadu)	–	16,6	–	–	–	–	38,5	2018
Míra recyklace (% komunálního odpadu)	29,7	33,6	32,0	32,2	33,3	33,8	47,8	2020
Nebezpečný odpad (% komunálního odpadu)	–	4,3	–	4,5	–	–	4,3	2018
Konkurenceschopnost								
Hrubá přidaná hodnota v odvětví environmentálního zboží a služeb (% HDP)	2,5	2,4	2,3	2,2	2,3	–	2,3	2019
Soukromé investice do oběhového hospodářství (% HDP)	–	–	–	–	–	–	0,1	2018
Zdroj: Eurostat								
Graf – Hospodářská důležitost a rozšíření oběhového hospodářství								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Osoby zaměstnané v oběhovém hospodářství, CZ (% celkové zaměstnanosti)	–	–	–	–	–	–		
Přidaná hodnota v nákladech výrobních činitelů, CZ (% HDP)	–	–	–	–	–	–		
Osoby zaměstnané v oběhovém hospodářství, EU-27 (% celkové zaměstnanosti)	1,72%	1,73%	1,75%	1,71%	–	–		
Přidaná hodnota v nákladech výrobních činitelů, EU-27 (% HDP)	0,94%	0,94%	0,96%	0,97%	–	–		
Zdroj: Eurostat								

Zdroj: Eurostat

Index digitální ekonomiky a společnosti (DESI) sleduje pokrok členských států EU v oblasti digitalizace. Oblasti lidského kapitálu, digitální konektivity, integrace digitálních technologií v podnicích a digitální veřejné služby odrážejí čtyři zásadní prvky digitální dekády⁽⁴⁰⁾. Tato příloha popisuje výsledky Česka z hlediska indexu DESI.

V českém plánu pro oživení a odolnost je digitálním prioritám věnováno 22 %⁽⁴¹⁾. Hlavními oblastmi investic jsou digitalizace veřejných služeb (elektronická veřejná správa, elektronické zdravotnictví), zvyšování digitálních dovedností a podpora digitální transformace podniků.

Česko dosahuje dobrých výsledků v základních digitálních dovednostech, hospodářství však postrádá odborníky v oboru IKT, což omezuje digitální transformaci. Podle Eurostatu 76 % českých podniků uvedlo, že mají potíže při hledání odborníků v oblasti IKT, což je nejvyšší procentní podíl v EU (průměr EU: 55 %) (42). I přes poměrně vysoký podíl absolventů oborů v oblasti IKT (Česko: 5 %; průměr EU: 3,9 %) by ekonomika byla schopna absorbovat dalších 14 000 odborníků na IKT (43). Podíl žen mezi odborníky na IKT je po Maďarsku druhý nejnižší v EU.

Česko má v EU jedno z nejnižších pokrytí sítěmi s velmi vysokou kapacitou a gigabitové širokopásmové připojení prakticky neexistuje. Celkové využití pevného širokopásmového připojení je nad průměrem EU (Česko: 84 % domácností; průměr EU: 78 %). Využívání mobilního širokopásmového připojení odpovídá průměru EU (Česko: 85 % obyvatel; průměr EU: 87 %). Čeští telekomunikační operátoři začínají zavádět 5G internet, sítě jsou však zatím dostupné jen v několika desítkách měst.

⁽⁴⁰⁾ Sdělení Digitální kompas 2030: Evropské pojetí digitální dekády, COM (2021) 118 final.

⁽⁴¹⁾ Podíl přidělených finančních prostředků přispívajících k cílům v oblasti digitalizace je vypočten na základě přílohy VII nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

⁽⁴²⁾ Zdroj: Eurostat – European Union Survey on ICT Usage and eCommerce in Enterprises (Průzkum EU týkající se používání IKT a elektronického obchodování v podnicích).

⁽⁴³⁾ <https://www.e15.cz/byznys/technologie-a-media/cesku-chybitisice-it-odborniku-seniorni-vyvojar-si-pritom-muze-vydelat-az-200-tisic-mesicne-1383866>.

České malé a střední podniky z hlediska své digitální transformace téměř odpovídají unijnímu průměru a země nadále v rámci EU zaujímá přední místo v oblasti elektronického obchodu. Z hlediska využívání cloudových řešení jsou české podniky nad průměrem EU. Česko však nedosahuje průměru EU v oblasti využívání umělé inteligence a dat velkého objemu. Podle Svazu průmyslu a dopravy⁽⁴⁴⁾ si velké podniky osvojují digitální technologie rychleji než malé a střední podniky, a proto získávají konkurenční výhodu.

Česko zavádí nové digitální veřejné služby a sledované ukazatele se blíží průměru EU. Nedávno spuštěné používání bankovní identity a přijetí zákona, který zavedl „právo na digitální služby“, podpoří zájem o služby elektronické veřejné správy. Země uplatňuje ambiciózní strategii a plánuje umožnit občanům, aby občanský průkaz nebo řidičský průkaz nosili v mobilní aplikaci namísto fyzických karet.

⁽⁴⁴⁾ Svaz průmyslu a dopravy: <https://www.spcr.cz/pro-media/tiskove-zpravy/14125-firmy-ktere-zavedly-technologie-prumysl-4-0-jsou-produktivnejsi>.

Tabulka A8.1: Hlavní ukazatele indexu digitální ekonomiky a společnosti

	Česko			EU	EU nejlepší
	DESI 2020	DESI 2021	DESI 2022	DESI 2022	výkonnost DESI 2022
Lidský kapitál					
Alespoň základní digitální dovednosti	Neuved.	Neuved.	60%	54%	79%
% osob			2021	2021	2021
Specialisté na IKT	4,0%	4,2%	4,6%	4,5%	8,0%
% zaměstnaných osob ve věku 15–74 let	2019	2020	2021	2021	2021
Specialistky na IKT	10%	10%	10%	19%	28%
% specialistů na IKT	2019	2020	2021	2021	2021
Konektivita					
Pokrytí pevnou sítí s velmi vysokou kapacitou (VHCN)	29%	33%	52%	70%	100%
% domácností	2019	2020	2021	2021	2021
Pokrytí 5G (*)	Neuved.	0%	49%	66%	99,7%
% obydlených oblastí		2020	2021	2021	2021
Integrace digitálních technologií					
Malé a střední podniky s alespoň základní úrovní digitální intenzity	Neuved.	Neuved.	53%	55%	86%
% malých a středních podniků			2021	2021	2021
Data velkého objemu	8%	9%	9%	14%	31%
% podniků	2018	2020	2020	2020	2020
Cloud	Neuved.	Neuved.	40%	34%	69%
% podniků			2021	2021	2021
Umělá inteligence	Neuved.	Neuved.	4%	8%	24%
% podniků			2021	2021	2021
Digitální veřejné služby					
Digitální veřejné služby pro občany	Neuved.	Neuved.	75	75	100
Hodnocení na stupnici (0–100)			2021	2021	2021
Digitální veřejné služby pro podniky	Neuved.	Neuved.	81	82	100
Hodnocení na stupnici (0–100)			2021	2021	2021

(*) Indikátor pokrytí sítí 5G neměří zkušenosti uživatelů, které mohou být ovlivněny řadou faktorů, jako je typ použitého zařízení, podmínky prostředí, počet souběžných uživatelů a kapacita sítě. Pokrytí sítí 5G označuje procentní podíl osídlených oblastí vykázaný operátory a vnitrostátními regulačními orgány.

Zdroj: Index digitální ekonomiky a společnosti

Tato příloha uvádí obecný přehled výkonnosti českého systému výzkumu a inovací. Podle evropského srovnávacího přehledu inovací z roku 2021 není Česko příliš velkým inovátorem⁽⁴⁵⁾. Celková intenzita výzkumu a vývoje v roce 2020 dosáhla 1,99 %, a přestože narůstá (oproti 1,33 % v roce 2010), zůstává pod průměrem EU, který činí 2,32 %.

Veřejné a soukromé investice do výzkumu a vývoje se blíží průměru EU, vědecká a technologická výkonnost je však nadále nízká a v průběhu času stagnuje. Vědecká excelence měřená podílem vědeckých publikací na 10 % nejcitovanějších publikací je nadále nízká a dosahuje přibližně poloviny průměrné hodnoty v EU (5 % v roce 2018 oproti průměru EU ve výši 9,9 %). Kromě toho Česko zaostává i v technologické produkci, neboť má nízký počet patentových přihlášek, který je značně pod průměrem EU. Snižující se počet absolventů přírodních a technických oborů (14,5 na tisíc obyvatel v roce 2010 oproti 10,9 v roce 2019, přičemž průměr EU činí 16,3) a nedostatek kvalifikovaných pracovníků by mohly ohrozit budoucí výkonnost v oblasti výzkumu a inovací. Plán pro oživení a odolnost zahrnuje investice, které mají některé z uvedených problémů řešit, například rozsáhlé projekty pro zlepšení spolupráce v oblasti excelentního výzkumu a sponzorování účasti v mezinárodních vědeckých projektech. Mnoho z potřebných reforem ke zvýšení účinnosti investic do výzkumu a inovací však není dostatečně pokryto.

Slabé vazby mezi vědou a podniky nadále brzdí přenos znalostí a technologií. Spolupráci akademické obce a podniků nadále brání nedostatečné pobídky k silnější spolupráci mezi výzkumnými organizacemi a jednotlivými výzkumnými pracovníky při zakládání společností typu spin-off s účastí akademické obce a k práci v těchto spin-off společnostech, jakož i regulační překážky jejich zakládání⁽⁴⁶⁾. Veřejno-soukromé vědecké publikace zůstávají pod průměrem EU (6,7 % v roce 2020 v porovnání s průměrem EU, který činí 9,05 %) a Česko stále nedosahuje průměru EU v oblasti veřejného výzkumu a vývoje financovaného podniky. Plán pro oživení a odolnost nenavrhuje zjednodušení celkového regulačního rámce pro spolupráci veřejného a soukromého

sektoru, a proto je třeba sledovat reformní procesy v rámci vnitrostátních strategií v oblasti výzkumu a inovací⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴⁵⁾ Evropský srovnávací přehled inovací 2021, profil země: Česko, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45910>

⁽⁴⁶⁾ Zpráva OECD o šíření inovací v České republice, 2020 [Innovation diffusion in the Czech Republic \(oecd.org\)](https://www.oecd.org/innovation-diffusion-in-the-czech-republic/).

⁽⁴⁷⁾ Inovační strategie České republiky na období 2019–2030 a Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+

Tabulka A9.1: Klíčové ukazatele výzkumu, vývoje a inovací

Česko	2010	2015	2018	2019	2020	Složený roční růst 2010–20	EU průměr
Klíčové ukazatele							
Intenzita VaV (GERD jako % HDP)	1,33	1,92	1,9	1,93	1,99	4,1	2,32
Veřejné výdaje na VaV jako % HDP	0,55	0,87	0,72	0,73	0,77	3,4	0,78
Výdaje podniků na VaV (BERD) jako % HDP	0,77	1,04	1,18	1,19	1,21	4,7	1,53
Kvalita systému VaV							
Vědecké publikace země v 10 % nejcitovanějších publikací na světě jako % z celkového počtu publikací v zemi	4,7	4,5	5	:	:	0,8	9,9
Patentové přihlášky PCT na miliardu HDP (v PPS)	0,7	1	1	:	:	-0,1	3,5
Spolupráce mezi akademickou obcí a podniky							
Společné vědecké publikace veřejného a soukromého sektoru jako % z celkového počtu publikací	5,5	5,9	6,8	6,6	6,7	2,1	9,05
Veřejné výdaje na VaV financovaný podniky (vnitrostátními) jako % HDP	0,016	0,03	0,031	0,027	0,025	4,2	0,054
Dostupnost lidského kapitálu a dovedností							
Noví absolventi přírodních věd a inženýrství na tisíc osob populace ve věku 25–34 let	14,5	13,1	11,5	10,9	:	-2,5	16,3
Veřejná podpora podnikových výdajů na VaV (BERD)							
Celková podpora veřejného sektoru pro BERD jako % HDP	0,173	0,180	0,16	0,16	:	-0,9	0,196
Daňové pobídky pro VaV: ušlé příjmy jako % HDP	0,033	0,055	0,048	0,048	:	4,2	0,1
Zelené inovace							
Podíl patentů týkajících se životního prostředí na celkových patentových přihláškách podaných v rámci PCT (%)	15,1	6,3	12,4	:	:	-2,5	12,8
Financování inovací a hospodářské obnovy							
Rizikový kapitál (statistika trhu) jako % HDP	0,02	0,003	0,004	0,007	0,008	-8,3	0,054
Zaměstnanost v rychle rostoucích podnicích v 50 % nejvíce inovativních odvětvích	6,7	6,5	6,1	6,1	:	-1	5,5

Zdroj: Generální ředitelství pro výzkum a inovace – Společný útvar pro strategii a prognózy v oblasti výzkumu a inovací – oddělení hlavního ekonoma. Eurostat, OECD, GŘ JRC, Science-Metrix (databáze Scopus a patentová statistická databáze úřadu EPO), Invest Europe.

Významnou hnací silou hospodářské prosperity, kvality života a sblížení je z dlouhodobého hlediska růst produktivity. Hlavním zdrojem produktivity hospodářství EU je dobře fungující jednotný trh, na němž je zajištěna spravedlivá a účinná hospodářská soutěž a příznivé podnikatelské prostředí, v němž mohou bez problémů působit a inovovat malé a střední podniky. Podniky a průmysl se do značné míry opírají o robustní dodavatelské řetězce, ale potýkají se s nedostatky, které mají negativní dopad na úroveň produktivity, zaměstnanost, obrát a míry vstupu/výstupu podniků. To může mít dopad na schopnost členských států realizovat zelenou a digitální transformaci Evropy.

Celková konkurenceschopnost a produktivita práce v Česku se snížily. Relativně nízká míra nezaměstnanosti a překážky na trhu práce tlačí v posledních letech mzdy vzhůru. V roce 2021 hlásilo problémy s nalezením vhodných pracovních sil 26 % podniků, zatímco v EU se jednalo o 14 %. Ačkoli se poptávka po pracovní síle během pandemie snížila, strukturální problémy přetrvávají, a to včetně problémů souvisejících s nedostatkem v oblasti pracovních sil a dovedností.

Je třeba dále zlepšit podnikatelské prostředí, zejména pokud jde o opožděné platby, přístup k financování a administrativní zátěž. Zdlouhavé a náročné správní postupy nadále brání investicím na podporu místního podnikání a malých a středních podniků. Opožděné platby představují zásadní překážku odolnosti a růstu malých a středních podniků (s opožděnými platbami se v posledních šesti měsících setkala 62,3 % malých a středních podniků oproti 45 % v EU) a podle průzkumu Eurobarometr 2020⁽⁴⁸⁾ byly opožděné platby pro malé a střední podniky a začínající podniky druhou nejvýznamnější překážkou po administrativní zátěži. Průzkum přístupu podniků k financování v roce 2021⁽⁴⁹⁾ dospěl ke zjištění, že Česko má vysokou míru úspěšnosti žádostí o bankovní úvěry (80 %), nicméně podíl malých a středních podniků, jejichž žádosti o bankovní úvěr byly v roce 2021 odmítnuty nebo zamítnuty, činil 16,3 % oproti průměru EU, který dosáhl 12,4 %. V roce 2021 došlo i k čistému zhoršení z hlediska změn dostupnosti úvěrových linek, bankovních

kontokorentních úvěrů nebo přečerpaní kreditních karet a výše úrokových sazeb. Kapitálové financování zůstalo nedostatečně rozvinuté a investice rizikového kapitálu představovaly pouze asi 0,01 % HDP⁽⁵⁰⁾, což je jedna z nejnižších hodnot v EU. Česko však do svého plánu pro oživení a odolnost zahrnuje určitá opatření, která mají tento stav zlepšit, například rozšíření produktové řady Národní rozvojové banky České republiky (NRB) o nový kvazikapitálový nástroj a posílení prováděcí kapacity NRB. Plán zahrnuje i opatření ke snížení administrativní zátěže podniků, jako je rozšíření digitálních veřejných služeb, snížení vysokých regulačních překážek pro podnikatele a zlepšení přístupu ke kvalitním službám elektronické veřejné správy.

Přestože je ekonomika dobře začleněná do jednotného trhu, překážky přetrvávají. Navzdory nedávným reformám se několik profesí (architekt, stavební inženýr, advokát a realitní makléř) potýká s vyššími regulačními omezeními, než průměrně existují v EU. Česko oznámilo regulaci profesí turistických průvodců a realitních makléřů. Plán pro oživení a odolnost se těmto překážkám nevěnuje.

V oblasti zadávání veřejných zakázek dosud přetrvávají problémy z minulých let, které je nutno řešit. Ačkoli je účast malých a středních podniků v zadávacích řízeních vyšší než průměr EU (z hlediska počtu dodavatelů i nabídek), u některých důležitých ukazatelů, jako je podíl zakázek zadávaných jedinému uchazeči, jsou výsledky Česka pod průměrem EU.

Stejně jako v jiných zemích narušení globálních dodavatelských řetězců škodí růstu. Odvětví, jako je automobilový průmysl, musela omezit výrobu kvůli narušení dodávek, například dodávek polovodičů. V roce 2021 oznámilo přerušení provozu z důvodu nedostatku materiálu nebo zařízení 21 % podniků (oproti průměru EU, který činil 26 %).

⁽⁴⁸⁾ Bleskový průzkum Eurobarometr 486

⁽⁴⁹⁾ <https://ec.europa.eu/growth/system/files/2021-11/Analytical%20report%202021.pdf>

⁽⁵⁰⁾ EIF, index přístupu k financování – vlastní kapitál, 2020.

Tabulka A10.1: Klíčové ukazatele jednotného trhu a průmyslu

PODOBĚST POLITIKY	NÁZEV INDIKÁTORU	POPIS	2021	2020	2019	2018	2017	Tempo růstu	Průměr EU-27*
HLAVNÍ UKAZATELE									
Hospodářská struktura	Přidaná hodnota podle zdroje (domácí)	Přidaná hodnota, která závisí na domácích meziproduktech, % [zdroj: OECD (TIVA), 2018]				61,58			62,6%
	Přidaná hodnota podle zdroje (EU)	Přidaná hodnota dovezená ze zbytku EU, % [zdroj: OECD (TIVA), 2018]				22,28			19,7%
	Přidaná hodnota podle zdroje (mimo EU)	% přidané hodnoty dovezené ze zbytku světa, % [zdroj: OECD (TIVA), 2018]				16,1			17,6%
Nákladová konkurenceschopnost	Výrobní cena energie (průmysl)	Index (2015=100) [zdroj: Eurostat, sts_inppd_a]	114,5	104,4	106,2	100,9	95,1	20,4%	127,3
ODOLNOST									
Nedostatek/porušení dodavatelského řetězce	Nedostatek materiálů s využitím údajů ze zjišťování	Průměr (mezi odvětvími) podniků, které čelí omezením, % [zdroj: ECFIN CBS]	21	10	13	11	10	110%	26%
	Nedostatek pracovních sil s využitím údajů z šetření	Průměr (mezi odvětvími) podniků, které čelí omezením, % [zdroj: ECFIN CBS]	26	21	34	35	33	-21%	14%
	Ceny výrobců v jednotlivých odvětvích	Průměr (mezi odvětvími), 2021 ve srovnání s roky 2020 a 2019, index [zdroj: Eurostat]						6,1%	5,4%
Strategické závislosti	Koncentrace ve vybraných surovinách	Dovozní koncentrace a koš kritických surovin, index [zdroj: COMEXT]	0,19	0,17	0,19	0,19	0,21	-10%	17%
	Instalovaná kapacita pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů	Podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů na celkové kapacitě v % [zdroj: Eurostat, nrg_inf_epc]		23,2	22,4	22	21,9	6%	47,8%
Dynamika investic	Čisté soukromé investice	Změna stavu soukromého kapitálu po odečtení odpisů, % HDP [zdroj: Ameco]		3,9	6,6	6,2	5,5	-29%	2,6%
	Čisté veřejné investice	Změna stavu veřejného kapitálu po odečtení odpisů, % HDP [zdroj: Ameco]		0,8	0,6	0,3	-0,6	-233%	0,4%
JEDNOTNÝ TRH									
Integrace jednotného trhu	Obchod uvnitř EU	Poměr obchodu uvnitř EU k obchodu se zeměmi mimo EU, index [zdroj: Ameco]	3,53	3,26	3,32	3,37	3,38	4%	1,59
Restriktivnost odborných služeb	Ukazatel regulační restriktivnosti	Omezení přístupu k regulovaným povoláním a jejich výkonu (profese s více než mediánem restriktivnosti) ze sedmi povolání analyzovaných v pracovním dokumentu útvarů Komise SWD(2021) 185 [zdroj: SWD(2021) 185; SWD(2016) 436 final]	4				4	0%	3,37
Uznávání odborných kvalifikací	Rozhodnutí o uznání /náhradě	Odborníci s kvalifikací v jiném členském státě EU, kteří podávají žádost v hostitelském členském státě, % z celkového počtu rozhodnutí přijatých hostitelským členským státem [zdroj: Databáze regulovaných povolání]			61,1				45%
Soulad – spolupráce EK a členských států	Transpozice – celkově	5 dílčích ukazatelů, součet bodových hodnocení [zdroj: Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu]		v hodnotě průměru	pod průměrem	v hodnotě průměru	pod průměrem		
	Porušení – celkově	4 dílčích ukazatelů, součet bodových hodnocení [zdroj: Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu]		pod průměrem	v hodnotě průměru	pod průměrem	pod průměrem		

[pokračování na další straně]

Tabulka (pokračování)

Ochrana investic	Důvěra v ochranu investic	Společnosti jsou přesvědčeny, že jejich investice jsou chráněny právními předpisy a soudy členských států, dojde-li k problémům, % všech dotázaných firem [zdroj: Bleskový průzkum Eurobarometr 504]	62							56%
PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ – malé a střední podniky										
Demografie podniků	Úpady	Index (2015=100) [zdroj: Eurostat, sts_rb_a]	neuveдено	neuveдено	neuveдено	neuveдено	neuveдено	neuveдено	neuveдено	70,1
	Registrace podniků	Index (2015=100) [zdroj: Eurostat, sts_rb_a]	neuveдено	neuveдено	neuveдено	neuveдено	neuveдено	neuveдено	neuveдено	105,6
Přístup k finančním prostředkům	Opožděné platby	Podíl malých a středních podniků, které se v posledních šesti měsících potýkají s opožděnými platbami, % [zdroj: SAFE]	62,3	55,8	74,2	neuveдено	neuveдено	-16%	45%	
	Index přístupu EIF k financování – úvěr	Složení: Vnější financování malých a středních podniků za posledních 6 měsíců, index od 0 do 1 (čím vyšší tím lepší) [zdroj: Index přístupu malých a středních podniků EIF k financování]		0,43	0,54	0,71	0,69	-37,4%	0,56	
	Index přístupu EIF k financování – vlastní kapitál	Složení: VC/HDP, IPO/HDP, malé a střední podniky používající vlastní kapitál, index od 0 do 1 (čím vyšší tím lepší) [zdroj: Index přístupu malých a středních podniků EIF k financování]		0,05	0,06	0,12	0,05	0%	0,18	
	% zamítnutých úvěrů	Malé a střední podniky, jejichž žádosti o bankovní úvěry byly zamítnuty, % [zdroj: SAFE]	16,3	24,8	0	6,4	2,1	662%	12,4%	
Zadávaní veřejných zakázek	Dodavatelé z řad malých a středních podniků	Dodavatelé, kteří jsou malými a středními podniky, % z celkového počtu [zdroj: Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu]		68	65	69	66	3%	63%	
	Nabídky malých a středních podniků	Nabídky od malých a středních podniků, % z celkového počtu [zdroj: Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu]		96	96	96	95	1,1%	70,8%	
(*) poslední dostupné										

Zdroj: Viz výše v tabulce příslušný zdroj pro každý ukazatel ve sloupci „Popis“.

Dobrá správní kapacita umožňuje hospodářskou prosperitu, sociální pokrok a spravedlnost. Orgány veřejné správy na všech úrovních veřejné správy reagují na krize, zajišťují poskytování veřejných služeb a přispívají k budování odolnosti pro udržitelný rozvoj hospodářství EU.

Graf A11.1: Výsledky na jednotném trhu, ukazatel zadávání veřejných zakázek

(1) Ukazatele hospodářské soutěže a transparentnosti mají trojnásobnou váhu, zatímco ukazatele efektivnosti a kvality mají jednotkovou váhu. Všechny ostatní ukazatele mají v souhrnném ukazateli srovnávacího přehledu výsledků v oblasti jednotného trhu třetinovou váhu.

Zdroj: Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu za rok 2020.

Celkově je efektivita veřejné správy v Česku hodnocena pod průměrem EU-27 ⁽⁵¹⁾. Správní kapacita a profesionalita úředníků nadále představuje problém. Česko má relativně nízký podíl, pokud jde o vzdělávání dospělých u pracovníků veřejného sektoru (10,2 % v roce 2021 ve srovnání s průměrem EU-27 ve výši 18,6 %, který pravděpodobně zhoršila omezení v důsledku pandemie COVID-19). Česko se také nadále řadí pod průměr EU z hlediska podílu zaměstnanců veřejné správy, kteří mají terciární vzdělání (45,3 % oproti průměru EU ve výši 55,3 %). Česko se potýká i s problémy se získáváním mladých úředníků. Z hlediska podílu zaměstnanců státní správy mladších 39 let se Česko v EU řadí do dolní poloviny, což vede k možným obavám o stabilitu státní správy ⁽⁵²⁾.

⁽⁵¹⁾ Celosvětové ukazatele správy, 2020.

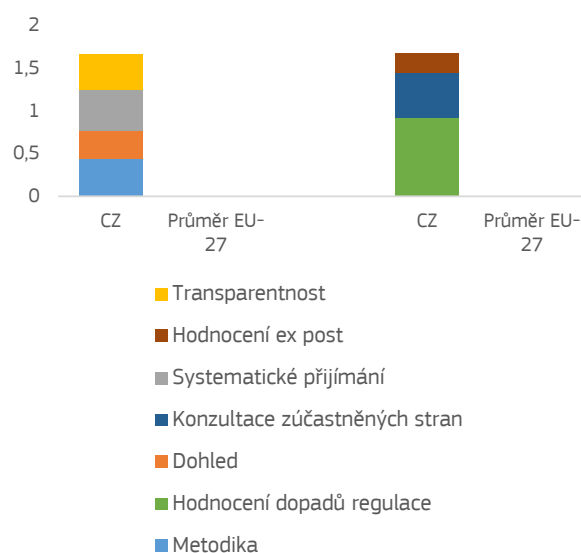
⁽⁵²⁾ Evropská komise, Generální ředitelství pro podporu strukturálních reforem, Veřejná správa a řízení: „European Public Administration Country Knowledge, Country brief 2021, Czech“ (Znalosti o zemích evropské veřejné správy, informace o České republice), Úřad pro publikace, 2022.

U některých ukazatelů fiskálního rámce Česko dosahuje výsledků pod průměrem EU. K těmto ukazatelům patří indexy Komise pro střednědobý rozpočtový rámec a sílu fiskálních pravidel, které zůstaly v posledních čtyřech letech stabilní. Přetrvávají i problémy v oblasti zadávání veřejných zakázek, a to v důsledku poměrně vysokého podílu zakázek zadaných v řízeních s pouze jedním uchazečem a různých měřítek kvality údajů při zadávání veřejných zakázek (graf A11.1).

Výkonnost služeb elektronické veřejné správy se různí. Podíl uživatelů elektronické veřejné správy je poměrně vysoký (76 % oproti průměru 70,8 % v EU), zatímco skóre elektronické veřejné správy ve výši 62,6 je nižší než průměr EU (70,9). Plán pro oživení a odolnost Česka obsahuje významná opatření ke zlepšení digitálních služeb pro občany a podniky a k rozvoji digitálních systémů veřejné správy.

Tvorba politik založená na důkazech se v Česku pohybuje kolem průměru EU (graf A11.2), přičemž největší potenciál pro zlepšení existuje u veřejných konzultací a následných hodnocení právních předpisů. Plán pro oživení a odolnost Česka obsahuje i investice, které mají zlepšit účinnost správy a podpořit rozhodování na základě důkazů.

Graf A11.2: Výsledky v oblasti ukazatelů tvorby politiky založené na důkazech

RIA: hodnocení dopadů regulace

Zdroj: OECD (ukazatele iREG)

Česko zůstává v poskytování otevřených dat pod průměrem EU. Dosahuje hodnocení 74,3 (průměr EU je 81,1). Nízká míra poskytování

otevřených dat snižuje informační potenciál, který umožňuje, aby se instituce zodpovídaly občanům.

Systém soudnictví funguje účinně. Hlavním problémem je délka správních řízení (317 dní u soudů prvního stupně v roce 2020), přestože se tento ukazatel v posledních letech zlepšuje. Nadále je problémem digitalizace, neboť digitální nástroje se u soudů používají jen zřídka. Nejsou hlášeny žádné systémové nedostatky z hlediska nezávislosti soudů⁽⁵³⁾. Plán pro oživení a odolnost

obsahuje reformy, které mají zajistit ochranu oznamovatelů, posílit transparentnost soudnictví, stanovit pravidla pro lobbování a sběr údajů o korupci.

Tabulka A11.1: Ukazatele veřejné správy

CZ	Ukazatel (1)	2017	2018	2019	2020	2021	EU-27
Elektronická veřejná správa (e-government)							
1	Podíl jednotlivců, kteří v posledním roce použili internet k interakci s orgány veřejné moci (2)	53,0	61,0	61,0	64,0	76,0	70,8
2	Celkové hodnocení referenční hodnoty pro elektronickou veřejnou správu za rok 2021 (3)	neveden	neveden	neveden	neveden	62,6	70,9
Otevřená vláda a nezávislé fiskální instituce							
3	Index vspělosti otevřených dat 2021	neveden	neveden	neveden	neveden	74,3	81,1
4	Rozsahový index fiskálních institucí	NA	51,3	51,3	51,3	neveden	56,8
Úroveň dosaženého vzdělání, vzdělávání dospělých, rovnost žen a mužů a stárnutí							
5	Podíl zaměstnanců veřejné správy s terciárním vzděláním, úrovně 5–8 (4)	42,8	43,7	45,1	43,3	45,3	55,3
6	Míra účasti zaměstnanců veřejné správy na vzdělávání dospělých (4)	17,9	15,7	14,1	9,5	10,2	18,6
7	Rovné zastoupení žen a mužů na vyšších pozicích ve veřejné službě(5)	38,2	36,8	40,6	36,6	43,4	21,8
8	Podíl pracovníků veřejného sektoru ve věku 55 až 74 let (4)	20,7	20,9	20,7	20,3	21,0	21,3
Řízení veřejných financí							
9	Index střednědobého rozpočtového rámce	0,43	0,57	0,57	0,57	neveden	0,72
10	Index silných fiskálních pravidel	1,1	1,1	1,1	1,1	neveden	1,5
11	Složený ukazatel zadávání veřejných zakázek	-5,7	-2,7	-4,7	0,3	neveden	-0,7
Tvorba politik založená na důkazech							
12	Index regulační politiky a postupů správy a řízení v oblastech zapojení zúčastněných stran, posouzení dopadů regulace (RIA) a hodnocení právních předpisů ex post	1,63	na	na	1,67	neveden	1,7

(1) Vysoké hodnoty znamenají dobrou výkonnost s výjimkou ukazatelů č. 7 a 8.

(2) Přerušení řady v letech 2018 a 2021.

(3) Měří zaměření na uživatele (i u přeshraničních služeb) a transparentnost digitálních veřejných služeb, jakož i existenci hlavních předpokladů pro poskytování těchto služeb.

(4) Přerušení řady v roce 2021.

(5) Definována jako absolutní hodnota rozdílu mezi podílem mužů a žen na vyšších pozicích ve veřejné službě

Zdroj: průzkum využívání IKT, Eurostat (č. 1); srovnávací zpráva o elektronické veřejné správě (č. 2); zpráva o vspělosti otevřených dat (č. 3); databáze fiskálního řízení (č. 4, 9, 10); šetření pracovních sil, Eurostat (č. 5, 6, 8), Evropský institut pro rovnost žen a mužů (č. 7), souhrnný ukazatel zadávání veřejných zakázek podle srovnávacího přehledu výsledků v oblasti jednotného trhu (č. 11); ukazatele regulační politiky a správy věcí veřejných, OECD (č. 12).

⁽⁵³⁾ Podrobnější analýzu výkonnosti systému soudnictví v Česku naleznete ve srovnávacím přehledu EU v oblasti justice za rok 2022 (připravuje se) a v kapitole o Česku ve zprávě Komise o právním státu 2022 (připravuje se).

PŘÍLOHA 12: VÝZVY V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI, DOVEDNOSTÍ A SOCIÁLNÍ POLITIKY V SOUVISLOSTI S EVROPSKÝM PILÍŘEM SOCIÁLNÍCH PRÁV

Evropský pilíř sociálních práv udává směr k vzestupnému sblížení v oblasti lepších pracovních a životních podmínek v EU.

Provádění jeho dvaceti zásad týkajících se rovných příležitostí a přístupu na trh práce, spravedlivých pracovních podmínek, sociální ochrany a začleňování, podpořené hlavními cíli EU pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, posílí snahy EU o digitální, zelenou a spravedlivou transformaci. Tato příloha uvádí přehled pokroku Česka při dosahování cílů evropského pilíře sociálních práv.

Výkonnost českého trhu práce zůstala po celou dobu krize COVID-19 silná, zaměstnanost mladých lidí, žen s dětmi a zranitelných skupin však nadále představuje výzvu.

Celková míra nezaměstnanosti a míra nezaměstnanosti mladých lidí (2,8 %, resp. 8,2 % v roce 2021) patří k nejnižším v EU. V roce 2021 činil podíl mladých lidí, kteří nebyli zaměstnáni ani se neúčastnili vzdělávání nebo odborné přípravy, 10,9 %. Podíl žen ve věku 15–29 let, které nejsou zaměstnány ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, je vyšší než průměr v EU (17,3 % ve 4. čtvrtletí 2021 oproti 14,6 % v EU) a výrazně vyšší než podíl mužů (4,8 %). Mladí Romové rovněž čelí výrazně vyššímu riziku, že nebudou zaměstnáni či se nebudou účastnit vzdělávání nebo odborné přípravy (47 % v roce 2021). Rozdíly v zaměstnanosti a rozdíly v odměňování žen a mužů (15,4 p. b. v roce 2021 a 16,4 p. b. v roce 2020) jsou výrazně nad průměrem EU (10,8 p. b., resp. 13 p. b.). Tyto rozdíly jsou zčásti způsobeny stále omezenou nabídkou předškolního vzdělávání a péče. Rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů částečně vyplývají z poměrně vysoké míry zaměstnanosti mužů. Evropský sociální fond (ESF) poskytl 313 milionů EUR na 1 108 zařízení, která vytvořila 14 652 dalších míst pro děti. Přesto bylo v roce 2020 pouze 4,8 % dětí mladších tří let ve formální péči o děti, zatímco průměr EU byl mnohem vyšší (32,3 % dětí). Dopad rodičovství na zaměstnanost tak zůstává jedním z nejvyšších v EU, což přispívá k vysoké neaktivitě žen.

Tabulka A12.1: Srovnávací přehled sociálních ukazatelů pro Česko

Srovnávací přehled sociálních ukazatelů pro ČESKOU REPUBLIKU						
Rovné příležitosti a přístup na trh práce	Osoby předčasně odcházející ze vzdělávání a odborné přípravy (% populace ve věku 18–24 let) (2021)	6,4				
	Úroveň digitálních dovedností jednotlivců (% obyvatelstva 16–74 let) (2021)	60,0				
	Mladí lidé NEET (% celkového počtu obyvatel ve věku 15–29 let) (2021)	10,9				
	Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů (v procentních bodech) (2021)	15,4				
	Koeficient příjmového kvintilu (S80/S20) (2020)	3,3				
Dynamické trhy práce a spravedlivé pracovní podmínky	Míra zaměstnanosti (% obyvatel ve věku 20–64 let) (2021)	80,0				
	Míra nezaměstnanosti (% obyvatel ve věku 15–74 let) (2021)	2,8				
	Dlouhodobá nezaměstnanost (% obyvatel ve věku 15–74 let) (2021)	0,8				
	Růst hrubého disponibilního příjmu domácností na obyvatele (2008=100) (2020)	124,1				
Sociální ochrana a začlenění	Ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením (v %) (2020)	11,5				
	Ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením dětí (v %) (2020)	12,9				
	Dopad sociálních transferů (kromě důchodů) na snižování chudoby (% snížení míry ohrožení chudobou) (2020)	40,6				
	Rozdíl v zaměstnanosti osob se zdravotním postižením (poměr) (2020)	25,6				
	Nadměrné zatížení nákladů na bydlení (% obyvatelstva) (2020)	6,5				
	Děti mladší 3 let ve formální péči o děti (% dětí mladších tří let) (2020)	4,8				
	Subjektivně neuspokojená potřeba zdravotní péče (% populace 16+) (2020)	0,4				
Kritická situace	Potřeba sledovat	Slabé, ale zlepšující se	Dobré, ale třeba sledovat	Průměrné	Lepší než průměr	Nejlepší

Aktualizace ze dne 29. dubna 2022. Členské státy jsou hodnoceny podle statistické metodiky dohodnuté s Výborem pro zaměstnanost a Výborem pro sociální ochranu. Posuzují se jak úrovně, tak změny hodnot ukazatelů ve srovnání s průměry EU a státy jsou zařazeny do jedné ze sedmi kategorií. Metodické podrobnosti naleznete ve společné zprávě o zaměstnanosti za rok 2022. Vzhledem ke změnám v definici úrovně digitálních dovedností jednotlivců v roce 2021 se při posuzování tohoto ukazatele výjimečně používají pouze úrovně; NEET: osoby, které nejsou zaměstnané ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, HDPD: hrubý disponibilní příjem domácností.

Zdroj: Evropská komise

Vysoká míra předčasného ukončování školní docházky u některých skupin spolu s relativně nízkou mírou účasti dospělých na vzdělávání představuje výzvu, mimo jiné s ohledem na dosažení spravedlivé zelené a digitální transformace. Míra předčasného ukončování školní docházky (6,4 % v roce 2021) je pod průměrem EU (9,7 %). U romských žáků je však přibližně sedmkrát vyšší (57 % v roce 2016). Z hlediska míry předčasného ukončování školní

docházky existují i velké regionální rozdíly a výsledky vzdělávání i nadále souvisejí se sociálně-ekonomickým zázemím studentů (viz příloha 13). Účast dospělých na vzdělávání (ve věkové skupině 25–64 let) se v posledních letech mírně snížila (z 8,5 % v roce 2018 na 5,5 % v roce 2020) a zůstává značně pod průměrem EU (9,2 % v roce 2020). Digitální dovednosti jednotlivců jsou celkově vysoké, další podpora průběžného učení by jim však prospěla. Podpora z Evropského sociálního fondu plus (ESF+) se zaměří na překážky na trhu práce pro zranitelné skupiny, vytvoří více příležitostí pro změny kvalifikace a prohlubování dovedností dlouhodobě nezaměstnaných, čímž přispěje k dosažení hlavních cílů EU v oblasti dovedností a zaměstnanosti do roku 2030.

Podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením patří k nejnižším v EU, přestože u určitých skupin zůstává vysoký.

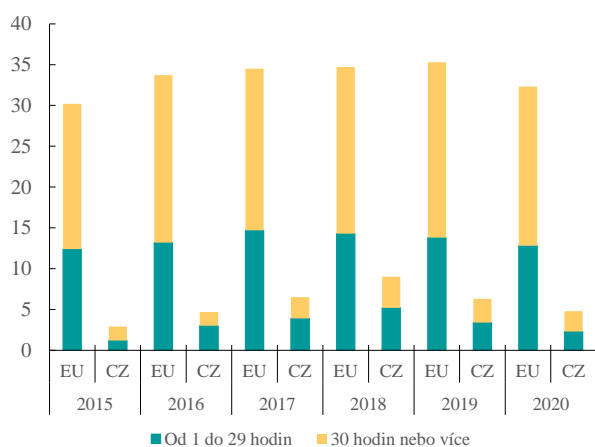
Silná materiální a sociální deprivace dětí sice zůstává nízká (3,1 % oproti průměru EU ve výši 7 % v roce 2020), děti v domácnostech s nízkými příjmy v sociálně znevýhodněných lokalitách a romské děti jsou však i nadále silně zasaženy rizikem chudoby a sociálního vyloučení⁽⁵⁴⁾. Počet osob ohrožených exekucí je poměrně vysoký (712 000 v roce 2021), zatímco rozsah fondu sociálního bydlení je malý (méně než 2 % celkového bytového fondu). Omezené výdaje na zvýšení dostupnosti sociálního bydlení (0,18 % HDP v roce 2019 oproti průměru OECD ve výši 0,25 %) omezují v Česku schopnost uspokojit poptávku nízkopříjmových a zranitelných domácností (OECD, 2021). Fond ESF+ poskytne podporu pro sociální začleňování, a to i prostřednictvím sociálního bydlení. Někteří pracovníci s nestandardní formou zaměstnání nemají formální přístup k prvkům sociální ochrany, jako jsou dávky v nemoci a ve stáří. Česko vykazuje jeden z nejvyšších podílů nemocniční péče v závěru života (63 % v roce 2019 oproti 50 % v OECD), což naznačuje potřebu modernizace systému dlouhodobé péče.

⁽⁵⁴⁾ Průměrně je v Česku ohroženo chudobou 77 % dospělých Romů a 85 % romských dětí (FRA, průzkum zaměřený na Romy, 2021).

Tato příloha nastiňuje hlavní výzvy pro systém vzdělávání a odborné přípravy v Česku s ohledem na cíle strategického rámce Evropského prostoru vzdělávání na úrovni EU a další kontextové ukazatele na základě analýzy Monitoru vzdělávání a odborné přípravy z roku 2021. Český systém vzdělávání a odborné přípravy se potýká s problémy v oblasti rovnosti, které se v důsledku pandemie mohou ještě zhoršit. Česko výrazně zaostává za průměrem EU a cíli na úrovni EU, pokud jde o účast na předškolním vzdělávání a dosahování terciárního vzdělání.

Účast na předškolním vzdělávání a péči je nízká. Účast dětí ve věku 3 let a starších na předškolním vzdělávání se sice mírně zvýšila, cíl na úrovni EU však zatím není dosažitelný. U dětí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením je méně pravděpodobné, že budou navštěvovat zařízení péče o děti, přičemž u romských dětí je tato pravděpodobnost ještě nižší⁽⁵⁵⁾. Počet dětí mladších tří let zapsaných do předškolní péče byl v roce 2020 nejnižší v zemích EU (viz příloha 12). Nedávná novela zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině v kombinaci s příspěvkem ze strukturálních fondů a z unijního Nástroje pro oživení a odolnost zajistí finanční prostředky na rozšíření kapacit péče o děti.

Graf A13.0: Účast na formální péči o děti

Zdroj: Průzkum EU-SILC, ilc_caindformal

Český vzdělávací systém se potýká s problémy v oblasti rovnosti. Zatímco podíl osob předčasně ukončujících vzdělávání a odbornou

přípravu je v průměru poměrně nízká a v rámci cíle na úrovni EU, uzavření škol v důsledku pandemie může mít v budoucnu negativní dopad. Kromě toho existují značné regionální rozdíly, přičemž znevýhodněné regiony vykazují více než dvojnásobek celostátní míry předčasného ukončování školní docházky. Míra předčasného ukončování školní docházky u romských žáků se v roce 2016 odhadovala na 57 %, což znamenalo problém z hlediska trhu práce a sociálního začleňování. Rozdíly v kvalitě vzdělávání ve znevýhodněných a zvýhodněných školách, měřené v šetření PISA, jsou stále významné a výsledky vzdělávání jsou i nadále úzce vázány na sociálně-ekonomické zázemí žáků a studentů. Česko v roce 2020 zavedlo reformy financování základního a středního školství a strategii vzdělávací politiky 2030+.

Problémem je nadále nedostatek učitelů a nízká atraktivita učitelského povolání. Přestože se platy českých učitelů významně zvyšovaly, učitelů se nadále nedostává, zejména ve znevýhodněných regionech. Podíl učitelů ve věku 50 let a starších se v letech 2015–2021 zvyšoval a zůstává nad průměrem EU. Čeští učitelé uvádějí relativně nižší míry praxe ve třídě získané během studia. Byla zahájena reforma počáteční přípravy učitelů. Získávání vysoce kvalifikovaných učitelů a pedagogických pracovníků do znevýhodněných škol je nadále složité.

Cíl stanovený na úrovni EU týkající se dosaženého terciárního vzdělání je nadále vzdálený. Míra dosaženého terciárního vzdělání českých žen je výrazně vyšší než u českých mužů. Problémem je vysoká míra předčasného ukončování vysokoškolského studia⁽⁵⁶⁾, stejně jako snižující se počet absolventů přírodovědných a technických oborů (viz příloha 8). Nástroj pro oživení a odolnost podpoří zavedení 35 nových akreditovaných programů včetně 20 programů s

⁽⁵⁶⁾ Český strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021 k doktorským studijním programům: „Pouze zhruba 7 % studentů dokončuje studium v řádném termínu a celková úspěšnost se pohybuje kolem 40 % – neúspěšných studentů je tak více než úspěšných.“ „Otázka profesní orientace navíc souvisí i s problémem studijní neúspěšnosti, jejíž míra v současnosti, zejména v bakalářském studiu, dosahuje neudržitelných hodnot. Většina studujících od studia očekává profesní relevanci, ale pokud získají pocit, že jejich očekávání nejsou naplněna, často ztrácí motivaci a studia zanechávají.“ [Strategický záměr 2021.pdf \(msmt.cz\)](#), také [Studijní neúspěšnost na vysokých školách: Teoretická východiska, empirické poznatky a doporučení – Aleš Vlk | Databáze knih \(databazeknih.cz\)](#)

profesním profilem, aby se zvýšila relevantnost studia pro trh práce a aby se čelilo nedostatku vysoce kvalifikovaných odborníků v odvětvích s vysokou přidanou hodnotou.

Tabulka A13.1: **Cíle na úrovni EU a další kontextové ukazatele v rámci strategického rámce Evropského prostoru vzdělávání**

Ukazatel	Cíl	2015		2021		
		Česko	EU-27	Česko	EU27	
Účast na předškolním vzdělávání (věk 3+)	96%	84,6%	91,9%	86,3% ²⁰¹⁹	92,8% ²⁰¹⁹	
Patnáctiletí, kteří dosahují slabých výsledků v:	Čtení	< 15%	22,0%	20,4%	20,7% ²⁰¹⁸	
	Matematika	< 15%	21,7%	22,2%	20,4% ²⁰¹⁸	
	Přírodní vědy	< 15%	20,7%	21,1%	18,8% ²⁰¹⁸	
Celkem	< 9 %	6,2%	11,0%	6,4%	9,7%	
Osoby předčasně odcházející ze vzdělávání a odborné přípravy (18-24 let)	<i>Podle pohlaví</i>					
	<i>Muži</i>		6,4%	12,5%	7,0%	11,4%
	<i>Ženy</i>		6,0%	9,4%	5,8%	7,9%
	<i>Podle stupně urbanizace</i>					
	<i>Města</i>		5,2%	9,6%	4,8%	8,7%
	<i>Venkov</i>		5,5%	12,2%	6,6%	10,0%
	<i>Narození</i>		6,1%	10,0%	6,2%	8,5%
<i>Podle země narození</i>						
<i>v EU</i>		14,1% ^u	20,7%	17,2% ^u	21,4%	
<i>mimo EU</i>		7,7% ^u	23,4%	9,0% ^u	21,6%	
Celkem	45%	31,0%	36,5%	34,9%	41,2%	
Míra dosažení terciárního vzdělání (25-34 let)	<i>Podle pohlaví</i>					
	<i>Muži</i>		24,3%	31,2%	27,1%	35,7%
	<i>Ženy</i>		38,1%	41,8%	43,3%	46,8%
	<i>Podle stupně urbanizace</i>					
	<i>Města</i>		43,2%	46,2%	49,9%	51,4%
	<i>Venkov</i>		22,8%	26,9%	26,5%	29,6%
	<i>Narození</i>		31,1%	37,7%	34,0%	42,1%
<i>Podle země narození</i>						
<i>v EU</i>		32,6%	32,7%	54,1%	40,7%	
<i>mimo EU</i>		21,2%	27,0%	42,7%	34,7%	
Podíl učitelů (ISCED 1-3) ve věku 50 let a starších		42,1%	38,3%	44,3% ²⁰¹⁹	38,9% ²⁰¹⁹	

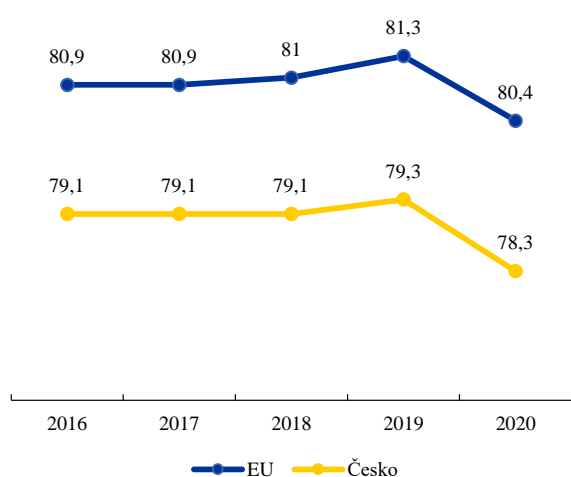
Průměry EU výsledků PISA v oblasti čtení z roku 2018 nezahrnují Španělsko; u = nízká spolehlivost; Údaje o zbyvajících cílech na úrovni EU podle strategického rámce pro Evropský prostor vzdělávání, které se týkají nedostatečné úrovně digitálních dovedností, zapojení absolventů odborného vzdělávání a přípravy do učení se prací a účasti dospělých na vzdělávání, zatím nejsou k dispozici.
Zdroj: Eurostat (údaje UNESCO/OECD/Eurostatu, šetření pracovních sil); OECD (PISA).

Odolná zdravotní péče je zvláště s ohledem na pokračující pandemii COVID-19 nezbytným předpokladem udržitelného hospodářství a společnosti. Tato příloha nabízí stručný přehled odvětví zdravotnictví v Česku.

Střední délka života se v Česku v posledních letech pomalu zlepšovala, přesto byla v roce 2019 stále dva roky pod průměrem EU.

Pandemie COVID-19 zemi dočasně vrátila na úroveň roku 2013 a měla tak větší dopad než v mnoha jiných zemích EU. Ke dni 17. dubna 2022 Česko uvádělo 3,74 úmrtí z důvodu onemocnění COVID-19 v kumulativním vyjádření na 1 000 obyvatel a 363 potvrzených případů onemocnění COVID-19 v kumulativním vyjádření na 1 000 obyvatel. Úmrtnost na léčitelné příčiny představuje vyšší zátěž než v EU jako celku, jak ukazuje vysoká míra úmrtnosti na rakovinu.

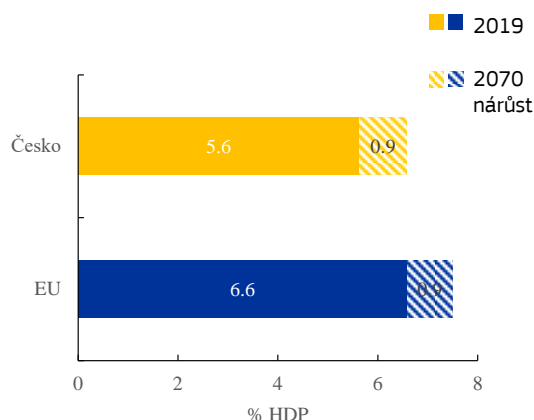
Graf A14.1: Střední délka života při narození, v letech

Zdroj: Databáze Eurostatu

Výdaje na zdravotnictví v poměru k HDP byly v Česku v roce 2019 pod průměrem EU. Podíl veřejného financování je vyšší než průměr EU, což vede k nízké míře úhrad ze strany pacientů. V dlouhodobém výhledu se předpokládá, že veřejné výdaje na zdravotnictví vzrostou do roku 2070 o 0,9 procentního bodu HDP (stejně jako průměr EU), což vyvolává obavy týkající se dlouhodobé fiskální udržitelnosti.

Graf A14.2: Předpokládaný nárůst veřejných výdajů na zdravotní péči v letech 2019–2070 (referenční scénář pracovní skupiny Komise pro stárnutí obyvatel)

Zdroj: Evropská komise / Výbor pro hospodářskou politiku (2021)

Počet lékařů a zdravotních sester je v Česku vyšší než průměr EU, rozložení v jednotlivých regionech je však nerovnoměrné. Obavy vyvolává i vysoký věkový profil praktikujících lékařů. Posílení primární a integrované péče a prevence představuje důležité strategické cíle.

Prostřednictvím svého plánu pro oživení a odolnost hodlá Česko investovat 1,1 miliardy EUR (16,1 % celkové hodnoty plánu pro oživení a odolnost) do posílení svého systému zdravotní péče, a to především investicemi do onkologické péče, elektronického zdravotnictví a výzkumu a vývoje. Česko zaznamenalo třetí nejvyšší nárůst podílu obyvatel ve věku 65 let a více za posledních deset let (2011–2021)⁽⁵⁷⁾. To spolu se skutečností, že nabídka dlouhodobé péče je často považována za nedostatečnou, naznačuje naléhavou potřebu rychlého nárůstu komunitních a rodinných sociálních a zdravotních služeb⁽⁵⁸⁾.

⁽⁵⁷⁾ Eurostat

⁽⁵⁸⁾ Evropská síť pro sociální politiku, Thematic report on challenges in long-term care – Czech Republic (Tematická zpráva o výzvách v dlouhodobé péči – Česká republika), 2018.

Tabulka A14.1: **Hlavní ukazatele zdraví**

	2016	2017	2018	2019	2020	EU average (latest year)
Úmrtnost na léčitelné příčiny, na 100 000 obyvatel (úmrtnost, které lze předejít zdravotní péčí v optimální kvalitě)	128,2	127,2	124,2	120,3		92.1 (2017)
Úmrtnost na rakovinu na 100 000 obyvatel	277,0	272,9	272,1	272,4		252.5 (2017)
Běžné výdaje na zdravotní péči, % HDP	7,1	7,1	7,5	7,8		9.9 (2019)
Veřejný podíl na nákladech na zdravotní péči, % běžných nákladů na zdravotní péči	82,0	82,1	83,0	81,8		79.5 (2018)
Výdaje na prevenci, % běžných nákladů na zdravotní péči	3,0	2,9	2,7	2,5		2.8 (2018)
Počet akutních lůžek na 100 000 obyvatel	414,3	410,9	408,0	404,1		387.4 (2019)
Počet lékařů na 1 000 obyvatel *			4,0	4,1		3.8 (2018)
Počet zdravotních sester na 1 000 obyvatel *	7,9	8,5	8,5	8,6		8.2 (2018)
Spotřeba antibakteriálních léčivých přípravků k systémovému komunitnímu použití, doporučená denní dávka na 1 000 obyvatel na den**				16,9	13,4	14.5 (2020)

Údaje o počtu lékařů se týkají praktikujících lékařů ve všech zemích kromě FI, EL, PT (s oprávněním k výkonu praxe) a SK (profesně aktivní). Údaje o počtu zdravotních sester se týkají praktikujících sester ve všech zemích (pro FI dovozeno z roku 2014) kromě IE, FR, PT, SK (profesně aktivní) a EL (pouze zdravotní sestry pracující v nemocnicích). Přerušeni v časové řady u počtu zdravotních sester v Česku v roce 2017. Další informace: https://ec.europa.eu/health/state-health-eu/country-health-profiles_en
Zdroj: Databáze Eurostatu; kromě: * databáze Eurostatu a OECD, ** ECDC.

Regionální rozměr je při posuzování hospodářského a sociálního vývoje v členských státech důležitým faktorem.

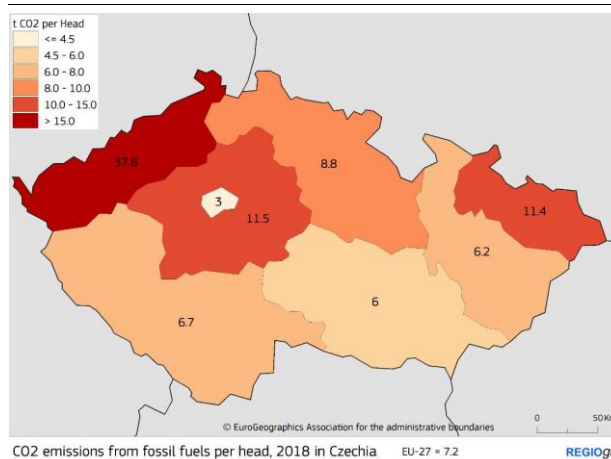
Zohlednění tohoto rozměru umožňuje dobře nastavenou a cílenou reakci politiky, která podporuje soudržnost a zajišťuje udržitelný a odolný hospodářský rozvoj ve všech regionech. Ačkoli se regionální rozdíly v Česku od roku 2008 snižovaly, nyní znovu rostou. Země má vysoce rozvinuté hlavní město (Praha), kde HDP na obyvatele v roce 2019 dosahoval 205 % průměru EU-28. Ve zbývajících částech země existuje skupina šesti mírně rozvinutých regionů, kde se HDP na obyvatele pohybuje mezi 74 % a 83 % průměru EU-27), a méně rozvinutý region (Severozápad), kde HDP na obyvatele odpovídá 64 % průměru EU.

Všechny české regiony se přibližují průměru EU.

V důsledku toho se Česko nadále přibližuje průměru EU, a to z 84,4 % průměru EU na obyvatele v roce 2010 na 93,1 % v roce 2019. Navzdory tomuto pozitivnímu trendu přetrvávají mezi regiony významné sociálně-ekonomické rozdíly. Meziroční růst reálného HDP na obyvatele v letech 2010–2019 byl poměrně stabilní a bez velkých rozdílů mezi jednotlivými regiony, s výjimkou regionu Severozápad, kde rozdíl přetrvává. Reálný HDP na obyvatele se v tomto regionu v letech 2010 až 2019 zvýšil o pouhé 0,6 %. Z různých sociálně-ekonomických ukazatelů včetně úbytku obyvatel vyplývá, že se situace v regionu Severozápad nezlepšuje. Hlavním

důvodem je struktura místní ekonomiky, v níž převažují stará průmyslová odvětví, zejména těžba uhlí a odvětví energetiky využívající spalování uhlí.

Graf A15.1: Emise CO₂ z fosilních paliv na obyvatele, 2018

Zdroj: Evropská komise

V letech 2021–2027 se investice z Fondu pro spravedlivou transformaci v Česku uskuteční v regionech Moravskoslezsko a Severozápad. České uhelné regiony se potýkají s problémy v různých oblastech: nejvyšší míra nezaměstnanosti v zemi a vzdělanostní struktura obyvatelstva vede k nižší atraktivitě těchto regionů pro investory z odvětví s vyšší přidanou hodnotou. Opuštěné a chátrající průmyslové pozemky a objekty ve městech a vesnicích přispívají k negativnímu obrazu uvedených regionů. Tyto vzájemně propojené oblasti se navzájem ovlivňují. Úspěšná hospodářská a energetická transformace musí vést

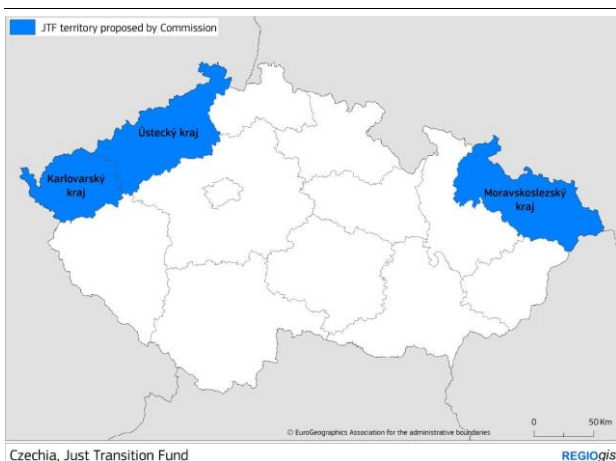
Tabulka A15.1: Vybrané ukazatele na regionální úrovni – Česko

Region NUTS 2	HDP na obyvatele (PPS)	Produktivita (hrubá přidaná hodnota (PPS) na zaměstnance)	Růst HDP	Růst HDP na obyvatele	Čistá migrace	Ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením	Osoby předčasně odcházející ze vzdělávání	Emise CO ₂ z fosilních paliv na obyvatele	Inovační výkonnost
	EU-27=100, 2019	EU-27=100, 2018	Průměrná % změna oproti předešlému roku, 2010-2019	Průměrná % změna oproti předešlému roku, 2010-2019	Celková % změna, 2011-2019	% aktivních obyvatel	% obyvatel ve věku 18-24 let, 2017-	t ekvivalentu CO ₂ , 2018	Regionální skupina výkonnosti podle RIS
Evropská unie	100	100	1,57	1,39	2,2		10,4	7,2	
Česká republika	93	85	2,47	2,30	1,9	12,50	6,5		
Praha	205	131	3,07	2,62	5,5	7,90	2,1	3,0	Silná výkonnost
Střední Čechy	83	84	3,31	2,39	8,2	9,60	5,2	11,5	Střední výkonnost
Jihozápad	78	75	2,11	1,95	2,5	9,60	6,6	6,7	Střední výkonnost
Severozápad	64	64	0,49	0,66	-0,4	21,50	16,1	37,8	Počínající výkonnost
Severovýchod	76	74	2,65	2,57	0,6	12,90	6,1	8,8	Střední výkonnost
Jihovýchod	83	77	2,35	2,13	0,9	12,50	4,8	6,0	Střední výkonnost
Střední Morava	75	70	2,57	2,63	-0,6	12,90	5,2	6,2	Střední výkonnost
Moravskoslezsko	74	74	1,70	1,99	-1,7	14,90	7,6	11,4	Střední výkonnost

Zdroj: Eurostat, *databáze EDGAR.

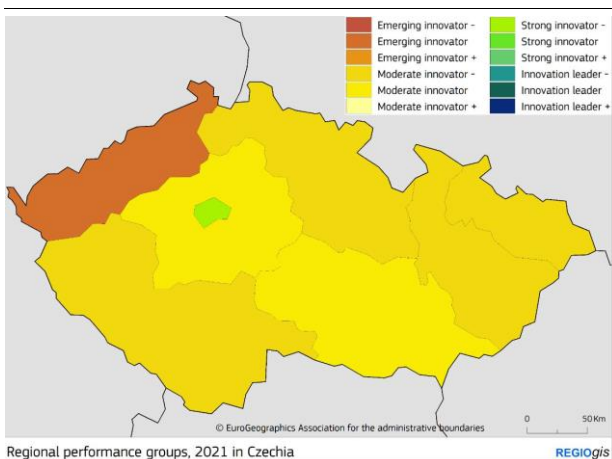
k ekonomické diverzifikaci a rekonverzi. Investice se zaměří na zajištění podpory pro malé a střední podniky, obnovu a dekontaminaci lokalit a projektů nového využití. Uhelné regiony musí podněcovat zavádění nových technologií a infrastruktur pro čistou energii. Fond pro spravedlivou transformaci podpoří opatření zaměřená na prohlubování dovedností, změny kvalifikace a tvorbu nových pracovních příležitostí. Kromě toho pomůže reformovat vzdělávací systém vytvořením nových studijních programů.

Graf A15.2: Území, která jsou v Česku nejvíce postižena změnou klimatu

Zdroj: Evropská komise

Graf A15.3: Inovační výkonnost v Česku

Zdroj: Evropská komise

V roce 2018 byla intenzita výzkumu a vývoje nejvyšší v regionu hlavního města, kde odpovídala 2,7 % HDP a kde bylo 10,4 % pracovníků zaměstnáno v odvětvích vysoce vyspělých technologií. Na opačném konci spektra činila intenzita výzkumu a vývoje v méně rozvinutém regionu Severozápad pouze 0,3 % HDP a zaměstnanost v odvětvích vysoce vyspělých

technologií představovala 2,1 % celkové zaměstnanosti.

Země vykazuje velké regionální rozdíly v oblasti rozvoje zaměstnanosti, vzdělávání, zdravotnictví a sociálního rozvoje. I v rozvinutějších regionech se nacházejí obce, které mají vysokou míru předčasného ukončení školní docházky, absencí, opakování školního ročníku a chudoby. Nadúmrtnost vzrostla od 9. týdne roku 2020 o 14,8 % (Praha) až o 26,8 % (region Severozápad) ve srovnání s průměrnou úmrtností ve stejných týdnech let 2015–2019. Je tedy třeba věnovat pozornost nejen problémům na regionální úrovni, ale také otázkám na úrovni vnitroregionální, zejména v okrajových oblastech a sociálně znevýhodněných obcích, které vyžadují cílené investice.

Příloha uvádí přehled hlavních událostí ve finančním sektoru Česka. Bankovní sektor zůstává navzdory pandemii odolný. Celková aktiva bankovního sektoru činila v roce 2021 téměř 146 % HDP, z toho podíl pěti největších bank ke konci roku 2020 činil 65,3 %, což je nepatrně více než v roce 2019. Většina aktiv bank je v zahraničním vlastnictví. Poměr úvěrů k vkladům se od roku 2019⁽⁵⁹⁾ mírně snížil v důsledku většího nárůstu vkladů ve srovnání s úvěry. Půjčky domácností zaznamenaly konstantní nárůst, na rozdíl od vývoje úvěrů poskytovaných nefinančním podnikům. Po mírném nárůstu v roce 2020 se podíl úvěrů v selhání snížil na úroveň před pandemií, tedy na 1,7 %. Kapitalizace bank je vysoká, částečně díky opatřením, která Česká národní banka (ČNB) přijala v reakci na pandemii. Návratnost vlastního kapitálu v roce 2020 výrazně poklesla, v roce 2021 se však částečně zotavila. Efektivita bankovního sektoru se v poslední době zhoršila, jak ukazuje nárůst poměru nákladů k výnosům, zůstává však nad průměrem EU.

Trh s rezidenčními nemovitostmi vykazuje střední zranitelnost, kterou zmírňují opatření makrobezpečnostní politiky. Evropská rada pro systémová rizika ve svém nejnovějším hodnocení (2022)⁽⁶⁰⁾ identifikovala tato hlavní zranitelná místa: nadhodnocení cen rezidenčních nemovitostí, vysoký a zrychlující růst cen rezidenčních nemovitostí, vysoký růst hypotečních úvěrů a uvolnění úvěrových standardů. V posledních dvou letech rostly ceny obytných nemovitostí v průměru o 6,7 % ročně, přičemž ve 3. čtvrtletí 2021 tento růst zrychlil na 22 %, tempo růstu se však v jednotlivých českých regionech liší. Nadhodnocení cen bytů ve 2. čtvrtletí 2021 dosáhlo téměř 25 %. Objem nových hypoték se zvýšil z hlediska objemu i z hlediska průměrné výše úvěru a úvěrové standardy se uvolnily. Tento vývoj vedl ČNB k uplatnění makrobezpečnostních opatření, jako bylo snížení základního limitu úvěru k hodnotě nemovitosti a stanovení horních mezí poměru dluhu k příjmům a poměru nákladů na obsluhu dluhu k příjmům s účinností od 1. dubna 2022.

⁽⁵⁹⁾ ECB,

https://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?SERIES_KEY=359.CB.D2.Q.CZ.W0.67.Z.Z.AA.I3006.Z.Z.Z.Z.Z.PC

⁽⁶⁰⁾ ESRB, Vulnerabilities in the residential real estate sectors of the EEA countries (Zranitelná místa sektorů obytných nemovitostí v zemích EHP), únor 2022, <https://www.esrb.europa.eu/news/pr/date/2022/html/esrb.pr2.20211~9393d5e991.en.html>.

ČNB dále předložila kvantitativní a kvalitativní doporučení pro obezřetné poskytování hypotečních úvěrů. Vzhledem k relativně nízkým rizikovým vahám odvozeným od interního ratingu u hypotečních expozic a zvýšeným rizikům spojeným s vývojem v sektoru domácností se ČNB rozhodla v několika krocích zvýšit proticyklickou kapitálovou rezervu až na 2,5 %, a to s účinností od 1. dubna 2023.

Tabulka A16.1: Ukazatele finančního zdraví

	2017	2018	2019	2020	2021
Celková aktiva bankovního sektoru (% HDP)	143,0	135,6	133,2	142,1	145,8
Podíl (celková aktiva) pěti největší banky (%)	63,7	64,5	64,8	65,3	–
Podíl (celková aktiva) domácích úvěrových institucí (%)¹	8,3	8,6	8,9	8,2	8,4
Ukazatele finančního zdraví:¹					
– úvěry se selháním (% z veškerých úvěrů)	2,8	2,1	1,7	1,9	1,7
– poměr kapitálové přiměřenosti (%)	18,1	18,3	19,7	22,1	21,5
– návratnost vlastního kapitálu (%)	13,0	13,3	13,9	6,7	10,0
Růst úvěrů – nefinanční podniky (meziroční změna v %)	6,1	6,3	3,9	-0,6	8,3
Růst úvěrů – domácnosti (meziroční změna v %)	8,4	7,9	6,6	6,8	10,2
Poměr nákladů k výnosům (%)¹	47,1	47,0	47,0	49,6	49,6
Poměr úvěrů ke vkladům (%)¹	94,9	101,9	103,9	102,1	94,4
Likvidita centrální banky jako % závazků	0,0	0,0	0,0	0,0	–
Dluh soukromého sektoru (% HDP)	80,3	83,0	78,6	81,9	–
Rozpětí dlouhodobých úrokových sazeb oproti Bundu (bazické body)	66,3	158,5	180,1	163,8	227,8
Podíl tržního financování (%)	48,2	47,0	46,0	46,1	–
Emise zelených dluhopisů (v mld. EUR)	–	–	–	–	0,9

Poslední údaje: 3. čtvrtletí 2021.

Zdroj: ECB, Eurostat, Refinitiv

Tato příloha obsahuje přehled daňového systému Česka na základě ukazatelů. Uvádí údaje o struktuře daní, tj. o druzích daní, z nichž Česko získává nejvíce příjmů, o daňovém zatížení zaměstnanců a o progresivitě a přerozdělovacím účinku daňového systému. Poskytuje také informace o výběru daní, dodržování daňových předpisů a o riziku agresivního daňového plánování.

Daňové příjmy České republiky jsou v porovnání s průměrem EU relativně nízké, s výjimkou daní ze spotřeby. Celkové daňové příjmy se od roku 2010 zvýšily přibližně o 3 % HDP, zůstávají však pod průměrem EU (36 % v roce 2020 oproti průměrné hodnotě 40,2 % v EU). Daňové příjmy ve všech kategoriích zůstávají pod průměrem EU s výjimkou daní ze spotřeby (11,3 % HDP v roce 2020 oproti průměru EU ve výši 10,8 %). Od roku 2010 došlo k nárůstu příjmů z daní z práce (o 3,3 p. b. HDP na 20,3 %) a v menší míře i z daní ze spotřeby (o 0,6 p. b.), zatímco příjmy z daní z kapitálu se snížily (o 0,7 p. b. HDP na 4,4 %). Daňové příjmy z environmentálních daní jsou mírně

pod průměrem EU a v posledních letech se snížily (1,9 % GDP v porovnání s průměrem EU, který činí 2,2 %). Příjmy ze zdanění majetku (včetně opakovaných daní z nemovitosti) jsou velmi nízké.

Daňové zatížení práce je v Česku poměrně vysoké u zaměstnanců s nízkými příjmy a druhých výdělečně činných osob. Zejména daňové zatížení svobodných zaměstnanců, kteří vydělávají 50 % průměrné mzdy, překračovalo v roce 2021 průměr EU (35,1 % oproti průměru EU ve výši 31,9 %), stejně jako daňové zatížení druhých výdělečně činných osob s příjmem 67 % průměrné mzdy (viz graf 18.1). Při vyšších výdělcích (např. při 167 % průměrné mzdy) se celkové daňové zatížení v roce 2021 blížilo průměru EU. Celkové daňové zatížení se v důsledku daňové reformy z roku 2021, která zavádí progresivnější zdanění a snižuje daňový základ, snižuje. Schopnost systému daní a dávek snižovat nerovnost (měřená schopností systému snižovat Giniho koeficient) se od roku 2010 poněkud snížila a je pod průměrem EU.

V oblasti digitalizace daňové správy si Česko vede relativně dobře, bylo by však možné ještě zlepšit úsilí v oblasti dodržování a vymáhání daňových

Tabulka A17.1: Ukazatele zdanění

		Česko					EU-27				
		2010	2018	2019	2020	2021	2010	2018	2019	2020	2021
Struktura daní	Daně celkem (včetně povinných skutečných sociálních příspěvků) (% HDP)	32,9	36,0	35,9	36,0		37,9	40,1	39,9	40,1	
	Zdanění práce (v % HDP)	17,0	19,0	19,2	20,3		20,0	20,7	20,7	21,5	
	Spotřební daně (v % HDP)	10,7	11,6	11,5	11,3		10,8	11,1	11,1	10,8	
	Kapitálové daně (v % HDP)	5,1	5,4	5,2	4,4		7,1	8,2	8,1	7,9	
	Daně z majetku celkem (v % HDP)	0,5	0,6	0,5	0,3		1,9	2,2	2,2	2,3	
	Pravidelné daně z nemovitostí (v % HDP)	0,2	0,2	0,2	0,2		1,1	1,2	1,2	1,2	
	Environmentální daně jako % HDP	2,3	2,0	2,0	1,9		2,4	2,4	2,4	2,2	
Progresivita a spravedlnost	Daňové zatížení při 50 % průměrné mzdy (svobodná osoba) (*)	35,7	38,9	39,4	39,6	35,1	33,9	32,4	32,0	31,5	31,9
	Daňové zatížení při 100 % průměrné mzdy (svobodná osoba) (*)	42,1	43,7	44,0	44,0	39,9	41,0	40,2	40,1	39,9	39,7
	Daň z příjmu právnických osob – efektivní průměrné sazby daně (1) (*)		17,9	17,9	18,3			19,8	19,5	19,3	
	Rozdíl koeficientu GINI před zdaněním a sociálními transfery a po nich (ze sociálních transferů jsou vyloučeny důchody)	8,0	6,7	6,7	6,7		8,4	7,9	7,4	8,3	
Správa daní a dodržování předpisů	Daňové nedoplatky: celkový daňový dluh ke konci roku (včetně dluhu považovaného za nevymahatelný) / celkové čisté příjmy (v %) (*)		16,8	16,8				31,9	31,8		
	Výpadek příjmů z DPH (% celkové daňové povinnosti k DPH)		13,8	14,3				11,2	10,5		
Riziko finanční činnosti	Dividendy, úroky a licenční poplatky (zaplacené a obdržené) jako podíl na HDP (%)		6,9	7,8	4,9			10,7	10,5		
	Toky přímých zahraničních investic prostřednictvím zvláštních účelových jednotek, % celkových toků přímých zahraničních investic (příchozích a odchozích)		0,0	0,0	0,0			47,8	46,2	36,7	

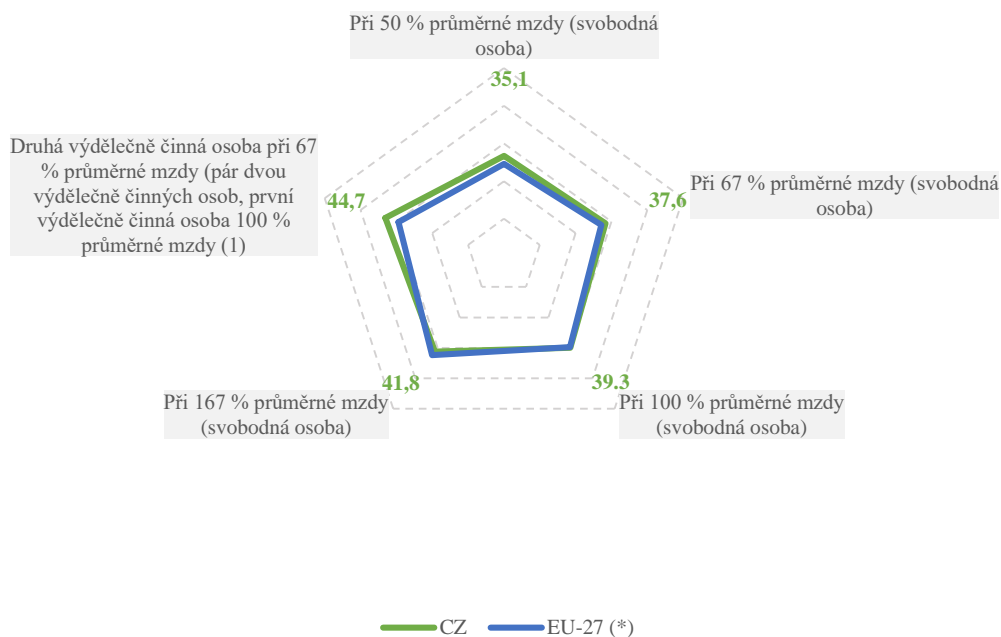
(1) výhledová efektivní sazba daně (OECD)

(*) prostý průměr EU-27, chybí agregovaná hodnota za EU-27

Další údaje o daňových příjmech a použitá metodika viz Evropská komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, Taxation trends in the European Union: data for the EU Member States, Iceland, Norway and United Kingdom: Vydání 2021, Úřad pro publikace, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2778/843047> a internetová stránka „Data on Taxation“ (Údaje o zdanění) (https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_en). Podrobnější informace o výpadecích příjmů z DPH viz Evropská komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, „VAT gap in the EU: report 2021“ (Výpadek příjmů z DPH v EU: zpráva 2021), Úřad pro publikace, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2778/30877>.

Zdroj: Evropská komise a OECD

Graf A17.1: **Daňové zatížení 2021 (%)**

Daňové zatížení měří rozdíl mezi celkovými náklady na zaměstnávání pracovníka a jeho čistým příjmem: součet daní z příjmu fyzických osob a příspěvků na sociální zabezpečení zaměstnanců a zaměstnavatelů bez rodinných přídatků, vyjádřený jako procento celkových nákladů práce (součet hrubé mzdy a příspěvků na sociální zabezpečení placených zaměstnavatelem).

(1) Průměrné daňové zatížení druhé výdělečně činné osoby udává, kolik bude muset rodina zaplatit navíc na dani z příjmu fyzických osob a na příspěvcích zaměstnance a zaměstnavatele na sociální zabezpečení v důsledku nástupu druhé výdělečně činné osoby do zaměstnání, a to jako podíl na hrubém výdělku druhé výdělečně činné osoby včetně příspěvků zaměstnavatele na sociální zabezpečení, které jsou z příjmu této osoby splatné. Podrobněji viz OECD (2016), „Taxing Wages 2016“ (Zdanění mezd 2016), OECD Publishing, Paříž. http://dx.doi.org/10.1787/tax_wages-2016-en

(*) Prostý průměr za EU-27, neboť neexistuje žádná agregovaná hodnota za země EU-27.

Zdroj: Evropská komise

předpisů. Daňové nedoplatky zůstaly na stabilní úrovni 16,8 % celkových čistých příjmů. To je pod průměrem EU-27, který činí 31,8 %, jakkoli tento průměr zvyšují velmi vysoké hodnoty u malého počtu členských států. Výpadek příjmů z DPH (ukazatel účinnosti vymáhání a dodržování předpisů v oblasti DPH) se v Česku mírně zvýšil o 0,5 p. b. na 14,3 %, což je více než průměrný výpadek příjmů z DPH v EU, který činí 10,5 %. Průměrné výhledové efektivní sazby daně z příjmů právnických osob byly v roce 2020 mírně pod průměrem EU.

Tabulka A18.1: **Hlavní hospodářské a finanční ukazatele**

	2004-07	2008-12	2013-18	2019	2020	2021	prognóza	
							2022	2023
Reálný HDP (meziročně)	5,9	0,2	3,1	3,0	-5,8	3,3	1,9	2,7
Potenciální růst (meziročně)	4,5	1,7	2,4	2,5	1,3	1,3	1,6	1,7
Soukromá spotřeba (meziročně)	3,6	0,6	2,9	2,7	-6,8	4,4	2,0	2,0
Veřejná spotřeba (meziročně)	0,2	-0,1	2,2	2,5	3,4	1,6	0,6	1,3
Tvorba hrubého fixního kapitálu (meziročně)	7,1	-1,9	3,7	5,9	-7,5	0,9	3,1	5,6
Vývoz zboží a služeb (meziročně)	18,1	4,2	5,0	1,5	-6,9	5,1	1,2	3,5
Dovoz zboží a služeb (meziročně)	15,5	2,9	5,3	1,5	-6,9	11,5	1,2	3,6
Příspěvek k růstu HDP:								
domácí poptávka (meziročně)	3,8	-0,3	2,7	3,3	-4,5	2,6	1,8	2,7
zásoby (meziročně)	0,6	-0,4	0,2	-0,3	-0,8	4,5	0,0	0,0
čistý vývoz (meziročně)	1,5	1,0	0,1	0,0	-0,5	-3,8	0,1	0,0
Příspěvek k růstu potenciálního HDP:								
práce celkem (v hodinách) (meziročně)	0,5	-0,1	0,6	0,3	-0,2	-0,1	0,3	0,0
akumulace kapitálu (meziročně)	1,1	0,8	0,6	0,9	0,6	0,5	0,6	0,7
souhrnná produktivita výrobních faktorů (meziročně)	2,9	1,0	1,2	1,3	1,0	0,8	0,8	0,9
Mezera výstupu	3,5	-0,1	-0,2	2,9	-4,3	-2,4	-2,2	-1,2
Míra nezaměstnanosti	7,2	6,4	4,6	2,0	2,6	2,8	2,6	2,6
Deflátor HDP (meziročně)	2,1	0,9	1,7	3,9	4,4	4,1	7,4	4,7
Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP, meziročně)	2,3	2,7	1,2	2,6	3,3	3,3	11,7	4,5
Nominální odměna na zaměstnance (meziročně)	6,0	2,5	4,1	7,2	3,2	5,7	2,4	5,3
Produktivita práce (reálná, odpracované hodiny, meziročně)	4,9	0,3	1,8	2,7	0,4	0,3	-0,1	2,3
Jednotkové náklady práce (ULC, celé hospodářství, meziročně)	1,3	2,1	2,2	4,3	7,7	2,4	2,8	2,8
Reálné jednotkové náklady práce (meziročně)	-0,7	1,2	0,5	0,4	3,2	-1,6	-4,3	-1,8
Reálný efektivní směnný kurz (ULC, meziročně)	3,7	1,9	0,9	1,1
Reálný efektivní směnný kurz (HICP, meziročně)	3,1	2,1	0,3	0,3	0,8	3,8	.	.
Míra úspor domácností (čisté úspory jako procento čistého disponibilního příjmu)	7,2	7,4	6,9	8,5	16,8	.	.	.
Tok soukromých úvěrů, po konsolidaci (v % HDP)	7,9	4,3	4,2	1,4	2,3	.	.	.
Zadluženost soukromého sektoru, po konsolidaci (v % HDP)	57,6	77,5	81,6	78,6	81,9	.	.	.
z toho zadluženost domácností, po konsolidaci (v % HDP)	18,1	28,6	31,0	31,6	34,0	.	.	.
z toho zadluženost nefin. podniků, po konsolidaci (v % HDP)	39,5	48,9	50,6	47,1	47,9	.	.	.
Hrubé úvěry se selháním (% celkových dluhových nástrojů a celkových úvěrů a jiných pohledávek) (2)	.	.	.	1,5	1,6	.	.	.
Podniky, čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-) (v % HDP)	-2,7	-0,9	-1,1	-2,8	1,6	-4,4	-3,5	-2,8
Podniky, hrubý provozní přebytek (v % HDP)	28,6	28,2	28,9	27,5	27,1	27,3	28,9	29,8
Domácnosti, čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-) (v % HDP)	1,0	1,9	1,9	2,1	7,7	9,0	5,8	4,7
Index cen bydlení, očištěný o inflaci (meziročně)	4,6	-0,9	4,4	6,2	5,5	.	.	.
Investice do bydlení (v % HDP)	4,4	4,4	4,0	4,4	4,8	5,1	.	.
Saldo běžného účtu (v % HDP), platební bilance	-3,2	-2,3	0,6	0,3	2,0	-0,8	-2,4	-2,6
Obchodní bilance (v % HDP), platební bilance	1,8	3,5	6,5	6,0	6,7	3,0	.	.
Směnné relace u zboží a služeb (meziročně)	-0,5	-0,7	0,5	0,5	1,7	0,1	-1,8	0,1
Saldo kapitálového účtu (v % HDP)	0,3	0,9	1,2	0,4	1,2	1,6	.	.
Čistá investiční pozice vůči zahraničí (% HDP)	-27,8	-43,5	-31,1	-19,8	-16,3	-15,6	.	.
NENDI – čistá investiční pozice vůči zahraničí kromě nástrojů bez rizika	17,8	8,6	22,7	30,2	37,4	36,4	.	.
Závazky investiční pozice vůči zahraničí kromě nástrojů bez rizika	30,5	41,9	58,1	61,3	61,4	71,6	.	.
Exportní výkonnost oproti vyspělým zemím (% změna během 5 let)	77,2	29,6	1,3	3,2	10,6	.	.	.
Podíl na světovém vývozu, zboží a služby (meziročně)	10,0	-0,9	1,5	-0,9	4,2	-4,4	-3,3	-0,7
Čisté toky přímých zahraničních investic (% HDP)	-4,8	-1,7	-1,1	-2,4	-2,6	-0,1	.	.
Saldo veřejných financí (% HDP)	-2,0	-3,6	-0,1	0,3	-5,8	-5,9	-4,3	-3,9
Strukturální rozpočtové saldo (% HDP)	.	.	0,0	-0,9	-4,1	-4,9	-3,1	-3,5
Hrubý veřejný dluh (% HDP)	27,7	36,5	38,1	30,1	37,7	41,9	42,8	44,0

(1) Čistá investiční pozice vůči zahraničí kromě přímých a portfoliových investic.

(2) Domácí bankovní skupiny a samostatné banky, zahraniční dceřiné společnosti ze zemí EU a mimo EU a zahraniční pobočky ze zemí EU a mimo EU.

Zdroj: Eurostat a ECB ke dni 2. května 2022, pokud byly údaje k dispozici; Evropská komise, pokud jde o prognózané údaje (jarní prognóza 2022).

Tato příloha posuzuje rizika pro fiskální udržitelnost v Česku v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém výhledu. Používá stejný vícerozměrný přístup jako zpráva o fiskální udržitelnosti za rok 2021 aktualizovaná na základě jarní prognózy Komise z roku 2022.

Tabulka 1 uvádí výchozí scénář prognózovaného dluhu. Uvádí prognózovaný dluh sektoru vládních institucí a jeho členění na primární saldo, efekt sněhové koule (kombinovaný účinek úrokových plateb a růstu nominálního HDP na dynamiku dluhu) a vnitřní dynamiku dluhu. Tyto prognózy standardně předpokládají, že po roce 2023 nebudou přijata žádná nová opatření fiskální politiky, a zahrnují očekávaný pozitivní dopad investic v rámci nástroje NextGenerationEU.

Graf 1 znázorňuje základní scénář a čtyři alternativní scénáře, které ilustrují dopad změn předpokladů. Scénář „historického

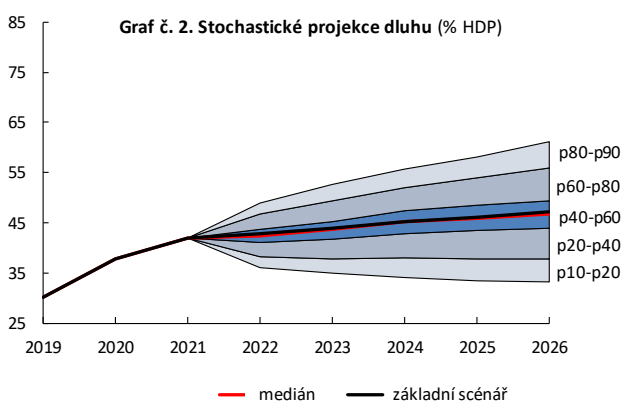
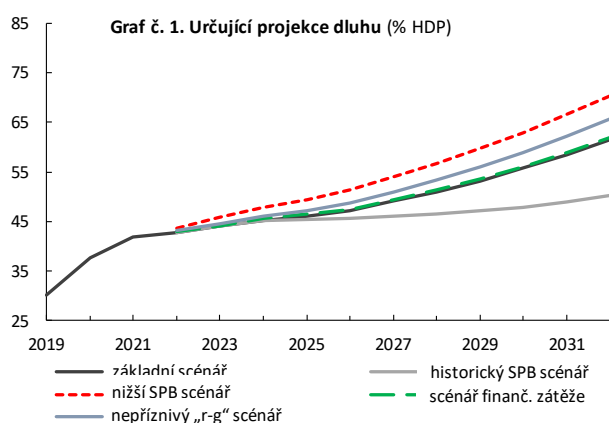
strukturálního primárního salda“ předpokládá, že strukturální primární saldo se postupně vrátí na svou předešlou průměrnou úroveň. Ve scénáři „nižšího strukturálního primárního salda“ je strukturální primární saldo trvale slabší než základní scénář. Scénář „nepříznivé míry růstu úroků“ předpokládá méně příznivý efekt sněhové koule nežli základní scénář. Ve scénáři „finančního stresu“ se země přechodně potýká s vyššími tržními úrokovými sazbami v roce 2022.

Graf 2 uvádí výsledek stochastických prognóz. Tyto prognózy ukazují, jaký má na dluh dopad 2 000 různých šoků ovlivňujících rozpočtovou pozici sektoru vládních institucí, hospodářský růst, úrokové sazby a měnové kurzy. Kužel zahrnuje 80 % všech simulovaných typů vývoje dluhu, vylučuje proto události na okrajích křivky.

Tabulka 2 uvádí ukazatele fiskální udržitelnosti S1 a S2 a jejich hlavní faktory.

Tabulka A19.1: Analýza udržitelnosti dluhu pro Česko

Česká republika	CZ		3											
Tabulka 1. Základní projekce dluhu	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Poměr hrubého dluhu (% HDP)	30,1	37,7	41,9	42,8	44,0	45,3	46,1	47,2	49,1	51,0	53,2	55,7	58,5	61,4
Změna dluhu	-2,0	7,7	4,2	0,9	1,2	1,3	0,8	1,0	1,9	1,9	2,2	2,5	2,8	2,9
z toho:														
Primární schodek	-1,0	5,0	5,1	3,4	3,0	2,8	2,5	2,4	2,7	2,7	2,8	3,0	3,1	3,2
Efekt sněhové koule	-1,4	1,3	-1,9	-2,7	-2,0	-1,6	-1,7	-1,4	-0,8	-0,8	-0,7	-0,5	-0,3	-0,3
Vnitřní dynamika dluhu	0,4	1,4	1,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hrubé potřeby financování (% HDP)	5,3	10,7	10,9	9,1	8,8	8,8	8,9	9,1	9,7	10,3	10,9	11,5	12,3	12,9

Tabulka 2. Členění ukazatelů mezery udržitelnosti S1 a S2

	S1	S2
Celkový index (p. b. HDP)	1,9	7,1
z toho:		
Výchozí stav rozpočtu	2,3	2,7
Dluhový požadavek	-1,1	
Náklady spojené se stárnutím obyvatelstva	0,7	4,3
z toho: <i>Důchody</i>	-0,1	1,7
<i>Zdravotní péče</i>	0,3	0,8
<i>Dlouhodobá péče</i>	0,3	1,4
<i>Jiné</i>	0,2	0,4

Zdroj: Evropská komise

S1 měří konsolidační úsilí potřebné k tomu, aby dluh za 15 let dosáhl 60 % HDP. S2 měří konsolidační úsilí potřebné ke stabilizaci.

dluh v nekonečném horizontu. *Původní stav rozpočtu* měří úsilí potřebné ke krytí budoucích plateb úroků. Složka *nákladů spojených se stárnutím obyvatelstva* zohledňuje nutnost absorbovat prognózovanou změnu související se stárnutím obyvatelstva, jako jsou důchody, zdravotní péče a dlouhodobá péče. U ukazatele S1 *požadavek na dluh* měří dodatečnou úpravu nutnou k dosažení cílového dluhu ve výši 60 % HDP.

„Teplotní“ mapa znázorňuje klasifikaci celkových rizik pro fiskální udržitelnost (Tabulka A19.2). *Kategorie krátkodobého rizika* vychází z ukazatele S0, ukazatele pro včasné zjištění fiskálního napětí v nadcházejícím roce. *Kategorie střednědobého rizika* je odvozena z analýzy udržitelnosti dluhu a ukazatele S1. Analýza udržitelnosti dluhu posuzuje rizika pro udržitelnost na základě několika kritérií: předpokládaná výše dluhu za deset let, trajektorie dluhu („rok maxima“), věrohodnost fiskálních předpokladů a prostor pro případně nutné napjatější pozice („prostor pro fiskální konsolidaci“), pravděpodobnost, že v příštích pěti letech nedojde ke stabilizaci dluhu, a velikost nejistoty. *Kategorie dlouhodobého rizika* vychází z ukazatele S2 a analýzy udržitelnosti dluhu.

Celkově jsou krátkodobá rizika pro fiskální udržitelnost nízká. Ukazatel Komise včasného odhalení (S0) nenaznačuje významná krátkodobá

fiskální rizika (tabulka A19.2).

Střednědobá rizika pro fiskální udržitelnost jsou střední. K tomuto závěru vedou obě zjištění střednědobé analýzy Komise. Zprvce analýza udržitelnosti dluhu ukazuje, že se předpokládá, že v základním scénáři veřejný dluh vzroste z přibližně 43 % HDP v roce 2022 na přibližně 61 % HDP v roce 2032 (tabulka 1). Výrazná citlivost vývoje dluhu vůči možným otřesům fiskálních, makroekonomických a finančních proměnných, jak ji dokládají alternativní scénáře a stochastické simulace, toto posouzení rizik obecně potvrzuje (grafy A19.1 a A19.2). Ukazatel mezery udržitelnosti S1 navíc naznačuje, že ke snížení dluhu na 60 % HDP během patnácti let by bylo zapotřebí korekce strukturálního primárního salda ve výši 1,9 procentního bodu HDP (tabulka 2). Celkově střední riziko odráží současný vysoký schodek a určitý rozpočtový tlak související s výdaji, které se týkají stárnutí obyvatelstva.

Dlouhodobá rizika pro fiskální udržitelnost jsou vysoká. V dlouhodobém horizontu ukazatel mezery udržitelnosti S2 (ve výši 7,1 procentního bodu HDP) poukazuje na vysoká rizika ve srovnání se středními riziky, která vyplývají z analýzy udržitelnosti dluhu, což celkově vede k tomu, že rizika jsou posouzena jako vysoká. Ukazatel S2 naznačuje, že v zájmu dlouhodobé stabilizace dluhu bude nutné řešit rozpočtové tlaky vyplývající ze stárnutí obyvatelstva, zejména tlaky související s výdaji na důchody, dlouhodobou péči a zdravotní péči (tabulka 2).

Tabulka A19.2: „Teplotní“ mapa rizik pro fiskální udržitelnost v Česku

Krátkodobě	Střednědobě							Dlouhodobě			
	Celkem (S0)	Celkem (S1+DSA)	S1	Analýza udržitelnosti dluhu (DSA)					S2	Celkem (S2+DSA)	
				Celkem	Určující scénáře						
					Výchozí stav	Historická SPB	Nižší SPB	Nepříznivé „R-g“	Finanční zátěž	Stochastické prognózy	
NÍZKÁ	STŘEDNÍ	STŘEDNÍ	STŘEDNÍ	Celkem	STŘEDNÍ	STŘEDNÍ	STŘEDNÍ	STŘEDNÍ	NÍZKÁ	VYSOKÁ	VYSOKÁ
				Míra zadlužení (2032), % HDP	61	50	70	66	62		
				Rok nejvyššího dluhu	2032	2032	2032	2032	2032		
				Prostor pro fiskální konsolidaci	54%	33%	83%	54%	54%		
				Pravděpodobnost, že míra zadlužení v roce 2026 překročí úroveň z roku 2021					68%		
				Rozdíl mezi 90. a 10. percentilem (p.b.) HDP				28			

(1) Úroveň zadlužení 2032: zeleně: méně než 60 % HDP, žlutě: mezi 60 % až 90 %, červeně: více než 90 %. (2) Rok, kdy dluh dosahuje vrcholu, ukazuje, zda se předpokládá, že se dluh v příštím desetiletí celkově zvýší. Zeleně: nejvyšší hodnoty dluhu v rané fázi žlutě: nejvyšší hodnoty k polovině prognózovaného období; červeně: nejvyšší hodnoty v pozdní fázi. (3) Prostor pro fiskální konsolidaci měří podíl minulých fiskálních pozic v zemi, které byly přísnější, než se předpokládalo ve výchozím scénáři. Zeleně: vysoká hodnota, tj. předpokládaná fiskální pozice je podle historických standardů věrohodná a v případě potřeby ponechává prostor pro nápravná opatření; žlutě: střední hodnota; červeně: nízká hodnota. (4) Pravděpodobnost, že míra zadlužení přesáhne v roce 2026 úroveň v roce 2021: zeleně: nízká pravděpodobnost, žlutě: střední pravděpodobnost, červeně: vysoká pravděpodobnost (rovněž odrážející počáteční úroveň dluhu). (5) Rozdíl mezi 90. a 10. percentilem měří nejistotu založenou na rozložení dluhu, které bylo vystaveno 2 000 různým otřesům. Zelená, žlutá a červená pole naznačují rostoucí nejistotu.

Zdroj: Evropská komise (více informací o vícerozměrném přístupu Komise viz „2021 Fiscal Sustainability Report“ (Zpráva o fiskální udržitelnosti pro rok 2021)).